

26534

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
BELLİ BAŞLI PROBLEMLERİ

Şadiye SARAÇOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Lisans Üstü Öğretim Yönetmeliği'nin
Eğitimde Psikolojik Hizmetler
Rehberlik ve Psikolojik Danışma
Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Olarak Hazırlanmıştır.

Samsun
Ekim - 1993

Y.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

İşbu çalışma jürimiz tarafından, Eğitimde Psikolojik Hizmetler (Rehberlik ve Psikolojik Danışma) Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

Y. Doç. Dr. Yaser Barut
S. Doç. Dr. Ayşe Akdoğan

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

16. / 11. / 1993

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Ahmet SANCİ

Ö N Ö Z

insanlar arası iletişim ve etkileşimin oldukça yoğunlaştığı çağımızda, eğitimden beklentiler daha da artmıştır. Başarıyı yükseltmek, daha üretken, verimli bir nesil yetiştirmek eğitimin hedefleri arasındadır. Araştırmacılar, başarının yükselmesi ile öğrenci problemlerinin çözüme ulaşmışlığı arasında paralellik olduğu sonucuna varmışlardır. Günümüzde eğitimin amaçlarına ulaşması için öğrenci ihtiyaçlarının ön planda tutulması gerektiği bilinmektedir. öğrenci ihtiyaçlarını belirlemede psikolojik danışma ve rehberlik alanında kullanılan araçlardan biri olan problem tarama listeleri ile öğrencilerin problemlerinin ne olduğu ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Psikolojik Danışma ve rehberlik hizmetlerine katkıda bulunacağı düşünülen bu araştırmada, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin problemlerini etkileyen sosyal, kültürel ve ekonomik etmenler karşılaştırılmalı olarak incelenmiştir.

Araştırmanın gerçekleşmesinde bana rehberlik eden danışmanım Doç.Dr.Kurtman Ersanlı'ya, eleştirileri ile yol gösteren Doç.Dr.Reşide Kabadayı'ya, istatistiksel işlemlerin yapılmasında Bilgisayar Programcısı Sayın Yüksel Karaman'a teşekkür ederim.

Çalışmalarımı sürdürebilmem için gerekli anlayışı gösteren Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi Başhekimini Dr. Nejat Akyol'a, yardımlarını esirgemeyen meslektaşlarıma teşekkür ederim.

II

ÖZET

Bu araştırmada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakóltesi öğrencilerinin önce, başkaları ile ilişki kurma, okul, diğer (ulaşım, barınma, sosyal etkinlikler), gelecek, benlik, arakadaşlık ilişkileri, sağlık ve aile ile ilgili alanlarda problemlerinin yoğunlukları incelenmiştir.

Daha sonra öğrenci problemlerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, program türü , ailedeki çocuk sayısı, anne-baba tutumu, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi, anne mesleği, baba mesleği, ailenin gelir düzeyi, okul başarısı, yaşamın çoğunun geçirildiği yer, barınma türü değişkenleri ile olan ilişkisi incelenmiştir.

Araştırmada öğrenci problemlerini saptamak amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilen Problem Tarama Listesi kullanılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri ile ilgili bilgileri elde etmek için yine araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Anketi kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 1991-1992 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakóltesi'nde öğrenim gören, Beden Eğitimi ve Spor öğretilenliği Bölümü ile ÖSS'ye göre öğrenci alan Samsun Eğitim Yüksek Okulu ve Amasya Eğitim Yüksek Okulu öğrencileri dışındaki öğrencilerden, program türü ve sınıf düzeyi dikkate alınarak tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 511 öğrenci oluşturmuştur.

Problem Tarama Listesi ve Kişisel Bilgi Anketi ile öğrencilerden elde edilen bilgilerin analizinde tek yönlü varyans analizi, t-testi ve Newman-Keuls testi tekniklerinden yararlanılmıştır.

III

Araştırma için gerekli bilgiler toplandıktan sonra, önce örnekleme giren tüm öğrencilerin problemleri problem alanlarına göre ayrıştırılmış ve her problem alanı ile ilgili sayısal veriler gruplandırılmıştır. Sonra öğrencilerin problemleri ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Bu araştırmada denencelerle ilgili olarak elde edilen bulgular özetle aşağıda verilmiştir.

1. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin, genel olarak problemleri incelendiğinde okul ile ilgili problemlerin diğer problemlere göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

Bu alanda okulun olanaklarındaki yetersizlikler, öğretim, okulun fiziksel şartları, öğretmenler, öğrencilerin kendileri ile ilgili problemlerin önem bakımından birbirini izlemekte olduğu görülmüştür.

2. Cinsiyet ile öğrenci problemleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla problemlili olduğu saptanmıştır.

3. Okudukları sınıf düzeyine göre öğrencilerin problemleri arasındaki fark önemli bulunmuştur. I. ve IV. sınıf öğrencilerinin, II. ve III. sınıf öğrencilerine göre daha fazla problemlili oldukları saptanmıştır.

4. İzlenen program türüne göre öğrencilerin problemleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

5. Ailedeki çocuk sayısına göre öğrencilerin problemleri arasındaki fark, önemsiz bulunmuştur.

6. Anne-baba tutumuna göre öğrencilerin problemleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

7. Anne öğrenim düzeyine göre öğrencilerin problemleri

IV

arasındaki fark, önemsiz bulunmuştur.

8. Baba öğrenim düzeyine göre öğrencilerin problemleri arasındaki fark, önemsiz bulunmuştur.

9. Anne mesleğine göre öğrencilerin problemleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

10. Baba mesleğine göre öğrencilerin problemleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

11. Ailenin ortalama aylık gelir düzeyine göre, öğrenci problemleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

12. Başarı durumu ile öğrenci problemleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

13. Yaşamın çoğunun geçirildiği yere göre öğrenci problemleri arasında önemli düzeyde fark bulunmamıştır.

14. Barınma türüne göre öğrenci problemleri arasındaki fark, önemli bulunmuştur.

Ailelerinden uzakta okuyup, kredi-yurtlar kurumuna bağlı ya da özel bir yurttan, akraba ya da tanıdık yanında, pansiyon ya da otelde, arkadaşlarla birlikte ya da tek başına kiralık evde ya da başka yerde kalan öğrencilerin problemleri, ailelerinin yanında kalan öğrencilerden daha fazla bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrencilerin problemlerini en aza indirmek, problemlere çözüm yolları bulma ve çözümüne yardımcı dikkate alınabilecek çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

T A B L O L A R I N L İ S T E S İ

TABLO NO	Sayfa
1 Evreni Oluşturan Öğrencilerin Programlara Göre Dağılımı	51
2 örnekleme Oluşturan Öğrencilerin Program Türü, Anabilim Dalı ve Sınıflara Göre Dağılımı ..	52
3 öğrencilerin Genel Olarak En Belirgin Problemleri	60
4 öğrencilerin Genel Olarak En Az İşaretledikleri Problemleri	61
5 öğrencilerin Problemlerinin Problem Alanlarına Göre Dağılımı	63
6 öğrencilerin Başkaları ile İlişki Kurma ile İlgili Problemlerinin Dağılımı	64
7 öğrencilerin Okul ile İlgili Önemli Problemleri .	66
8 öğrencilerin Diğer Problemlerinin Dağılımı	68
9 öğrencilerin Gelecek ile İlgili Problemlerinin Dağılımı	70
10 öğrencilerin Benlik ile İlgili En Önemli Problemleri	71
11 öğrencilerin Arkadaşlık İlişkileri ile İlgili Problemlerinin Dağılımı	73
12 öğrencilerin Sağlık ile İlgili Problemlerinin Dağılımı	75
13 öğrencilerin Aile Yaşamı ile İlgili Problemlerinin Dağılımı	77
14 Problem Alanlarına Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	79

VI

15	Problem Alanlarına Göre Öğrenci Problemleri Üzerinde Uygulanan Newman-Keuls Testi Sonuçları .	79
16	Cinsiyete Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları	81
17	Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları	82
18	Program Türüne Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları	82
19	Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları.	83
20	Anne-Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	84
21	Anne Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	85
22	Baba Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	86
23	Anne Mesleğine Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	87
24	Baba Mesleğine Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	88
25	Ailenin Gelir Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	89
26	Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Problemleri	

VII

Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	90
27 Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yere Göre öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	91
28 Barınma Türüne Göre öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları	92

VIII

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
TABLolarIN LİSTESİ	V
İÇİNDEKİLER	VIII
BÖLÜM I GİRİŞ	1
Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	19
Problem	20
Alt Problemler	20
Denenceler	21
Araştırmanın Sınırlılıkları	23
Tanımlar	23
BÖLÜM II İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	26
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	26
Ülkemizde Yapılan Araştırmalar	30
BÖLÜM III YÖNTEM	51
Evren ve Örneklem	51
Bilgi Toplama Araçları	52
Problem Tarama Listesi	53
Problem Tarama Listesinin	
Geliştirilmesi ve Son Şekli	54
Problem Tarama Listesinin	
Puanlanması	56
Kişisel Bilgi Anketi	56
Bilgilerin Toplanması ve Analizi	57
BÖLÜM IV BULGULAR	59
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim	
Fakültesi Öğrencilerinin Genel Olarak En	
Belirgin Problemlerine İlişkin Bulgular	59

IX

Öğrencilerin Problemlerinin Problem Alanlarına Göre Dağılımı	63
Her Problem Alanı İçin Öğrencilerin Problemleri	64
Başkaları ile İlişki Kurma ile İlgili Problemler	64
Okul Yaşamı ile İlgili Problemler	65
Diğer (Ulaşım, Barınma, Sosyal Etkinlikler ile İlgili) Problemler	67
Gelecek ile İlgili Problemler	69
Benlik ile İlgili Problemler	71
Arkadaşlık Yaşamı ile İlgili Problemler .	73
Sağlık ile İlgili Problemler	75
Aile Yaşamı ile İlgili Problemler	76
Problem Alanlarına Göre Öğrencilerin Problemlerindeki Farklılıklar	78
Cinsiyete Göre Öğrencilerin Problemleri .	81
Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri	81
İzlenen Program Türüne Göre Öğrencilerin Problemleri	82
Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Öğrencilerin Problemleri	83
Anne-Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Problemleri	84
Anne Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri	84
Baba Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri	85

Anne Mesleğine Göre Öğrencilerin	
Problemleri	86
Baba Mesleğine Göre Öğrencilerin	
Problemleri	87
Ailenin Gelir Düzeyine Göre	
Öğrencilerin Problemleri	88
Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin	
Problemleri	89
Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yere Göre	
Öğrencilerin Problemleri	90
Barınma Türüne Göre Öğrencilerin	
Problemleri	91
BÖLÜM V TARTIŞMA VE YORUM	93
BÖLÜM VI VARGI VE ÖNERİLER	101
KAYNAKLAR	103
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim	
Fakültesi Öğrencilerinin Problemlerini	
Tarama Listesi ve Kişisel Bilgi Anketi	
Açıklama	108
Ek 1 Problem Tarama Listesi	109
Ek 2 Kişisel Bilgi Anketi ve Problem	
Tarama Listesi Cevap Kağıdı	119
Ek 3 Resmi İzin Belgesi	120

BÖLÜM I

GİRİŞ

Nüfusumuzun büyük çoğunluğunu oluşturan gençlerin bir kısmı üniversiteye devam etmektedir. Üniversite gençliği, içinde buldukları gençlik döneminin etkisi ile birlikte, farklı kültürel, sosyal, ekonomik çevrelerden gelmeleri nedeniyle, akademik ortama uyum sağlayamama gibi bir çok sorunla karşı karşıyadır.

Özellikle, gelişmekte olan ülkemizde hızlı teknolojik ve toplumsal değişikliklerin de uyum sorunlarını artırdığı bilinmektedir.

Bir çok problemi bir arada yaşayan üniversite gençliğinin problemlerine geçmeden öncelikli olarak içinde bulunduğu gençlik dönemi, daha sonra da etkilendiği yakın çevre ve toplum ilişkileri ile ilgili belli başlı bilgiler sıralanacak olursa; ergenlik dönemi 12-21 yaşları arasını kapsayan bir geçiş dönemidir. Çocuklukla olgunluk çağı arasında yer alan yaşam evresi olan bu dönemde biyolojik değişimler ile birlikte bireyin sosyal statüsünde belirsizlikler ortaya çıkar. Bebeklikten sonra en hızlı değişimler bu dönemde olur. Bu hızlılık birey ve çevresi için karşılıklı uyum sorunu yaratır.¹

Bu dönemin başlıca gelişme görevleri şöyle sıralanmaktadır: (a) hızla gelişen ve oranları değişen bedene uyum gösterme, (b) yaşlıları arasında bir yer edinebilme, (c)

¹ A.M.Rocheblave - Spenle, Ergenlik Psikolojisi (Ergen ve Dünyası), Çev: Bekir Onur, (Ankara: Maya Matbaacılık, 1980), ss.5-10.

bir meslek seçme ve buna hazırlanma, (d) hayatını kazanabileceği bir meslek sahibi olma yoluna girme, (e) aileden bağımsızlığını kazanma, (f) yetişkinin sosyal statüsüne erişme, (g) evlenmeye ve aile kurmaya hazırlanma, (h) ekonomik bağımsızlığını güvence altına alma, (ı) uygun bir hayat felsefesi ile birlikte kişisel değer duygusunu oluşturma.¹

Gençlik döneminin ve gencin özellikleri çeşitli yazarlarca değişik yönleriyle incelenmiştir. S.Freud'un kızı Anna Freud, genci şöyle tanımlamıştır. "Genç hem son derece bencildir. İlginin ve dünyanın merkezi görür kendini, hem son derece fedakardır, bir an düşünmeden kendini feda edebilir. Hem insanlardan kaçar, yalnızlığı sever, hem de büyük bir istekle kendini topluma adar. Bir yandan bir lidere körü körüne boyun eğerken bir yandan da bütün liderlere ve yetişkinlere karşı çıkar." Kısacası A.Freud'a göre genç, karşıt duyguları bir arada yaşamaktadır.

Duygusal değişkenliğine paralel olarak içsel çatışmaları vardır. Genç bazı özel bilinç dışı savunmalarla bu çatışmalardan duyduğu gerginliği gidermeye çalışır.²

Hadfield'e göre çatışmaların doğal sonucu olarak genç, kendinden öyle emin değildir ki, kendi içinde bulamadığı düzen ve barışı dış dünyada arar. Bu nedenle ideal bir dünya özlemi çeker.³

¹ F.Baymur, Genel Psikoloji, 7.Baskı, (İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1985), ss.59-60.

² A.Ekşi, "Gençlik Dönemi ve Davranış Sorunları", Aile ve Çocuk, Gençlik Yılı Konferansları, (İstanbul, Hilal matbaacılık, 1985), ss.26-27.

³ A.Ekşi, "Psikolog ve Antropologların Görüş Açısından Gençlik Dönemi", Psikoloji Dergisi, s.8, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1979), s.10.

Kendi içinde uyumlu olma çabası içinde olan genç çevresi ile de uyumlu olmak zorundadır. İnsan her dönemde uyum çabası içindedir, ancak gençlik döneminde uyum sorunu oldukça belirgindir. Bu nedenle uyum nedir sorusuna cevap aramak gerekmektedir.

Uyum, bireyin çevreden gelen uyaranlara istenilen uygun davranışlarda bulunması ve yeni durumlara uymasındır diye tanımlanabilir.¹ İstenilen uygun davranışlar, içinde bulunulan topluma göre belirlenmektedir. Bir toplum için uygun normal davranış, diğer bir toplum için normal olmayabilir. Normal davranış gösteren kişi ise normal insan, sağlıklı insan olarak değerlendirilir.

Sağlık ise, sadece hastalık ve sakatlığın yokluğu olmayıp, bedensel, sosyal ve psikolojik yönden tam bir iyilik halidir.² Psikolojik sağlık yada ruh sağlığı deyince kişinin kendi kendisiyle ve çevresiyle sürekli bir denge ve uyum içinde olması anlaşılmaktadır. Bu denge ve uyum, katı ve durağan bir nitelik taşımaz, değişken bir denge ve esnek bir uyumu ifade eder.³

Maslow'un tanımladığı "kendini gerçekleştiren insan" (self-actualized person) psikolojik bakımdan tam anlamı ile sağlıklı insandır.⁴ Ruhsal yönden sağlıklı kişi de aranan

¹ H.Yavuzer, Çocuk Psikolojisi I (Duygusal ve Toplumsal Gelişim), (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 2927, 1982), ss.15-16.

² WHO, Basic Documents of the World Health Organization 26th Ed. (Genova, 1976), s.1.

³ A.Yörükoğlu, Çocuk Ruh Sağlığı, 3.Baskı, (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 189, 1980), s.3.

⁴ Y.Kuzgun, Rehberlik, Ders Notu, (Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Araştırma Merkezi, 1981), s.129.

nitelikler, olgun bir insanda bulunması gereken niteliklerdir; olgun kişi sever ve sevilir. Davranışları tutarlı, gerçekçi ve özgürdür. Çevresiyle ilişkileri olumludur. Toplumda bir yeri ve görevi olduğunun bilincindedir. Yeteneklerini belli bir amaca yöneltir, doğru ve verimli olarak kullanır. Kendine güveni vardır, engellerle karşılaştığında umutsuzluğa kapılmaz. Esnek ve hoşgörülüdür. İnsanların davranışlarını mizah açısından görebilir. Başkalarına karşı olduğu gibi, kendi yanlışlarına da yerinde gülüp geçebilir.¹ Ancak, ruh sağlığı da, beden sağlığı gibi içinde bulunulan koşullara göre değişip bozulabilir. Ruh sağlığı bozulan kişinin genellikle duygu, düşünce ve davranışlarında değişik derecelerde tutarsızlık, aşırılık, duruma uygunsuzluk ve yetersizlik görülür. Kişinin uyumunu bozar, ilişkilerini sarsar, çalışmalarını etkiler. Hasta sayılabilecek kişide bu davranışlar az çok süreklilik kazanır.²

Modern toplumlarda genç yaşlı bütün insanlar bunalımdan söz ederler. Adı geçen belirtiler kişinin toplumsal ilişkilerini, çalışmasını önemli ölçüde aksatmaz ise nörotik düzeydedir. Nörotik kişi daha çok kendi içinde uyumsuz olan, iç dengesi bozulmuş kişidir. Nörotik kişi, kendisini çevreye uydurmaya, bu amaçla kendisini değiştirmeye uğraşır. Gerçeklerle ilişkisi kopmamıştır. En ağır psikolojik

¹ A.Yörükoğlu, "Ruh Sağlığı ve Ruh Hastalıklarıyla Savaş", Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Ed.M.O.öztürk, (Ankara: Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği, Yayın No:7, 1987), s.399.

² M.O.öztürk, Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, (Ankara: Nuroİ Matbaacılık, 1988), s.93.

hastalıklar olan psikozlarda ise kişi hem kendisiyle hem de çevresiyle çatışma içindedir. Kendisi bunalımlı, tedirgin olduğu kadar çevresindekileri de davranışlarıyla tedirgin eder. Gerçeği değerlendirme yetisi çok bozulduğundan uyumlu davranamaz.¹

Psikolojik deyim insanın biliş (cognition), duygulanım (affect), eylem (action) gibi yetilerini; geniş anlamda tüm davranışlarını içeren bir sözcüktür.² Araştırmanın konusu gereği duygulanım üzerinde durulacaktır.

Duygulanım bireyin uyarılara, olaylara, anılara, düşüncelere, duygusal tepki ile katılabilme yetisidir. Duygu-durum; bireyin bir süre neşeli, üzüntülü, sıkıntılı, taşkın ya da çöküntü hali içinde bulunuşudur. İnsanoğlu sürekli aynı duygu-durumda kalmaz. Normalde duygu-durum belli sınırlar içinde dalgalanma gösterir. Ancak bunlar uzun süre aşırılaştığı ya da uygunsuz tepkiler olarak ortaya çıktığında duygulanım bozukluğu düşünülebilir. Depresyon da duygulanım bozukluğu içinde yer alır.³

Depresyon kelime olarak çöküş anlamındadır ve belirli bir düzeyden alçalmayı ifade eder.⁴ Depresyon belirtileri iştah azalması, kilo kaybı, uyku bozukluğu, hayattan alınan zevkin azalması ve ilgi kaybı, hareketlerde yavaşlama ve yerinde duramayacak şekilde huzursuzluk, cinsel isteksizlik bazan cinsel istekte artış, değersizlik ve suçluluk

¹ A.Yörükoğlu, Gençlik Çağı, 2.Baskı, (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 270, 1986), s.217-218.

² M.O.öztürk, a.g.e., s.11.

³ M.O.öztürk, a.g.e., s.11.

⁴ A.Baltaş ve Z.Baltaş, Stres ve Başa Çıkma Yolları, 10.Basım, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1990), s.124.

duyguları, umutsuzluk, keder duyguları olarak sıralanabilir.¹

Depresyon, son yıllarda psikiyatri alanında en çok tartışılan sorunlardan biri olarak görülmektedir.² Endüstrileşmiş ve şehirleşmiş toplumlarda fazla yaygınlık kazanmıştır. Özellikle son 30 yıl büyük artış kaydetmiştir.³

Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Ruh Sağlığı Enstitüsünce (USA National Institute of Mental Health) yürütülen bir taramaya göre (1973) depresyonun 18-74 yaş grubundaki görünüm sıklığı %15 olarak bulunmuştur.⁴ Ülkelere bağlı olmaksızın aşağı yukarı bütün dünyada depresif hastalığının dağılımı kadınlarda, erkeklerden daha yüksek olduğu belirtilmektedir.⁵

Üniversite gençleri arasında yapılan araştırmalarda bu grubu tehdit eden en önemli psikolojik hastalığın depresyon olduğu belirtilmektedir.⁶

Bumberry, Oliver ve Mc Clure (1978) öğrencilerin %23'ünün depresif belirtiler göstermekte olduğunu saptamıştır. Bragg (1979) ve Young (1979) depresyonun yalnızlık ile; Hollon ve Kendal (1980), Gotlib (1984),

¹ A.Baltaş ve Z.Baltaş, Stres ve Başa Çıkma Yolları, 10.Basım, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1990), s.126.

² N.Hisli, "Beck Depresyon Envanterinin Üniversite öğrencileri için Geçerliliği, Güvenirliği", Psikoloji Dergisi, C.7, s.23 (Ankara: Psikologlar Dergisi, 1989), s.3.

³ Baltaş ve Baltaş, a.g.e., s.124.

⁴ G.Aydın ve A.Demir, "O.D.T.Ü. öğrencilerinde Depresif Belirtilerin Yaygınlığı", İnsan Bilimleri Dergisi, VIII/7, 1989, s.28.

⁵ Y.Savaşır, "Affektif Bozukluklar", Ed.M.O.öztürk, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, (Ankara: Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği Yayın, No: 7, 1981), s.173.

⁶ Hisli, a.g.e., s.3.

Matsumi ve Kameoka (1986) ise depresyonun kaygı ile ilişkisi olabileceği yolunda bulgular elde etmişlerdir.¹

Boggiano, Barrett, Üniversite öğrencilerinde yaptıkları incelemede kız öğrencilerde depresyon ve uyumsuzluğun (%69), erkek öğrencilere göre (%64) daha fazla olduğunu saptamışlardır.²

Türkiye'de yapılan araştırmalarda Aytar ve Erkmar (1985) Tıp Fakültesi öğrencilerinin %18'inin klinik depresyon bulguları gösterdiklerini saptamışlardır.³

Aydın ve Demir (1989), O.D.T.Ü. öğrencilerinin %16.4'ünde depresif belirtilerin varlığına işaret etmektedir.⁴

Lostar, Saltık, Aykut ve Kargı'nın birlikte yaptıkları çalışmada Trakya Üniversitesi tıp ve biyoloji öğrencilerinin %62'sinde değişen derecelerde depresyon saptamışlardır. Bu durumun yüksek öğrenimde başarı düzeyini düşürebileceğini belirtmişlerdir.⁵

Yüksel (1984), depresyonda bilişsel performansın düşük olduğunu kısmen de olsa doğrulamıştır.⁶

¹ Aydın ve Demir, a.g.e., s.28.

² A.K.Boggiano, M.Barrett, "Gender Differences in Depression in College Students", SexRoles: A Journal of Research, v.25, n.11-12, p.595-605, Dec. 1991.

³ Hisli, a.g.e., s.3-4.

⁴ Aydın ve Demir, a.g.e., s.29-40.

⁵ S.Lostar, A.Saltık, L.Aykut, N.Kargı, "Trakya Üniversitesi öğrencilerinde Depresyon", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), ss.148-149.

⁶ N.Yüksel, "Bilişsel İşlevler Yönünden Normallerle Depresif Hastaların Karşılaştırılması", Psikoloji Dergisi, c.5, s.17, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1984), s.16.

Görülüyor ki, psikolojik sağlık bir denge durumudur. Ruhsal denge normal kişilik için ana koşuldur. Her çeşit dengesizlik insanın kişiliğini ve davranışlarını bozar; insanı sosyal bağlantılarından koparabilir ve bazan intihar olayı bile olabilir.¹

Amerika Birleşik Devletleri'nde genç ölümlerinin %10'u, Japonya'da da %16'sı intihar nedeni ile olmuştur.²

Kişilik gelişiminin en belirgin olduğu dönem gençlik dönemidir. Kişilik, bir insanın duyuş, düşünüş, davranış biçimlerini etkileyen faktörlerin kendine özgü bir örüntüsüdür. Çok kapsamlı bir terim olan kişilik, bireyin biyolojik, psikolojik, kalıtsal ve öğrenilmiş bütün yeteneklerini, güdülerini, duygularını, isteklerini, alışkanlıklarını ve bütün davranış özelliklerini içine alır. Kişilik devamlı olarak içten ve dış çevreden gelen uyarıcıların etkisi altındadır.

Son zamanlarda kişiliği etkileyen bir faktör olarak benlik kavramı üzerinde önemle durulmaktadır. Benlik, bireyin özellikleri, yetenekleri, değer yargıları, amaç ve ideallerine ilişkin kanılarının dinamik bir örüntüsüdür. Ben neyim, ne yapabilirim sorularının cevapları gerçek benliği, değer yargılarım nedir, hayattan ne bekliyorum sorularının cevapları ise erişilmek istenen moral düzeyi, gerçekleştirilmek istenen arzu ve emelleri gösteren ideal benliği meydana getirir.³ Kısaca bireyin kendisinin

¹ R.Adasal, Normal ve Anormal Yönleriyle Yeni Medikal Psikoloji, 3.Baskı, (İstanbul: Minnetoğlu Yayınları, 1977), ss.549-550.

² Yörükoğlu, 1986, a.g.e., s.7.

³ Baymur, a.g.e., ss.257-268.

benimsediği ya da benimsemediği yanları hakkındaki görüşleri olarak tanımlanabilen benlik ya da benlik tasarımı, bireyin duygu, düşünce, davranışlarını, çevresi ile etkileşimini etkileyen oldukça önemli bir kişilik ögesidir.¹

Lecky, ruh sağlığı için benlik tasarımı, ideal benlik ile gerçek yaşantılar arasında tutarlılık olmasının önemine dikkati çekmiştir. Bir insan ne kadar benlik tasarımına uygun davranabilirse, kendini o kadar rahat hisseder; ideal benliğine ne kadar aykırı yaşantıların etkisinde kalırsa, o kadar huzursuz olur ve kaygılanır. Kendi değer yargıları ve ideallerine uygun davranmak insanın kendine olan saygısını, güvenini ve mutluluğunu artırır.

Bu konuda yapılan araştırmalar, benlik tasarımının, okul başarısını zeka kadar etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Çoğu zaman kabiliyeti ölçüsünde başarı gösteremeyen kişilerde, kendilerinin bir şey yapmayacaklarına inanan olumsuz bir benlik tasarımının gelişimi görülür.

Benlik ve kişilik nitelikleri ile öğrenme arasında yakın bir ilişki vardır. Bu bakımdan çocukların küçük yaştan itibaren sağlıklı olarak gelişmelerine önem vermek gerekir. Bunun için de çocuğun hayatının ilk yıllarından itibaren sevilme, korunma, benimsenme, kendine uygun işlerde başarılı olabilme gibi temel ihtiyaçlarının uygun ölçülerde karşılanmasının büyük önemi vardır.²

Eğer çocuk, çevresindeki kişilerin kendisini yeterli görmediği kanısına varıyorsa, o çocuğun kendi kendini yeterli görebilmesi hemen hemen imkansızdır. Bulgular göstermiştir ki

¹ K.Ersanlı, Benliğin Gelişimi ve Görevleri, (Samsun: 1981), s.13.

² Baymur, a.g.e., ss.269-270.

bireyin kendisi hakkındaki imajı daha okula gitmeden oldukça şekillenmiştir.¹

Kişiliğin temeli bebekliğin ilk aylarında atılır, gelişimi ise ergenlik döneminin sonuna dek sürer. Kişilik gelişiminde çocuğun içinde yetiştiği çevrenin büyük önemi ve etkisi olduğu bilinmektedir. Bu çevreyi oluşturan unsurlar, aile, yakın çevre, arkadaşlar, okul, diğer toplumsal kurumlar ve hepsini oluşturan büyük toplum olarak belirtilebilir.

Kişilik gelişiminde biyolojik etmenler, psikolojik ve sosyal etmenlerle karşılıklı bir etkileşim içindedir. Psiko-sosyal etmenler arasında öncelikli önemi olan toplumsal yapı ailedir. En küçük toplum birimi olarak aile, çocukta hem psikolojik özelliklerin oluşmasında, hem de o topluma özgü değer yargılarının ve uyum kalıplarının kazanılmasında en etkili rolü üstlenmektedir.

Aile yalnızca bakım ve büyütme görevini üstlenen basit bir sosyal yapı değildir. Çocuğun kişilik gelişimi için gerekli sevgi, ilgi, güven, destek ve eğitim veren sosyal birimdir. Ailenin olmadığı durumlarda yerine geçen kurum bakıcılarının çocuk ruhsal ve hatta fiziksel gelişimi üzerinde olumsuz etkileri bilinmektedir.

Aile içinde kız çocuklar için anne, erkek çocuklar için baba gelecekte taşıyacakları cinsel rolün temsilcileridir. Çocuk kız ya da erkek olma duygusunu ve bundan hoşnut olmayı anne-baba aracılığı ile öğrenir.² Çocuğun özellikle kendi

¹ A.Arseven, "Çocukta Benlik Gelişimine Ailenin Etkisi ve Çocuğun Okuldaki Başarısı", Anadolu Üniversitesi Aile Yapısı ve Çevresi Sempozyumu, 1985, s.4.

² C.Aydın, "Çocuk Eğitiminde Aile ve Toplumun Önemi", XXII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi (Bilimsel Çalışmaları), (İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1986) s.864.

cinsi için onaylanan kalıp yargıları benimsemesi ileride kişisel ve sosyal uyum düzeyini yükseltici etkide bulunacaktır.¹

Ailenin çocuk üzerindeki etkisi giderek azalın önemde de olsa yetişkin yıllarına kadar sürmektedir.

Sağlıklı bireyler yetiştirmek istendiğinde, ailenin sağlam temeller üzerine kurulması gerekir. Aileyi oluşturan bireyler arasındaki ilişkilerin niteliği, çocuğun uyumlu ya da uyumsuz bir birey olmasını belirler. Bir başka deyişle, aile çocuğun kendi içinde uyumlu, huzurlu, mutlu, başkalarıyla uyum içinde, değişikliklere açık ve onlara ayak uydurabilen, kendini tanıyabilen, kendine güvenli, başkalarına güvenebilen, sevecen, bağımsız, kararlı bir kişi olmasını ya da olmamasını belirler. Dolayısıyla sağlıklı tutum, davranış ve kişiliklerin bulunduğu aile ortamlarının önemi büyüktür.

Anne-baba tutumlarına göre aileler demokratik aile, otoriter aile, koruyucu aile, ilgisiz aile olarak gruplandırılabilir. Bu aile tutumları tanımlar bölümünde kısaca açıklanmıştır. Bu yüzden burada tekrar verilmemiştir.

Anne-baba tutumları ile ilgili ülkemizde ve yurt dışında bir çok araştırma yapılmıştır. Ana-babaların otoriter, demokratik, ilgisiz tutumlardan birine sahip olmasıyla çocukların kendilerini gerçekleştirme dereceleri arasındaki ilişkiyi araştırmış olan Kuzgun, demokratik tutuma sahip olan ailede yetişmiş olan bireylerin kendilerini daha çok

¹ S.Baykal, "Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini İle İlgili Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, c.1,s.2, (Ankara: Akademi Matbaası, 1991), s.71.

gerçekleştirebildiğini, otoriter ve sert disiplinli ortamlarda yetişen gençlerin ise kendini gerçekleştirme yönünden daha başarısız olduklarını, ilgisiz tutum içinde yetişenlerin ise kendini gerçekleştirme yönünden geri kalmışlık göstermekte olduğunu, ancak otoriter ortamda yetişenler kadar başarısız olmadıklarını saptamıştır.¹

Kızıltan, üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada anne-babaların ilişkileri sevgi dolu ve sıcak olan öğrencilerin uyum düzeylerinin soğuk, tartışmalı ve kavgalı olanlardan daha yüksek olduğunu; ailesi tarafından anlaşılmanın uyum düzeylerinin, biraz anlaşılın ve anlaşılmayanlara göre daha yüksek olduğunu; demokratik tutum gösteren babaların çocuklarının uyum düzeylerinin, koruyucu, ilgisiz ve otoriter tutum gösteren babaların çocuklarından daha yüksek olduğunu, çocukluğunda sözel ceza uygulanan öğrencilerin uyum düzeylerinin, fiziki ceza uygulananlardan daha yüksek olduğunu bulmuştur.²

Demokratik ve otoriter algılanan ana-baba tutumlarının çocukların uyum düzeylerine etkilerini inceleyen Bilal, çocukların kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri yönünden demokratik ana-baba tutumunun, otoriter ana-baba tutumuna göre daha elverişli koşullar yaratacağı kanısına varmıştır.³

Yabancı ülkelerde yapılan araştırmalara bakıldığında

¹ D.Cüceloğlu, İnsan İnsana, (İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1987), ss.93-94.

² G.Kızıltan, Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler, (Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1984), ss.214-215.

³ G.Bilal, Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Çocukların Uyum Düzeyine Etkisi, (Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1984), ss.134-137.

Zeidler ve diğ erleri üniversite öğrencilerinin ve mezunlarının ailelerinin, çocuk yetiştirmelerine ilişkin algılarını araşt ır mış lar, öğrencilerin %80'i aileleriyle duygusal ilişkilerinde doyumsuz olduklarını, %80'i bakım ve otonominin düşük olduğunu, %41'i duygusal olarak ihtiyaçlarının karşı lanmadığını belirtmiş lerdir.²

Lopez ve diğ erleri, normal ve depresif öğrenciler üzerinde yaptıkları araşt ır mada depresif öğrencilerin yetersiz ve uygun olmayan aile ilişkilerinden söz ettiklerini görmüş lerdir.²

Sonuç olarak çocuklarını kabul eden, seven ve onlara karşı demokratik davranan ana-babaların olduğu ailelerde yetişen çocukların bağımsız davranabilen, yaratıcı, kendine güvenen, araşt ır ıcı ve atılgan, sosyal yönden uyumlu, kaygı yaratıcı durumları denetleyebilen gençler olacağı söylenebilir.³

Gençlik döneminde her toplumda farklı dozlarda olmakla beraber, ana-baba ergen çatışmasının yoğunlaşt ığı bilinir ve kaçınılmaz bir problem olarak ortaya çıkar.

Ergen yetişkin davranışı ile çocuksu davranışı çoğu zaman karış tır ır. Diğ er yanda ailelerin duyguları da çoğu kez

¹ A.L.Zeidler; And Others, "Adult Children's Perception of Parentchild Relations: Implications for Families as Educators", 20 p.; Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, (71st, Washington, DC April 20-24,1987).

² F.G.Lopez,; And Others, "Constructions of Current Family Functioning Among Depressed and Nondepressed College Students", Journal of College Student Development, v.30, n.3, p.221-26, May 1989.

³ S.Güneysu, Ş.Bilir, "Üniversite Gençlerinin Kendini Kabul Düzeyine Algılanan Ana-baba Tutumlarının Etkisi", Psikoloji Dergisi, c.6, s.22, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1988), s.132.

ikizlidir. Anne-baba gencin büyümesini isterken ona hala eskisi gibi davranma eğilimi gösterir. Genç ise kendi gözünde kendini büyümüş ve değişmiş görmek ister, daha bağımsız karar verebilmek, kendi seçimini yapabilmek, kendi değer yargılarına sahip olmak gereğini duyarken yeni rolünden emin değildir. Bu nedenle hem anne babanın kendisine destek olmasına ihtiyaç duyar, hem de kendi içinde bu isteğe karşı koymaya çalışır. O zamana kadar yeterli gördüğü anne babasının veya diğer önemli kişilerin bu yeterli yönlerini yadsımaya başlar. Bu kadar yetersiz olan kişilere dayanması, onların desteğini istemesi gereksizdir. Böylece aileye ya da diğer otorite figürlerine daha fazla ihtiyaç duymamasından doğan içsel çatışmayı, kendisini onların desteğine ihtiyaç duymaz görmeye başlayarak geçici olarak çözer. Söylenen her şeyin aksini yapmak, onları sürekli eleştirmek, anne-baba değer yargılarına karşı çıkmak gibi sadece evdekilere karşı davranışlar görüldüğü gibi toplumdaki tüm otoritelere karşı çıkma biçiminde de ortaya çıkabilir.¹

Oskay, yaptığı araştırmada ana-babalarla ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocukları arasındaki değer yargıları yönünden bir çok konuda uyumsuzluk olduğu, kız çocukların ana-babalarıyla, erkek çocuklara göre daha çok konu üzerinde anlaşamadıkları, kız ya da erkek çocukların ana-babadan biri ile anlaştığı halde diğeri ile çatışır durumda olduğu konuların daha az olduğu sonucuna varmıştır.²

¹ A.Ekşi, "Gençlik Döneminde Uyum ve Davranış Sorunları", Aile Yazıları 3, Birey, Kişilik, Toplum, (Ankara: Devran Matbaası, 1990), ss.287-288.

² G.Oskay, "Değer Yargıları Yönünden Ana-baba Ergen Çatışması", Psikoloji Dergisi, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1982), s.47.

Ergenlerin ana-babalarıyla olan problem alanlarını araştıran Tan, kız ve erkek ergenlerin anne ile problemlerinin babaya göre daha fazla olduğunu saptamış, en yaygın problem alanları olarak okul ve ders çalışma, arkadaşlık ilişkileri, kardeş ilişkileri, gezme ve izin, oyun ve boş zaman faaliyetleri, giyim ve süslenme olarak belirlemiştir.¹

Kişiliği etkileyen faktörlerden en önemlisi olan aileden sonra yakın çevre ve okul gelmektedir. Yakın çevre içinde yetişkinler ve akranlar vardır. Akranlarla arkadaşlık ilişkileri, grup arkadaşlığı ve birebir arkadaşlık biçiminde sürer. Ergenlik döneminde hem grup arkadaşlığı hem de karşı cinsle olan arkadaşlık önem kazanır. Bu arkadaşlık ilişkileri gençlere insanlar arası ilişkileri deneme yanılma yolu ile öğrenme olanağı vererek, sosyalleşmeyi kolaylaştırmaktadır.²

Özellikle üniversite düzeyinde, arkadaş grubunun değerler sistemi, bireyin davranışlarını yönlendirme açısından aileden daha etkili hale gelir.³ Bunda anne-babanın ülkemizde genellikle çocuklarının öğrenim düzeyine ulaşmamış olmaları da etkili olabilir. Genç gruba dahil edilme ya da gruptan atılmama isteği nedeniyle zaman zaman benimsemediği davranışlar içine girebilir (sigara içme gibi). Evde anne-

¹ H.Tan, "Ergenlerin Anne ve Babaları ile Olan En Önemli Problem Alanları-I", Onuncu Milli Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Ayrı Baskı, (Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1974), ss.301-308.

² R.Barım, Gençlik Çağının Fiziksel, Duygusal, Zihinsel Gelişim Özellikleri, (Ankara: M.E.B. Planlama, Araştırma ve Koordinasyon Dairesi, Yayın No:14, 1975), s.31.

³ İ.E.Özgüven, "Üniversite Öğrencilerinin Uyum Sorunları ve Başetme Yolları", Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu, Bilimsel Çalışmaları, (Ankara: Bilkent Üniversitesi, 1989), s.24.

babasıyla çatışması çok olan bir gencin kendini arkadaşlarına tümünden kaptırma olasılığı daha fazla olacaktır. Kendini bulma çabasında olan güvensiz ve yetersiz bir genç daha atılğan ve becerikli yaşlılarının egemenliği altına girebilir. Bu durumu önlemek için ailenin yeterli desteği, denetimi ve uyarısına ihtiyaç vardır.

Kız erkek arkadaşlığı genel olarak arkadaşlığın ve arkadaş gruplarının bütün özelliklerini taşır. Ayrıca cinsel kimliğin kazanılmasında, başka bir deyişle gençlerin cinsel yapılarına uygun biçimde davranmaları, karşı cinse, insanlara hatta bütün insanlığa sevgi, saygı ve güven duymaları için gerekli gelişme ve olgunlaşmayı sağlar.¹

Bir ergen, kendisinin değerine inanıp, kendine saygı duyarsa, başkalarına ve kurallara saygı duyar, düşünceli ve yardımsever davranabilir. Böylece genç arkadaş çevresinde sevilen, aranan biri olabilir.²

Anne-babanın karşı cinsle arkadaşlığa olumlu ya da olumsuz bakması genci etkiler. Olumsuz tutum gencin anne babasıyla çatışmasına yol açabilir.

Barım, karşı cinsle arkadaşlık ile ilgili olarak yüksek öğrenim gençliğinin ve onların ailelerinin görüşlerini araştırmıştır. Gençlerin %85'inin karşı cinsle arkadaşlığı ve ilgiyi normal gördüğü halde, ailelerin ancak %28'inin bu arkadaşlığı olumlu karşılamakta olduğu saptanmıştır.³

Lise ve üniversite öğrencilerinin psiko-sosyal gelişim

¹ Ö.Köknel, "Gençlik Çağında Kız-Erkek Arkadaşlığı", Aile Yazıları 3, Birey, Kişilik, Toplum, (Ankara: Devran Matbaası, 1990), s.278.

² H.Yavuzer, Çocuk Psikolojisi, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1987), s.320.

³ R.Barım, a.g.e., ss.28-29.

ve arkadaşlık ilişkilerini inceleyen Moore ve Boldero, arkadaşlık ilişkilerinin erkekler üzerinde gelişime etkisinin çok önemli olduğunu, kızlarda ise yakın arkadaşlık ilişkilerinin önemli olduğunu görmüşlerdir.¹

Shafer'ın üniversite öğrencileri ile genç yetişkinleri karşılaştırdığı araştırmada, genç yetişkinlerde kişinin kendini tanıma ve karşısındakini anlama çabasının daha fazla olmasına rağmen gençlerde bunun daha az olduğu; yine genç yetişkinlerde diğerini dinleme, duygularını, umutlarını paylaşım, problem çözmeye yardımın gençlere göre daha fazla olduğu ortaya konmuştur. İletişimde genç yetişkinlerin konuşmaktan çok karşısındaki insanı dinleme davranışı içinde oldukları görülmüştür.²

Yüksek öğrenim kurumlarının belli fonksiyonları yerine getirmesi beklenmektedir. Ancak temelde sağlanması gereken fakat çeşitli nedenler dolayısıyla tümüyle sağlanamayan fiziksel şartlar ve okul olanaklarının öğretimin istenilir biçimde yürütülmesinde engel teşkil ettiği bilinmektedir. Bununla birlikte, müfredat programı ve geleneksel öğretim metodlarına bağlı kalmanın, eğitimden sağlanacak faydayı azaltan nedenler olduğu söylenebilir.

Öğretmen tutum ve davranışları da öğretim ortamı içinde üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

¹ S.Moore, J.Boldero, "Psychosocial Development and Friendship Functions in Adolescence", SexRoles: A Journal of Research, v.25, n.9-10, p.521-36, Nov. 1991.

² K.Shafer, "Meta Communication Behaviors Used by Adult Best Friends", 30 p.; Paper Presented at the Annual Meeting of the Western States Communication Association (Sacramento, CA., Feb.14-20, 1990), Best available copy.

Öğrenci başarısının sadece zeka seviyesi ile ilgili olmadığı yapılan çalışmalarda anlaşılmıştır. Zekanın yanında çalışmanın da yüksek başarıya götüreceği bilinmektedir. Öğrencilerin başarılarını artırmak için, onların uygun çalışma yollarını bilmesinin gerekliliği açıktır.

Günümüzde eğitim ve öğretime verilen önem fazla olmasına rağmen, halen okuma alışkanlığının genelde kazanılmamış olmasıyla ilgili olarak küçük yaşlardan itibaren bu alışkanlığı sağlayıcı ve devam ettirici bir yolun takip edilmesi gerekmektedir.

Sınıf içinde aktif olan öğrencilerin eğitimden daha çok faydalandıkları ve bu durumun başarı durumlarını artırıcı yönünün olduğu görülmüştür. Atılgan davranış biçiminin öğrencilere kazandırılması bu açıdan önemlidir.

Başarı ile anksiyete ilişkisi çeşitli araştırmalarla saptanmaya çalışılmış, anksiyete düzeyi yüksek öğrencilerin diğerlerine göre başarı düzeylerinin düşük olduğu bulunmuştur.

Sınav kaygısıyla ilgili olarak kaygısı yüksek olan öğrencilerin sınavlarda daha düşük başarı gösterdikleri bilinir. Fakat, kaygının yalnızca bir durumla ilgili olmayıp, kişilik özelliği olduğu söylenebilir. Genellikle yüksek kaygı düzeyi gösteren kişiler karşılaştıkları pek çok durumda kaygı belirtileri gösterebilirler. Özellikle karşılaştıkları işlerin üstesinden gelemeyeceği endişesi içinde olan kişilerde, kaygı (anksiyete) hali daha fazla görülmektedir. Bu nedenle aile ve okulda verilecek olan kendine güvenin gereği ve önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda verilen bilgilerin ışığında öğrencilere verilecek olan rehberlik hizmetleri içinde bireysel ya da

grupla psikolojik danışmanın onların problemlerini çözmeye yardımda ne denli önemli olduğu açıkça görülmektedir.

Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Üniversite öğrencileri, içinde buldukları gençlik dönemine özgü fiziksel ve psikolojik değişimlerin beraberinde getirdiği sorunların yanında farklı çevrelerden gelme, yeni okul ortamına uyum gösterememe gibi problemlerle karşı karşıya bulunmaktadır.

Öğrencilerin çeşitli alanlardaki problemlerini saptamak ve çözümünü sağlamak için Rehberlik ve Psikolojik Danışma alanında, okullarda problem tarama listeleri kullanılmaktadır. Öğrencilerin problemlerini saptamak amacı ile ya daha önce geliştirilen problem tarama listelerinden faydalanılır ya da o okula uygun problem tarama listesi geliştirilir.

Bu araştırmada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin problemlerini saptamak amacı ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin Problem Tarama Listesi ve Kişisel Bilgi Anketi, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Bu araçların uygulanması ve değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek bilgilerin öğrencilerin problemlerinin çözümüne yardımda rehberlik ve Psikolojik Danışma alanına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

P r o b l e m

Bu araştırmada, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakóltesi öğrencilerinin problemlerinin neler olduğu ortaya konmaya çalışılmakta ve bu problemlerin bazı değişkenlerle ilişkisi incelenmektedir.

Alt Problemler

Yukarıda belirtilen problemin incelenebilmesi için, bu araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakóltesi'nde öğrenim gören öğrencilerin genel olarak problemleri nelerdir? öğrencilerin problemleri problem alanlarına göre önemli bir farklılık göstermekte midir?
2. öğrencilerin problemleri, cinsiyetlerine göre farklı mıdır?
3. öğrencilerin problemleri, halen okumakta oldukları sınıfa göre önemli bir farklılık göstermekte midir?
4. Halen öğrenim gördükleri program türüne göre öğrencilerin problemleri arasında önemli farklar var mıdır?
5. Ailede bulunan çocuk sayısına göre, öğrencilerin problemleri değişmekte midir?
6. öğrencilerin problemleri ana-baba tutumuna göre farklılık göstermekte midir?
7. Annelerinin öğrenim düzeyleri birbirinden farklı olan öğrencilerin, problemleri arasında fark var mıdır?
8. Babalarının öğrenim düzeyleri birbirinden farklı olan öğrencilerin, problemleri arasında fark var mıdır?
9. öğrencilerin problemlerinin yoğunluğu, annelerinin mesleğine göre değişmekte midir?
10. öğrencilerin problemlerinin yoğunluğu, babalarının

mesleğine göre değişmekte midir?

11. Ailelerin gelir düzeyine göre, öğrencilerin problemleri farklı mıdır?
12. Okul başarılarına göre, öğrencilerin problemleri arasında fark var mıdır?
13. Öğrencilerin problemleri, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim merkezine göre değişmekte midir?
14. Barındıkları yere göre, öğrencilerin problemleri değişmekte midir?

Denenceler

Problem ve alt problemlere bağlı olarak, bu araştırmada incelenmesi uygun görülen denenceler aşağıdaki gibi ifade edilmiştir:

1. Diğer problem alanlarına göre öğrencilerde, okul ile ilgili problemler daha yoğundur.
2. Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre problemleri daha yoğundur.
3. Fakülte I. ve IV. sınıf öğrencilerinin problemleri, II. ve III. sınıf öğrencilerine göre daha fazladır.
4. Fen içerikli program izleyen öğrencilerin problemleri, sosyal içerikli program ve güzel sanatlar programını izleyen öğrencilere göre daha yoğundur.
5. Çocuk sayısı dört ve daha fazla olan ailelerden gelen öğrencilerin problemleri, çocuk sayısı daha az olan ailelerden gelen öğrencilere göre daha fazladır.
6. Anne-babaları otoriter, koruyucu ve ilgisiz tutum içinde olan ailelerden gelen öğrenciler, anne-babaları demokratik tutum içinde olan ailelerden gelen öğrencilere göre daha fazla problemlidirler.

7. Anne öğrenim düzeyi düşük ve orta olan öğrencilerin problemleri, yüksek olanlara göre daha yoğundur.
8. Baba öğrenim düzeyi düşük ve orta olan öğrencilerin problemleri, yüksek olanlara göre daha yoğundur.
9. Anneleri ev hanımı olan öğrencilerin, anneleri işçi, memur, esnaf-zenaatkar ve serbest meslek sahibi olan öğrencilere göre problemleri daha yoğundur.
10. Babaları işçi ya da memur olan öğrencilerin, babaları esnaf-zenaatkar ya da serbest meslek sahibi olan öğrencilere göre problemleri daha yoğundur.
11. Ailelerinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin problemleri, orta ve yüksek olanlara göre daha fazladır.
12. Öğrencilerin başarı düzeyi zayıf ve orta olanların problemleri, başarı düzeyi iyi ve çokiyi olanlara göre daha fazladır.
13. Yaşamlarının çoğunu köy ve kasabada geçiren öğrencilerin problemleri, diğerlerine göre daha yoğundur.
14. Ailelerin yanında kalmayan öğrencilerin problemleri, ailelerinin yanında kalanlara göre daha fazladır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 1991-1992 öğretim yılında öğrenim gören öğrencileri kapsamaktadır. Beden Eğitimi ve Spor bölümü öğrencileri diğer bölümlerden farklı bir öğretim programına göre öğrenim gördükleri için araştırma kapsamına alınmamıştır.

Öğrencilerin problemleri, araştırmacı tarafından geliştirilen problem tarama listesi sınırları içinde alınmıştır.

Araştırma sonuçları genellenirken bu sınırlılıklar gözönünde bulundurulmalıdır.

Tanımlar

Problem: Araştırılıp öğrenilmesi, düşünülüp çözümlenmesi, bir sonuca bağlanması gereken durum ya da sıkıntı veren durum.¹

Program Türü: Öğrencilerin öğrenim gördükleri benzer öğretim programları uygulayan bölümler biraraya getirilerek Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar olmak üzere üç grupta ele alınmıştır. Fen Bilimleri: Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji; Sosyal Bilimler: Tarih, Coğrafya, Türk Dili ve Edebiyatı, Eğitim Bilimleri (Rehberlik ve Psikolojik Danışma), İngiliz Dili, Alman Dili, Fransız Dili; Güzel Sanatlar: Resim-iş bölümlerini kapsamaktadır.

Anne-Baba Öğrenim Düzeyi: Bu araştırmada okur-yazar değil, okur-yazar ya da ilkokul mezunu anne-babaların öğrenim düzeyi düşük, orta öğretim kurumlarından birini bitiren anne-babaların öğrenim düzeyi orta, yüksek öğretim kurumlarından birini

¹ Türkçe Sözlük 2, 7.Baskı, (Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları-505/2), s.1076.

bitiren anne-babaların öğrenim düzeyi yüksek olarak benimsenmiştir.

Ailenin Ekonomik Düzeyi: Ailenin aylık toplam geliridir. Aylık geliri 2,000,000.TL ve 2,000,000.TL'dan aşağı olanlar düşük, 2,000,001.TL ile 3,000,000.TL arasında olanlar orta, 3,000,001.TL ve daha fazla olanlar yüksek ekonomik düzeye sahip olarak kabul edilmiştir.

Anne-Baba Tutumu: Anne babanın çocuk yetiştirme tutumları demokratik tutum, otoriter tutum, koruyucu tutum ve ilgisiz tutum olmak üzere dört grup altında toplanmıştır.

Araştırmada bu tutumlar öğrencilerin algılarına göre ele alınmıştır.

1. Demokratik tutum: Çocuklarını seven, benimseyen ve onlara söz hakkı tanıyan çağdaş ailenin tutumudur. Anne-baba arasında karşılıklı sevgi ve saygı vardır. Sorunlar buyruklarla değil konuşarak çözülür. Çocuk yol gösterilerek uyarılarak eğitilir. Çocuğun kişiliğine saygı duyulur, bağımsız davranması için aileden destek görür.

2. Otoriter tutum: Baskı unsuru ağır basan, çocuğa söz hakkı tanımayan aile tutumudur. Anne babadan korkulur. Çocuk sıklıkla eleştirilir. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçları gözönünde bulundurulmayıp, anne babanın kendi istekleri ve kararları ön plandadır. Anne-baba sevgisi ancak istenilen davranışların gelişmesi için pekiştireç olarak kullanılır.

3. Koruyucu tutum: Çok seven ancak çocuğa fırsat tanımayan, sürekli koruyan aile tutumudur. Yaşamları çocuğa göre düzenlenmiştir. Çocuğun her ihtiyacı anında karşılanır, yapabilecekleri onun yerine yapılır.

4. İlgisiz tutum: Çocuğun sevinçlerine, problemlerine karşı ilgisiz, sevgi ve disiplini yetersiz olan aile tutumudur.

Disiplin hem gevşek hem de tutarsızdır. Çocuk adeta kendi kendine büyür. Anne-baba çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarından habersizdir, nerede ne yaptığı ile ilgilenmez.¹

Okul Başarısı: öğrencilerin kendi algılarına göre Fakülte öğrenimi sırasındaki başarı durumları olarak ele alınmış zayıf, orta, iyi ve çokiyi olarak gruplandırılmıştır.

Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yer: Köy nüfusu 2.000 ve daha az; kasaba ya da ilçe, nüfusu 2.001 ve 20.000; küçük şehir, nüfusu 20.001 - 200.000; büyük şehir, nüfusu 200.001 ve daha fazla olan yer olarak kabul edilmiştir.

Öğrencilerin Barınma Türü: Ailenin yanında kalma, Kredi-Yurtlar Müdürlüğüne bağlı yurttta kalma, özel öğrenci yurdunda kalma, akraba ya da tanıdık yanında kalma, pansiyon ya da otelde kalma, arkadaşlarla birlikte kiralık evde kalma, tek başına kiralık evde kalma ve başka yerde olmak üzere sekiz grupta ele alınmıştır.

¹ Yörükoğlu, (1986), ss.133-138

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde öğrenci problemleri ile ilgili olarak yurt dışında ve yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Sağlık ile stres arasındaki ilişki konulu araştırmasında Roberts ve White (1989), okul stresi, akademik stres ile sağlık arasında anlamlı bir ilişki olduğu, okul stresi nedeniyle mikrobik hastalıklara yakalanma eğiliminin yükseldiği sonucuna varmışlardır.¹

Wohlgemuth ve Betz (1991), üniversitedeki 115 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada; kız ve erkek öğrencilerde fiziksel belirtiler gösterme ile stres ve sosyal destek ilişkisini incelemiştir. Kızlarda fiziksel belirti gösterme eğilimi ile stres ve sosyal destek ilişkisi %18-29 olarak saptanmış ve önemli bir fark elde edilmiştir. Erkeklerde belirleyici neden olarak sosyal desteğin çeşidindeki farklılık görülmüştür.²

Richards (1991), üniversite öğrencileri arasında içe dönük ve dışa dönük kişilerde dini görüş, uyum ve ayrılık anksiyetesini araştırmıştır. Dışa dönük kişilerin geleneksel olmayan dini görüşlere sahip olup, daha az utangaçlık hisleri taşımakta oldukları, depresyonun bu kişilerde daha az görüldüğü ve ayrılık anksiyetesini daha az yaşadıkları sonucuna varmıştır.

¹ G.H.Roberts, W.G.Jr.White, "Health and Stress in Developmental College Students", Journal of College Student Development, v.30, n.6, p.515-21, Nov. 1989.

² E.Wohlgemuth, N.E.Betz, "Gender as a Moderator of the Relationships of Stress and Social Support to Physical Health in College Students", Journal of Counseling Psychology, v.38, n.3, p.367-74, Jul. 1991.

içe dönük ve geleneksel dini görüşlere sahip olanlarda suçluluk duygularının ve depresyona eğilimin yükseldiği, ayrılık anksiyetisinin daha fazla olduğu saptanmıştır.¹

Bunberry, Oliver ve Mc.Clure (1978) araştırmasında üniversite öğrencilerinin %23'ünün depresif belirtiler göstermekte olduğunu gözlemlemiştir.

Bragg (1979), Young (1979) depresyonun yalnızlık ile ilişkisi olabileceği yolunda bulgular elde etmişlerdir.

Hollon ve Kendall (1980), Gotlib (1984), Matsumi ve Kameoka (1986) depresyonun kaygı ile ilişkisi olabileceğini saptamışlardır.²

Boggiano, Barrett (1981), üniversite öğrencilerinde, depresyonun cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Beck Depresyon ölçeği kullanılan bu araştırmada kız öğrencilerde depresyon ve uyumsuzluğun (%69), erkek öğrencilere göre (%64) daha fazla olduğu denencesini destekler sonuçlar elde etmişlerdir.³

Ergenlerde psikososyal gelişim ve arkadaşlık ilişkilerini inceleyen Moore ve Boldere (1991) 71 erkek, 152 kız olmak üzere 138 üniversite öğrencisi ile 85 lise öğrencisini ele almışlar. Bu araştırmada, arkadaşlık ilişkilerinin erkek öğrenciler üzerinde gelişime etkisinin çok

¹ P.S.Richards, "Religious Devoutness in College Students: Relation with Emotional Adjustment and Psychological Separation from Parents", Journal of Counseling Psychology, v.38, n.2, p.186-96, Apr. 1991.

² G.Aydın ve A.Demir, "O.D.T.Ü. öğrencilerinde Depresif Belitilerin Yaygınlığı", İnsan Bilimleri Dergisi, (VIII/7, 1989), s.28.

³ A.K.Boggiano, M.Barrett, "Gender Defferences in Depression in College Students", SexRoles: A Journal of Research, v.25, n.11-12, p.595-605, Dec .1991.

önemli olduğu, kız öğrencilerde ise yakın arkadaşlık ilişkilerinin gelişime etkisinin önemli olduğu sonucuna varılmıştır.¹

Harnish ve diğerleri (1989) tarafından yapılan araştırmada kız ve erkeklerin, partnerlerinin cinsellikle ilgili düşüncelerinin kendi düşünceleri ile benzeştiğini düşündüklerini saptamışlardır. Her iki cinstede de yanlış algılamaların olduğunun söylenebileceği belirtilmiştir.²

Hojat, Amerikan Üniversitesinde öğrenim gören İranlı öğrencilerle, İran Üniversitesinde öğrenim gören İranlı öğrencileri, yetişkinlikte yalnızlık ile ilgili olarak aile ve grup arkadaşlığındaki doyumsuzluğun etkileri açısından karşılaştırmıştır. UCLA yalnızlık ölçeği uygulanan araştırmada Amerikan Üniversitesinde öğrenim gören İranlı öğrencilerin yalnızlık hislerinin diğerlerine göre daha fazla olduğu bulunmuştur.³

Lopez ve diğerleri (1989), 74 normal, 64 depresif öğrencinin kendi algılarına göre aile ilişkilerinin yeterli olup olmadığını araştırmışlar. Depresif öğrenciler yetersiz ve uygun olmayan aile ilişkilerinden söz etmişlerdir. Danışmanlık açısından sonuçların tartışılabilir nitelikte olduğu

¹ S.Moore, J.Boldere, "Psychosocial Development and Friendship Functions in Adolescence", SexRoles: A Journal of Research, v.25, n.9-10, p.521-36, Nov. 1991.

² R.J.Harnish; And Others, "Factors Effecting the Misperception of Friendliness Cues in Initial Interactions", 15 p.; Paper Presented at the Annual Meeting of the Eastern Psychological Association (60th, Boston, MA March 30-April 2, 1989)

³ M.Hojat, "Lonelines as a Function of Parent-Child and Peer-Relations", Journal of Psychology, v.12, n.1, p.129-33, Sep. 1982.

belirtilmiştir.¹

Zeidler ve diğeri (1987), üniversite öğrencilerinin ve mezunlarının, ailelerin çocuk yetiştirmelerine ilişkin algılarını, bakım, nefret, otonomi, reddedilme gibi onaltı faktör açısından incelemiştir. Örnekleme kırsal kesimdeki bir üniversiteden toplam 197 öğrenci alınmıştır. Öğrencilerin %80'i ailelerine ilişkin duygusal ilişkilerinde doyumsuz olduklarını, %80'i bakım ve otonominin düşük olduğunu, %41'i duygusal olarak ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını belirtmişlerdir.²

Shafer (1990) tarafından Western State'de yapılan araştırmada üniversite öğrencileri ile genç yetişkinler karşılaştırılmıştır. Sonuçta genç yetişkinlerde kişinin kendini tanıma ve karşısındakini anlama çabasının gençlere göre daha fazla olduğu; diğerini dinleme, duygularını, umutlarını, emellerini paylaşım ve problem çözmeye yardımın genç yetişkinlerde gençlere göre daha fazla olduğu bulunmuştur. İletişimde genç yetişkinlerin kendisi konuşmaktan çok karşısındaki insanı dinleme davranışı içinde oldukları görülmüştür.³

¹ F.G.Lopez; And Others, "Constructions of Current Family Functioning among Depressed and Nondepressed College Students", Journal of College Student Development, v.30, n.3, p.221-26, May. 1989.

² A.L.Zeidler; And Others, "Adult Children's Perception of Parent-Child Relations: Implications for Families as Educators", 20 p.; Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, (71st, Washington, DC, April 20-24, 1987).

³ K.Shafer, "Metacommunication Behaviors Used by Adult Best Friends", 30 p.; Paper Presented at the Annual Meeting of the Western States Communication Association (Sacramento, CA, Feb.14-20, 1990) Best available copy.

Ülkemizde Yapılan Araştırmalar

Lostar, Saltık, Aykut, Kargı'nın (1988) birlikte yaptıkları araştırmada, Trakya Üniversitesi tıp ve biyoloji bölümü öğrencilerinden 239 kişiye W.Zung Depresyon testi uygulanmıştır. Öğrencilerin %41.8'i yurttan (100 kişi), %33.4'ü (81 kişi) kiradadıkları evde olmak üzere çoğunluğu ailelerden ayrı yaşayan gençler teşkil etmektedir.

Grubun %62'sinde değişen derecelerde depresyon görülmüştür. %88-4'ü normal düzeyde bulunmuştur. Kız ve erkeklerde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durumun yüksek öğrenimde başarı düzeyini düşürebileceği şeklinde yorumlanmıştır.¹

Aytar ve Erkmar (1985), 306 Tıp Fakültesi öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada bu öğrencilerin; %18'inin klinik depresyon bulguları gösterdiklerini saptamışlardır.²

Aydın ve Demir (1989) tarafından O.D.T.Ü. öğrencilerindeki depresif belirtilerin oranı, sınıf, cinsiyet, bölüm ve barınma türü değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin %16.4'ünde depresif belirtilerin varlığına işaret etmektedir.³

Aydın (1988) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada depresyon ile açıklama biçimi ve akademik başarı ilişkisini incelemiştir. Depresif belirtiler ile akademik

¹ S.Lostar, A.Saltık, L.Aykut, N.kargı, "Trakya Üniversitesi öğrencilerinde Depresyon", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), ss.148-149.

² N.Hisli, "Beck Depresyon Envanterinin Üniversite öğrencileri için Geçerliliği, Güvenirliği", Psikoloji Dergisi, c.27, s.23, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1989), s.3.

³ G.Aydın ve A.Demir, "O.D.T.Ü. öğrencilerinde Depresif Belirtilerin Yaygınlığı", insan Bilimleri Dergisi, VIII/7, 1989, s.28.

başarı arasında anlamlı bir ilişki varlığına işaret etmiştir. Başarısız olan öğrencilerde, başarılı olan öğrencilere oranla daha fazla depresif belirtilere rastlandığı görülmüştür. Birinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardaki öğrencilere göre kendilerini daha depresif hissettikleri de elde edilen bulgular arasındadır.¹

Öğuzhanoğlu ve Kültür (1988) lise öğrenimi gören 100 ergende benlik saygısı ve bunu etkileyebileceği düşünülen demografik özellikler, psikiyatrik bozukluklar ve ana-baba tutumlarını araştırmışlar. Psikiyatri polikliniğine başvuran grup ile psikiyatri polikliniğine başvurmamış kontrol grubunu karşılaştırıldığında;

- Hasta grubunda kontrol grubuna göre benlik saygısının daha düşük olduğu,
- Hasta grubunda kontrol grubuna göre tartışmalara katılma eğilimi daha düşük ve daha fazla depresif duygulanım görüldüğü,
- Kontrol grubu kızlarında daha fazla hayalperestlik özelliği bulunduğu,
- Kontrol grubunda benlik saygısı azalması ile kendilik kavramı sürekliliğinde azalma, toplumdandan çekilme, depresif duygulanım ve psikosomatik bulguların artması biçiminde bir ilişkinin bulunduğu,
- Hasta grubunda bu ilişkilere ek olarak benlik saygısı azalmasının insanlara güven duygusunda azalmaya ve eleştirilere karşı daha duyarlı olmaya yol açtığı,
- Ana-baba ilgisinin azalma eğiliminin benlik saygısında

¹ G.Aydın, "Üniversite öğrencilerinde Depresyon, Açıklama Biçimi ve Akademik Başarı İlişkisi", Psikoloji Dergisi, c.6, s.22, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1988), ss.11-12.

düşmeye eşlik etmekte olduğu,

- Anne eğitiminin yükselmesinin benlik saygısını olumlu olarak etkilediği sunucuna varılmıştır.¹

Yüksel (1984), Beck Depresyon Ölçeği ve Algılama Dikkat-Uyanıklık testleri kullanarak normallerle depresif hastaları bilişsel işlevler yönünden karşılaştırdığı araştırmasında, depresyonda bilişsel performansın düşük olduğunu, kısmen de olsa doğrulamıştır.²

Eğrilmez, Kültür ve Ulun (1988) intihar girişiminde bulunan ergenlerde depresyon, anksiyete ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri araştırmış. Çalışmada İzmir Devlet Hastanesi Acil Servisine 1988 yılının ilk altı ayı içinde intihar girişimi sonrası başvuran 15-19 yaşlarındaki 30 kız, 10 erkek olmak üzere toplam 40 ergen incelenmiştir. Sonuçlar aynı dönemde hastane acil servisine ve polikliniğine psikiyatri dışı nedenlerle başvuran, psikiyatrik tedavi almamış ve intihar girişimi öyküsü bulunmayan yaş ve cinse eşlenmiş 40 ergenin verileriyle karşılaştırılmış, depresyon, anksiyete ve benlik saygısı puanları istatistiksel olarak değerlendirilmiş ve intihar girişiminde bulunanlar ile kontrol grubu arasında anlamlı düzeyde farklılıklar saptanmıştır.³

¹ N.K.Öğuzhanoglu, S.Kültür, "Lise öğrencilerinde Benlik Saygısı ve Bunu Etkileyen Etmenlerin Araştırılması", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.48

² N.Yüksel, "Bilişsel İşlevler Yönünden Normallerle Depresif Hastaların Karşılaştırılması", Psikoloji Dergisi, c.5, s.17, (Ankara; Psikologlar Derneği, 1984), s.16.

³ A. Eğrilmez, S.Kültür, N.Ulun, "Suisid Girişiminde Bulunan Ergenlerde Psikiyatrik Tanı", Depresyon, Anksiyete ve Benlik Saygısı", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.19.

Kaya (1988), Ondokuzmayıs Üniversitesi öğrencilerinin benlik tasarımı düzeylerini incelediği araştırmada, öğrencilerin genel olarak benlik tasarım düzeylerinin yeterli olduğu, anne-baba öğrenim düzeyi yüksek olan, anne-baba tutumu demokratik olan, genel sağlık durumunu "iyi" olarak algılayan öğrencilerin benlik tasarımlarının daha yeterli olduğu sonucuna varmıştır. Anadolu ve genel lise mezunlarının diğerlerine göre, ailenin ekonomik durumunu "yüksek" ve "orta" algılayanların düşük algılayanlara göre, başarısı yüksek olanların düşük olanlara göre benlik tasarım düzeylerinin daha yeterli olduğu; fakülte, sınıf, cinsiyet anne-baba mesleği, ailedeki kişi sayısı, barınılan yer bakımından ise, öğrencilerin benlik tasarım düzeyleri arasında önemli bir fark olmadığı saptanmıştır.¹

Inceoğlu ve Aytar (1987), bir grup lise ve üniversite öğrencisine Rathus Atılganlık Envanteri uygulayarak atılganlık düzeyleri ve bu düzeyler arasında fark olup olmadığını araştırmış, sonuçta iki grup arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu saptamışlardır.²

Çulha ve Dereli (1987) atılganlık eğitimi programı uyguladıkları Robert Lisesinde, orta son sınıf öğrencilerinin çoğunun atılgan olduğunu görmüşlerdir. Araştırmada atılganlık eğitim grubu, eğitim verilmeyen kontrol grubundan önemli ölçüde gelişme göstermiştir. Sonuçta böyle bir eğitimin kız ve erkek öğrencilerin atılganlıklarını artırmada etkili olduğu

¹ M.Kaya, Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin Benlik Tasarımı, (Samsun: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1988), ss.103-106.

² D.inceoğlu, G.Aytar, "Bir Grup Ergende Atılgan Davranış Düzeyi Araştırması", Psikoloji Dergisi, c.6, s.21, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1987), s.24.

görülmüştür.¹

Araptarlı (1986), tarafından İstanbul'da lise son sınıf öğrencileri ile gençlerin, cinsel bilgi düzeyleri ve cinsel tutumları, ailelerinin cinsel tutumları ile karşılaştırılmıştır. Ebeveynlerinin eğitim düzeyinin gençlerin bilgi düzeyini ve tutumlarını etkilediği gözlenmiştir. Araştırma bulguları sonucunda cinsel eğitimin gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.²

Bilal (1984), demokratik ve otoriter olarak algılanan ana-baba tutumlarının, çocukların uyum düzeylerine etkilerini incelemiştir. Araştırmada Ankara merkez liselerinde 1982-83 öğretim yılında okuyan 706 son sınıf öğrencisi örnekleme oluşturmaktadır. Sonuçlar, çocukların kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri yönünden demokratik ana-baba tutumlarının, otoriter ana-baba tutumlarına göre daha elverişli koşullar yaratacağı kanısını vurgular niteliktedir.³

Kuzgun (1987), ana-babaların otoriter, demokratik yada ilgisiz tutumlardan birine sahip olmasıyla, çocukların kendini gerçekleştirme dereceleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, demokratik tutuma sahip ailede yetişmiş olan bireylerin kendilerini daha çok gerçekleştirebildikleri, otoriter ve sert disiplinli ortamda yetişen gençlerin ise kendini gerçekleştirme yönünden daha

¹ M.Çulha ve A.A. Dereli, "Atılganlık Eğitimi Programı", Psikoloji Dergisi, c.6,s.21, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1987), ss.124-126.

² N.Araptarlı, "Gençlerin Cinsel Bilgi Düzeyi, Tutumları ve Ailelerin Cinsel Tutumlarının Karşılaştırılması", XXII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, (İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1986), s.1-3.

³ G.Bilal, "Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Çocukların Uyum Düzeylerine Etkisi", (Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1984), ss.134-137.

başarısız oldukları, ilgisiz tutum içinde yetişenlerin kendini gerçekleştirme yönünden geri kalmışlık gösterdikleri ancak, ilgisiz tutum içinde yetişenlerin, otoriter ortamda yetişenler kadar kendini gerçekleştirme yönünden başarısız olmadıkları görülmüştür.¹

Güneysu ve Bilir (1988), üniversite gençlerinin kendini kabul düzeyine algılanan ana-baba tutumlarının etkisini araştırmış. Kardeş sayısına göre kendini kabul düzeyine bakıldığında dört ve daha fazla sayıda kardeşi olan gençlerin kendini kabul düzeylerinin, ailenin tek çocuğu olan ve iki-üç kardeşi olan gençlere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Tek çocuk ve iki-üç kardeşi olan grupta ana-baba tutumunun daha demokratikleştiği ve kendini kabul düzeyinin yükseldiği ortaya çıkmıştır.²

Gökler (1985), nörotik annelerin çocuklarında nörotik belirtiler görülüp görülmediğini araştırmış, sonuçta nörotik annelerin çocuklarında gerek anne, gerekse babanın değerlendirmesi ile, kontrol grubu çocuklarına göre ruhsal belirtiler daha fazla bulunmuştur. Nörotik annelerin çocuklarında uygulanan testler sonucunda ana-baba uyumsuzluğu, bozuk ilişkiler, ev içi çatışmalarda duyulan kaygı belirgin olarak görülmüştür. Yurt dışında yapılan araştırmaların da bu araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olduğu belirtilmiş olup, çocuklardaki tepkilerin çevre koşullarına göre

¹ D.Cüceloğlu, İnsan insana, (İstanbul: Altın Kitaplar Matbaacılık, 1987), ss.93-94.

² S.Güneysu, Ş.Bilir, "Üniversite Gençlerinin Kendini Kabul Düzeyine Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Etkisi", Psikoloji Dergisi, c.6, s.22, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1988), ss.130-131.

belirlendiği sonucuna varılmıştır.¹

Ünal ve Karaaslan (1988) Çapa Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin genel psikososyal özellikleri, uyum düzeyleri ve madde bağımlılığı durumlarını araştırmak üzere I. ve IV. sınıf öğrencilerinden toplam 80 öğrenciyi incelemiştir. Genelde tıp öğrencilerinin sosyo-kültürel ve genel başarı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca madde bağımlılığı ve psikiyatrik belirtiler, I. sınıf öğrencilerine göre IV. sınıf öğrencilerinde daha yüksek bulunmuştur.²

Kurç (1989), bazı kişisel, sosyal, ekonomik ve kültürel değişkenlerin lise öğrencilerinin uyum alanları ve uyum yöntemlerine etkisini incelemiş. Bulguların ışığında öğrencilerin uyum alanları ve uyum yöntemlerinin cinsiyetten kısmen etkilendiği, alt sosyo-ekonomik düzeyin olumsuz yönde etkide bulunduğu, ergenliğin son döneminde zorlukların azaldığı sonucuna varmıştır.³

öksüz (1991), lise öğrencilerinin uyum düzeylerine anne-baba tutumlarının etkisini araştırmış, anne babaları demokratik tutum içinde olanların uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu, bunu koruyucu, otoriter ve ilgisiz tutum gösteren anne babaların çocuklarının izlediği sonucuna varmıştır.⁴

¹ B.Gökler, "Nörotik Kadın Hastaların ilkokul çağındaki Çocuklarının Ruhsal Belirtiler Yönünden Değerlendirilmesi", Psikoloji Dergisi, c.5, s.18, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1985), ss.35-36.

² M.Ünal, C.Karaaslan, "Tıp Fakültesi öğrencilerinin Psikososyal özellikleri ve Uyum Düzeyleri", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.146.

³ G.Kurç, Bazı Kişisel, Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Değerşkenlerin Lise öğrencilerinin Uyum Alanları ve Uyum Yöntemlerine Etkisi, (Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1989), s.VII.

⁴ Y.öksüz, Lise öğrencilerinin Uyum Düzeylerine Anne-Baba Tutumlarının Etkisi, (Samsun: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1991), ss.75-78.

Kızıltan (1984), üniversite öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini etkileyen etmenleri araştırmış. Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler, Fen ve Mühendislik Fakültelerinin çeşitli bölüm ve sınıflarından 154 öğrenci incelenmiştir. Elde edilen bulgulardan bazıları şunlardır: Erkek öğrencilerin uyum düzeyleri, kız öğrencilerden daha yüksek; yaş bakımından uyum düzeyleri arasında önemli fark olmadığı; ailedeki kişi sayısı beş ve daha az olanların uyum düzeyleri, daha fazla olanlardan yüksek; kendisi dahil iki ya da üç kardeş olanların uyum düzeyleri, çok kardeşli olanlardan daha yüksek; yaşamlarının büyük bir kısmı büyük şehirlerde geçenlerin uyum düzeyleri, diğerlerinden daha yüksek, öğrenimleri sırasında arkadaşları ile ya da tek başına evde kalanların uyum düzeyleri yurttaki, akraba ya da tanıdık yanında ve pansiyonda kalanlardan daha yüksek; Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin uyum düzeyleri Fen, Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinden daha yüksek; istediği bölümde öğrenim görenlerin uyum düzeyleri; istemediği bölümde öğrenim görenlerden daha yüksek; akademik başarıları pekiyi ve iyi olanların uyum düzeyleri, orta ve zayıf olanlara göre daha yüksek; anne babaların ilişkileri sevgi dolu ve sıcak olanların uyum düzeyleri, soğuk, tartışmalı ve kavgalı olanlardan daha yüksek; ailesi tarafından anlaşılmanın uyum düzeyleri, biraz anlaşılın ve anlaşılamayanlara göre daha yüksek; demokratik tutum gösteren babaların çocuklarının uyum düzeyleri, koruyucu, ilgisiz ve otoriter tutum gösteren babaların çocuklarından daha yüksek; çocukluğunda sözel ceza uygulanan öğrencilerin uyum düzeyleri, fiziki ceza uygulananlardan daha yüksek; üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin uyum düzeyleri orta ve alt sosyo-ekonomik düzeydekilerden daha yüksek; anneleri üniversite

ve lise mezunu olanların uyum düzeyleri, anneleri ilk ve ortaokul mezunu olanlardan daha yüksek; babaların öğrenim düzeylerine göre öğrencilerin uyum düzeyleri arasında önemli farkın olmadığı; anne ve baba meslekleri bakımından öğrencilerin uyum düzeyleri arasında önemli farkın olmadığı; genellikle sağlık durumları iyi olanların uyum düzeyleri, sağlığından arasıra ve sürekli şikayetçi olanlardan daha yüksek; fiziki görünüşlerinden memnun olanların uyum düzeyleri, biraz memnun olan ve memnun olmayanlardan daha yüksek; dini inancı kuvvetli olanların uyum düzeyleri, dini inancı olmayanlardan daha yüksek; sosyal, kültürel ve spor etkinliklere çoğu zaman katılanların uyum düzeyleri, arasıra katılan ve katılmayanlardan daha yüksek bulunmuştur.¹

Aydın (1988), tarafından Marmara Üniversitesinin iki farklı fakültesinde okuyan 100 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin ders çalışma tutum ve alışkanlıkları ile anksiyete düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda farklı anksiyete seviyelerinin, öğrencilerin çalışmaya yönelim puanını oluşturan tüm faktörlerinde (Bu faktörler çalışma metodu, görev anlayışı, çalışmayı etkileyebilecek kişisel özellikler, eğitim anlayışı, zamanı değerlendirme ve öğretmene karşı tutumdur.) anlamlı sonuçlar verdiği saptanmıştır. Cinsiyet faktörü ise anksiyete seviyesi açısından anlamlılık göstermemiştir.²

¹ G.Kızıltan, Üniversite öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler, (Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1984), ss.212-218.

² B.Aydın, "Üniversite öğrencilerinin Bir Kesiminde Çalışmaya Yönelim ve Anksiyete", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.64.

Anksiyetenin öğrenme ve hafızaya etkisini araştırmış olan Tanör (1982), anksiyetelilerle anksiyetesiz kişiler arasında hafıza farkı bulmuş, ancak buradaki farkın sadece anksiyeteye bağlanamayacağı biçiminde değerlendirmiştir.¹

Bozak (1982), anksiyete ile okul başarısı arasındaki ilişkiyi incelemiş ve anksiyete derecesinin öğrencilerin okul başarısında etkin olduğunu, bu çalışma verileriyle istatistik olarak yüzde bir ve binde bir hata payı seviyesinde varsaymıştır.²

Doğan (1988), Sivas liselerinde 13-22 yaş arası öğrencilerin durumluk, sürekli bunaltı (anksiyete-kaygı) düzeyleri ve bazı değişkenlerle olan ilişkisini araştırmış. Değişkenler cinsiyet, yaş, sınıf, sigara kullanıp kullanmama, katılınan sosyal etkinlik varsa türüdür. Sosyal etkinlikler, spor, halk oyunları, tiyatro, müzik alanları olup, bunlara en az altı ay aktif katılım koşulu getirilmiştir.

Elde edilen bulgular sonucunda sınıflar arası anlamlı fark bulunmamış, kızların durumluk bunaltı düzeyi, erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuş, en az bir aktif sosyal etkinliğe katılan deneklerin, katılmayanlara göre bunaltı düzeyleri düşük bulunmuştur. Sigara, alkol gibi zararlı alışkanlığı olanların ise olmayanlara göre durumluk bunaltı düzeyleri yüksek bulunmuştur.³

¹ Ö.Ö.Tanör, "Anksiyetenin öğrenme ve Hafızaya Etkisi", Psikoloji Dergisi, s.16, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1982), ss.31-35.

² M.Bozak, "Anksiyete ve Okul Başarısı Arasındaki ilişkiye Ait Bir Araştırma", Psikoloji Dergisi, c.4,s.16, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1982), ss.24-30.

³ O.Doğan, "Sivas Liselerindeki öğrencilerin Durumluk Sürekli Anksiyete Düzeyleri ve Bazı Değişkenlerle ilişkisi", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.49.

Yurtbay (1988), İstanbul'da, iki özel lisenin I. II. III. sınıflarından 15-18 yaşları arasında zeka ortalamaları 125.87 olan 200 öğrenciye, Spielberger'in sürekli anksiyete envanterini uygulamış. Başarısız olan öğrencilerin , başarılı olanlara göre sürekli anksiyete düzeylerinin yüksek olduğunu saptamıştır.¹

Özgüven (1970), Hacettepe Üniversitesinde yaptığı çalışmada sosyo-ekonomik olarak öğrencinin eline geçen para ile üniversitedeki başarı arasında bir bağlantı bulamamıştır. Bu sonuca ilişkin, belirtilen yıllarda öğrencilerin eline temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar ya da daha fazla paranın geçmekte olduğu anlamına da gelebilir demektedir. Ayrıca öğrencilerin yüksek öğrenime devam etmek ve başarılı olmak yönünden anne babalarıyla benzeşim içinde olduklarını belirtmiştir.²

Satıcı ve Budak (1989), Dicle Üniversitesi öğrencilerinin başarılarını etkileyen zihinsel olmayan etmenlerin neler olabileceğini araştırmış ve şu sonuçları elde etmiştir:

- Cinsiyete göre, öğrencilerin başarı gruplarına dağılımları farklı olup, kızlar, erkeklere göre daha başarılı bulunmuştur. Bu durumun toplumun cinsiyetler arası fark gözetmesi ve kızlardan düzenli ve başarılı olmalarını beklemesine bağlanabileceği belirtilmiştir.
- Harçlıkların yetip yetmeme durumuna göre, öğrencilerin farklı başarı gruplarına dağıldıkları saptanmıştır. Harçlıklarını

¹ T.Yurtbay, "Başarısız olan Lise öğrencilerinin Sürekli Anksiyete Bulguları", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.49.

² Ö.Satıcı, T.Budak, "Dicle Üniversitesi öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler", Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 16(2), 1989, ss.61-72.

yetersiz bulan öğrenciler daha çok, düşük başarı gösteren öğrenci grubunda yığılmaktadır. Ayrıca öğrencinin eline geçen para miktarının öğrencide akademik başarıyı teşvik gibi bir eğilim oluşmasına yetmediği gözlenmiştir.

- Ailedeki üniversite mezunu sayısının öğrencilerin akademik başarısında anlamlı farklar oluşmasını etkilediği görülmüştür. Ailede akademik rehberlik yapacak bireylerin varlığının, öğrencinin başarılı olmasında olumlu katkıda bulunabileceği şeklinde değerlendirilmiştir.

- Öğrencilerin öğretmenleriyle ilişkilerinden memnun olmalarının farklı akademik gruplara dağılmalarına neden olduğu saptanmıştır.¹

Oskay (1982), tarafından yapılan araştırmada 1978-79 öğretim yılında Ankara, Çankaya Lisesi II. sınıf öğrencilerinden 200 öğrenci ile bu öğrencilerin ana-babaları örnekleme oluşturmaktadır. Ülkemizde ana-baba ve çocuk ilişkilerine dayalı çeşitli alanlardan seçilmiş bazı değer yargıları yönünden ana-babalarla, ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocukları arasında önemli görüş ve tutum farkları olup olmadığını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada aile ile çocuklar arasında, meslek seçimi, eş seçimi, gelecek, aile ve arkadaş ilişkileri, para harcama, giyim-kuşam ve görünüm, sigara ve içki alışkanlığı, aile disiplini ve eğitimsel tutumu, dini, siyasi ve felsefi düşünceler, kişisel ve sosyal ilişkiler, belirli bir cinse verilen rol gibi değerlerle ilgili 25 değişken inceleme konusu olarak ele alınmıştır.

¹ Ö.Satıcı ve T.Budak, a.g.e., ss.61-72.

Araştırma sonuçlarına göre, ana-babalarla ergenlik dönemindeki kız ve erkek çocukları arasında değer yargıları yönünden bir çok konuda uyumsuzluk olduğu anlaşılmaktadır. Kız çocukların ana-babalarıyla, erkek çocuklara göre daha çok konu üzerinde anlaşamadıkları görülmektedir. Kız ya da erkek çocukların ana-babadan biri ile anlaştığı halde diğeri ile çatışır durumda olduğu konuların sayısı azdır. Ana-babaların, konuların çoğuna ilişkin değer yargıları yönünden uyuma halinde oldukları, birbirlerinden çok az sayıda konuda ise farklı görüşte oldukları anlaşılmıştır.¹

Tufan (1988), Sosyal Hizmetler Yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygılarını etkileyen ve farklılaştıran bazı psiko-sosyal faktörlerin belirlenmesi amacıyla yaptığı araştırmada, 1986-87 öğrenim yılında okula devam eden I., II., III. ve IV. sınıflardan 437 öğrenciyi incelemiştir. Araştırmada öğrenci ve ailelerini tanımak için Anket, ruhsal belirtileri saptamak için "Ruhsal Belirtileri Tarama Listesi" (SCL-90R) ve benlik saygılarını belirlemek için "Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri" uygulamıştır. Elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Ruhsal belirtileri fazla olan öğrencilerin benlik saygıları düşüktür. Yaşın benlik saygısını artırıcı yönde etkisi görülmüştür.
- Ailelerinin gelirini ve Ankara'daki kendi geçim paralarını yeterli gören öğrencilerin benlik saygıları, diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur.
- Okulu bilinçli olarak seçmiş olan öğrencilerin benlik saygıları, diğerlerine göre yüksek çıkmıştır.

¹ G.Oskay, "Değer Yargıları Yönünden Ana-Baba Ergen Çatışması", Psikoloji Dergisi, s.14-15, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1982), ss.46-47.

- öğrencilerin benlik saygıları, kendi okul başarılarını nasıl algıladıklarına göre farklılık göstermektedir. Kendilerini başarılı olarak gören öğrencilerin benlik saygıları diğerlerine göre yüksektir.

- Aile sorunları nedeniyle okulda daha çok başarılı olamadıklarını belirten öğrencilerin benlik saygıları, diğerlerine göre düşük bulunmuştur.

- Ders çalışmak için belli bir yere sahip olmamaları, onların benlik saygılarını azaltan bir etken olarak saptanmıştır.

- Derslerde devamlı söz alan öğrencilerin benlik saygıları bu konuda güçlüğü olan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

- öğrencilerin gelecekleri ile ilgili görüşlerinin olumlu olması, okulu bitirdikten sonra iş bulma endişesi duymamaları, onların benlik saygılarını artıran bir faktör olarak saptanmıştır.

- Sonuç olarak öğrencilerin benlik saygıları, genellikle kendileri ve aileleri ile ilgili bazı özellikleri nasıl algıladıklarına bağlı olarak değişiklik göstermektedir.¹

Baykal (1991), öğrencilerin kendini kabul düzeyleri, cinsiyetleri, üniversitedeki öğrenim düzeyleri ve annelerinin evin dışında bir işte çalışıyor olmalarının, onların cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarına etkisini incelemiştir. 1986-87 öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi'nde yer alan fakültelerin çeşitli bölümlerinden I. ve IV sınıflardan 615 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleriyle ilgili kalıp

¹ B.Tufan, "Sosyal Hizmetler Yüksekokulu öğrencilerinin Benlik Saygıları Üzerine Bir İnceleme", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.149

yargıları ve kendilerine ilişkin değişkenlerle ilgili bulgular değerlendirildiğinde, kız ve erkek öğrencilerin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargıları birbirinden farklı bulunmuştur. Kızlarda erkeklere göre daha fazla geleneksel olduğu görülmüştür. öğrencilerin kendini kabul düzeyleri cinsiyetleriyle ilgili kalıp yargıları geleneksel olanlarda, geleneksel olmayanlara göre yüksek bulunmuştur. öğrencilerin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargıları yaşıya göre değişme göstermemekte, buldukları sınıfa bağlı olarak değişmektedir. Anne ve baba eğitim düzeyine göre kız ve erkek öğrencilerde kendi cinsleri içinde cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarında bir farklılaşma olmadığı, ancak kızların daha çok annelerini model alma eğiliminde oldukları ve babanın farklı eğitim düzeylerinde cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargıları ortalamaları kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre önemli düzeyde yüksek bulunmuştur. Annenin evin dışında çalışmasına bağlı olarak kız ve erkek öğrencilerin kalıp yargılarında bir değişme olmadığı gözlenmiştir.¹

1985 Dünya Gençlik Yılı nedeniyle İstanbul İl Gençlik Kurulu'nca belirlenen "Üniversite Gençliğinin Sorunları" konulu araştırmada İstanbul Üniversitesinden 2294 kız 3012 erkek, Mimar Sinan Üniversitesinden 82 kız 110 erkek öğrenci, cinsiyet ve yaşanılan yer etmenleri dikkate alınarak incelenmiştir. Elde edilen sonuçların bazıları şöyledir:

- İstanbul Üniversitesi öğrencileri en önemli sorun olarak spor imkanlarının olmamasını daha sonra sırasıyla ailelerine yük olmalarını, eğlenmek için yeterli zaman ve yer bulamadıklarını,

¹ S.Baykal, "Üniversite öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini İle İlgili Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, c.1,s.2, (Ankara: Akademi Matbaası, 1991), ss.69-70.

derslerle uğraşmaktan başka etkinliklere zaman kalmadığını, ulaşımın çok zaman aldığını, toplumun kendilerine güvenmediğini, karşılaşılan öğrenim sorunlarına Üniversitede yardım edecek birisini bulamadıklarını, sinema, tiyatro gibi kültürel etkinliklere katılmadıklarını, aylık gelirlerinin masraflarını karşılamadığını, öğrencilikle ilgili kuralların kendilerini sıktığını, kişiliklerine saygı gösterilmediğini sorun olarak belirtmişlerdir.

- Mimar Sinan Üniversitesi öğrencilerinin sorunları önem sırasına göre, aylık gelirlerinin masraflarını karşılamadığı, ulaşımın çok zaman aldığı, spor imkanlarının olmadığı, ders dışı etkinliklere zaman bulamama, öğrencilikle ilgili kuralları sıkıcı bulma biçiminde sıralanmıştır.¹

Aydın (1988), toplum örnekleminde bir grup ergen ile çocuk psikiyatrisine başvuran ergenlerin sorun alanlarını araştırmış. Normal grup 320 erkek, 420 kız, klinik grup 35 erkek, 31 kız ergenden oluşmuştur. Araştırmada 1971 yılında M.E.B. tarafından ortaokul öğrencilerinin problemlerini belirlemek üzere hazırlanmış 177 maddeden oluşan problem tarama listesi kullanılmıştır. Problem alanları sağlık ve beden gelişimi, okul, ev ve aile, başkalarıyla ilişki, kız-erkek arkadaşlık yaşamı, gelecek-ideal ve kişilik olmak üzere yedi alandan oluşmaktadır.

Bulgular değerlendirildiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Klinik grupta sorun belirtme normal gruba göre daha fazladır. İki grupta da en sık belirtilen problemler okul ve

¹ H.Yavuzer, Çocuk Psikolojisi, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1987), s.305.

kişilik ile ilgilidir. Kız-erkek arkadaşlık yaşamı ile ilgili problemler, klinik grupta normal gruba göre daha az belirtilmiştir. Sağlık-beden gelişimi ve kişilik ile ilgili problemler klinik grupta fazla olmasına rağmen normal grupta daha azdır.

Genel olarak klinik grup normal gruba göre anlamlı düzeyde daha fazla sorunlu bulunmuştur.¹

Tan (1974), ergenlik çağıında bulunan kız ve erkek öğrencilerin anne babaları ile olan problem alanlarını saptamak amacıyla yaptığı araştırmada Ankara'da tek bir liseden 6. sınıftan 10.sınıfa kadar olan öğrencilerden 203 kişi incelemiştir. Bilgiler anket uygulanarak elde edilmiştir. Anketlerde belirtilen problem çeşitlerine göre ergenin ana-baba ile onaltı problem alanı saptanmıştır.

Bunlar: 1.Ders çalışma ve okul başarısı, 2.Giyim ve süslenme, 3.Sağlık, temizlik, düzen, 4.Beslenme, 5.Kardeş ilişkileri, 6.Arkadaş ilişkileri, 7.Oyun ve boş zaman etkinlikleri, 8.Gezme, gece gündüz izinleri, 9.Harçlık, 10.Davranışlar, 11.Şefkat ve anlayış eksikliği, 12.Ev işlerine yardım, 13.Tenkit, ceza, dayak, 14.Fikir ve zevklere saygı göstermeme, 15.Bağımsızlık, güven ve otorite, 16.Anne-baba davranışlarıdır

Elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Kız ve erkek ergenlerin anne ve babaları ile olan problem alanlarında bazı farklar görülmüştür. Bu farklar bazı belirgin problem kategorileri alanlarında oran bakımından ortaya çıkmıştır.

¹ C.Aydın, "Toplum örnekleminde Bir Grup Ergen ile Çocuk psikiyatrisine Başvuran Ergenlerin Sorun Alanlarının Karşılaştırılması", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), ss.47-48.

- En yaygın problem alanları okul ve ders çalışma, arkadaşlık ilişkileri, kardeş ilişkileri, gezme ve izin, oyun ve boş zaman etkinlikleri, giyinme ve süslenme olarak belirlenmiştir.

- Kız ve erkek ergenler anne ile babaya göre daha problemlidir.

- Babalar kızların ortaokulu bitirmelerine önem verirken, erkeklerin daha fazla öğrenim görmeleri üzerinde durmaktadırlar. Kızların ortaokuldan sonra babaları ile problemleri okul ve ders çalışma alanlarından kayıp daha çok arkadaşlık ilişkileri ve giyim, süslenme alanlarında olmaktadır.

- Genel olarak ergenlerin ana-babaları ile olan problem alanlarının, aileden bağımsızlık kazanma, birey olarak kendilerini ortaya koyma çabaları olduğu görülmüştür.¹

Çağlar'ın 1986 yılında Marmara Üniversitesi öğrencilerinin içinde buldukları koşulları belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, ruh sağlığının iyi olmadığını işaretleyen öğrencilerin oranı %25, öğrenim sorunları danışacak kimse bulamama %59, kişiliklerine saygı gösterilmediği duygusu %52, öğrencilikle ilgili kuralların sıkması %55, üniversitede başarılı olamama korkusu %41, toplum baskısından sıkılma %41, yalnızlık hissi %27, izlenen öğrenim dalını sevmeme %23, çevreyle rahat ilişki kuramama %20 oranında saptanmıştır. Bu durumun yüksek öğrenim öğrencilerinin rehberlik hizmetlerine duyduğu ihtiyacı ortaya koyduğu vurgulanmıştır.²

¹ H.Tan, "Ergenlerin Anne ve Babaları ile Olan En Önemli Problem Alanları I", X. Milli Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Ayrı Baskı, (Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1974), ss.301-308.

² A.Çağlar, "Marmara Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanan Bir Anketin Değerlendirilmesi", Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu, Bilimsel Çalışmaları, (Ankara: Bilkent Üniversitesi, 1989), s.15-21.

Aksu ve Paykoç (1989), O.D.T.Ü.'de yaptıkları çalışmada cinsiyete göre boş zamanları değerlendirme durumlarını anlamlı düzeyde farklı bulmuşlardır.¹

Karahan (1990), lise öğrencilerinin problemlerini etkileyen faktörleri araştırmıştır. Problem Tarama Listesi uygulanan araştırmada öğrencilerin okul ve gelecek ile ilgili problemlerinin diğer problemlere göre daha yoğun olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha çok problemlili olduğu, başarı düzeyinin arttıkça problemlerin azaldığı, demokratik ailelerden gelen öğrencilerin, otoriter ve ilgisiz tutum gösterenlere göre daha az problemlili olduğu, babaları serbest meslek sahibi olan öğrencilerin diğer öğrencilerden daha az, esnaf-zanaatkar olan öğrencilerin diğer öğrencilerden daha çok problemlili olduğu bulunmuştur. Sınıf düzeyi, ana-baba öğrenim düzeyi, ekonomik durum ve ailedeki çocuk sayısı ile öğrenci problemleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.²

Saraçoğlu ve Balcı (1990), Samsun Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin psikolojik sorunlarını saptamak amacıyla Semptom Tarama Listesi ve bir anket uygulamıştır. Sonuçta yatılı okudukları için öğrencilerin psikolojik sorunlarını daha yoğun yaşadıkları, uyum problemlerinin daha yoğun olduğu, birinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre uyum sorunlarının daha fazla olduğu, öğrencilerin kendilerindeki ergenlik değişiklikleri hakkında bilgilerinin yeterli olduğu, ekonomik düzeyi orta ve düşük ailelerden gelen çocukların, ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerden gelen çocuklara göre psikolojik

¹ Ö.Satıcı, T.Budak, a.g.e., ss.61-21.

² T.F.Karahan, Lise Öğrencilerinin Problemlerini Etkileyen Faktörler, (Samsun: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1991), ss.128-132.

sorunlarının daha fazla olduğu; eğitim düzeyi düşük ailelerin çocuklarının psikolojik sorunlarının, eğitim düzeyi orta ve yüksek olan ailelerin çocuklarına göre daha yoğun olduğu; ailelerini uzun aralıklarla gören öğrencilerin uyum sorunlarının, ailelerini daha sık görenlere göre daha yoğun olduğu; öğrencilerin bu okulları seçmede bir an önce hayata atılma zorunluluğunun daha etkin rol oynadığı; psikolojik sorunları konusunda öğretmenlerinden yeterince yardım göremedikleri, ancak bu hizmetlerin kendi okullarında verilmesini istedikleri saptanmıştır.²

Yüksek öğrenim Kredi ve Yurtlar Müdürlüğü bünyesinde Ankara, İstanbul, İzmir Bölge Müdürlüklerine bağlı yurtlarda barınan öğrencilerin ve bu yurtlardaki idarecilerin aralarındaki ilişkileri, sorun ve beklentilerini belirlemek ve bu ilişkinin olumlu yönde gelişmesini amaçlayan Sorun Tarama Projesi sonuçları şöyledir:

- öğrencilerin büyük çoğunluğu, idarecilerin kendilerine sakin, hoşgörülü, tutarlı davranmalarını, sorunlarına karşı daha ilgili ve duyarlı olmalarını, kendilerini dinlemelerini beklemektedirler.

- Yurtların fiziki durumlarından kaynaklanan sorunlar ile ilgili olarak öğrenciler, yurtların bozulan fizik koşullarının onarımının zamanında yapılmasını, kat ve banyo temizliklerinin titizlikle üzerinde durulmasını istemektedirler.

- Bazı yurtlarda barınan öğrenciler, çalışma odalarının yetersizliğini belirtmişlerdir.

- En önemli sorunlardan birisi olarak dahili telefon hattı

² Ş.Saraçoğlu, F.A.Balcı, "Samsun Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin Psikolojik Sorunları", Samsun Koruyucu Ruh Sağlığı Şube Müdürlüğünce Hazırlanan Rapor, 1990, ss.1-10.

yetersizliği ve anonsların zor anlaşılır olması belirtilmiştir.

- Kampüslere uzak yurtlarda barınan öğrenciler ulaşım problemlerinin olduğunu, bu problemin idarecilerin belediyelerle işbirliği yaparak çözümlenebileceğini belirtmişlerdir.

- Isınma ve benzeri sorunlar yanında büyük şehir sorunlarından biri olan su sorununun yansıması sonucu sıcak ve soğuk su yetersizliği belirtilmiştir.

- İşletmeyle ilgili olarak kantin ve lokantaların temizlik ve yemek kalitesinin yetersizliği belirtilmiş, buna çözüm olarak yemek ücretlerinin artırılması, kantin ve lokantaların beslenme uzmanlarından oluşan bir komisyon tarafından denetlenmesi istenmiştir.¹

¹ Yurt-Kur'da Öğrenci-Yönetici İlişkileri, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, ss.51-56.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evren ve örnekleme, bilgi toplama araçları ve bilgilerin gözünlenmesi ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Evren ve örneklem

Araştırmanın evreni, 1991-1992 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerden Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü ile ÖSS'ye göre öğrenci alan Samsun Eğitim Yüksek okulu ve Amasya Eğitim Yüksek Okulu öğrencileri dışındaki 2164 öğrenciden oluşmaktadır.

Evrenden program türü ve sınıflar dikkate alınarak tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 511 öğrenci örnekleme oluşturmaktadır.

Araştırma evreninde bulunan öğrencilerin bölümlere göre dağılımı tablo-1'de, örneklem kapsamına giren öğrencilerin program türü, anabilim dalı ve sınıflara göre dağılımı ise tablo-2'de verilmiştir.

Tablo-1

Evrene giren öğrencilerin programlara göre dağılımı.

Program Türü	Öğrenci Sayısı
Fen Bilimleri	856
Sosyal Bilimler	1159
Güzel Sanatlar	149
Toplam	2164

Tablo-2: Örnekleme giren öğrencilerin program türü, anabilim dalı ve sınıflara göre dağılımı.

Program Türü	Anabilim Dalı	Sınıflar				Toplam	Program Türüne Göre Toplam
		I.	II.	III.	IV.		
Fen Bilimleri	Fizik	-	-	12	2	14	173
	Kimya	-	17	22	16	55	
	Biyoloji	25	15	32	1	73	
	Matematik	-	30	1	-	31	
Sosyal Bilimler	Tarih	4	18	10	-	32	254
	Coğrafya	17	-	6	27	50	
	Türk Dili ve Edebiyatı	4	17	28	10	59	
	Rehberlik ve Psikolojik Danışma	21	6	-	-	27	
	İngilizce	5	28	16	1	50	
	Almanca	13	1	-	5	19	
	Fransızca	-	17	-	-	17	
Güzel Sanatlar	Resim-İş	30	1	25	28	84	84
T o p l a m		119	150	152	90	511	511

Bilgi Toplama Araçları

Bu araştırma için gerekli bilgiler, doğrudan doğruya örnekleme giren öğrencilerin kendilerinden toplanmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan öğrenci problemlerinin saptanması için araştırmacı tarafından geliştirilen Problem Tarama Listesi kullanılmıştır.

Araştırmada bağımsız değişkenler olarak ele alınan cinsiyet, program türü, sınıf, ailedeki çocuk sayısı, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, anne mesleği, baba mesleği, ailenin ekonomik düzeyi, anne-baba tutumu, akademik

başarı, yaşamın çoğunun geçirildiği yer, barınma türü gibi değişkenler hakkındaki bilgilerin toplanması için Kişisel Bilgi Anketi kullanılmıştır.

Problem tarama Listesi

Bu araç bir okulda öğrencileri en çok üzmemekte ve düşündürmekte olan problemlerin belirlenmesi için kullanılan, çeşitli problem cümlelerinden oluşan bir listedir.¹

Problem tarama listesi genellikle (a) sağlık ve bedensel gelişim, (b) okul yaşamı, (c) ev ve aile yaşamı, (d) başkaları ile ilişki kurma, (e) kız ve erkek arkadaşlık yaşamı, (f) gelecekteki iş ve öğrenim yaşamı, (g) bireyin kendi iç dünyası ya da benlik tasarımı ile ilgili alanlardaki problemleri kapsar.

Problem tarama listesi, listenin hazırlandığı yaş düzeyleri ya da okul kademelerine göre farklılık gösterir. Bu fark hem problem alanları hem de her problem alanında listelenen problem türleri bakımından ortaya çıkar.²

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin problemlerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada problem alanları sekiz alt alanda toplanmaktadır:

- (a) Benlik ile ilgili problemler,
- (b) Sağlık ile ilgili problemler,
- (d) Okul ile ilgili problemler,
- (c) Aile yaşamı ile ilgili problemler,
- (e) Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemler,
- (f) Başkalarıyla ilişki kurma ile ilgili problemler,

¹ H.Tan, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Teori ve Uygulama, (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1986), s.163.

² M.Kepçeoğlu, Psikoloji Danışma ve Rehberlik, 4.Baskı, (Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1989), s.144.

(g) Gelecek ile ilgili problemler,

(h) Diğer problemler.

Diğer problemler başlığı altında sosyal etkinlikler ile boş zaman etkinlikleri ve barınma ile ilgili problemler toplanmıştır.

Problem Tarama Listesinin Geliştirilmesi ve Son Şekli

Problem Tarama Listesi geliştirilirken birinci aşamada listenin uygulanacağı fakülte öğrencilerinden farklı öğretim programı izleyen bölümlerden ve I., II., III., IV. sınıflardan 224 kişilik bir öğrenci grubuna, serbest yazılı anlatım yolu ile, kendileri için önemli ve her alanda olabilen problemlerini yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin problemlerini içtenlikle yazmalarını sağlamak için ad ve soyadlarını yazmamaları belirtilmiştir.

Problemler serbest yazılı anlatım yolu ile elde edilmiştir. Problem cümleleri oluşturulurken öğrencilerin yazılı anlatım güçlüğü nedeniyle oldukça zorluk çekilmiştir. Aynı problemleri ifade eden cümleler tek bir problem cümlesi haline getirilirken, diğer problem cümlelerinin mümkün olduğunca öğrencilerin ifadelerine yakın olmasına özen gösterilmiştir. Daha sonra problem cümlelerinin frekansları çıkarılmıştır. Sıklıkla tekrarlanan problem cümleleri öncelikli olarak listeye alınmış, araştırmacı tarafından da önemli görülen problem cümleleri eklenmiştir. Ayrıca ülkemizde aynı amaçla hazırlanan ve uygulanan problem tarama listeleri dikkate alınmıştır. Problem tarama listesinin çok zaman alıp, sıkıcı olmamasına dikkat edilmiştir.

Bu çalışmalar sonucu 171 problem cümlesi içeren problem tarama listesi oluşturulmuştur.

Ön uygulama, 224 kişi gibi büyük bir gruptan

problemlerinin ne olduğu sorulup, cevap alındığından ve aynı okula uygulama yapılacağından gerekli görülmemiştir.

öğrencilerin listeyi doğru ve içtenlikle işaretlemelerini sağlamak amacıyla ad ve soyadlarını yazmamaları belirtilmiştir. Ayrıca uygulama sırasında öğrencilerden, bu listede olmayan problemleri olanların problemlerini listenin arkasındaki boş sayfaya yazmaları istenmiştir.

Araştırmacı tarafından hazırlanan problem tarama listesi sekiz alt alanda toplanmaktadır:

a. Benlik ile ilgili problemler:

Bu alan öğrencilerinin, psikolojik ve sosyal yönden kendi kişiliklerini ifade etmelerine yardımcı olacak 38 problem cümlesinden oluşmaktadır.

b. Sağlık ile ilgili problemler:

Bu alan öğrencilerin bedensel ve ruhsal şikayetleri ile ilgili 15 madde olarak belirlenmiştir.

c. Aile yaşamı ile ilgili problemler:

Ailenin yapısı, aile bireyleri ile olan anlaşmazlıklar, ana-baba tutumu, ailenin ekonomik ve kültürel düzeyi ve aileden ayrı kalmadan doğan problemleri kapsayan bu alan 18 problem cümlesi halinde belirtilmiştir.

d. Okul ile ilgili problemler:

Bu alandaki problemleri belirlemek amacıyla 50 problem maddesi hazırlanmıştır. Bunlar okulun fiziksel şartları (temizlik, ısı, sınıf düzeni), dersler ile ilgili materyal olanakları, öğretmen-öğrenci ilişkileri, ulaşım gibi konulara ilişkindir.

e. Arkadaşlık ilişkisi ile ilgili problemler:

öğrencilerin genel anlamda arkadaşlık ilişkileri yanında

karşı cinsle olan arkadaşlıkları ile ilgili problemlerini içeren bu alan 18 maddeden oluşmuştur.

f. Başkaları ile ilişki kurma ile ilgili problemler:

Bu alan öğrencilerin toplumdaki diğer bireylerle olan ilişkilerinden kaynaklanan problemleri içermektedir. Problem sayısı 8 olarak belirlenmiştir.

g. Gelecek ile ilgili problemler:

Bu alan öğrencilerin iş bulma, meslek ve evlilik yaşamı ile ilgili problemlerini ifade eden 6 problem cümlesinden oluşmaktadır.

h. Diğer problemler:

Sosyal ve kültürel olanaklar ve bunlara katılım ile barınılan yerden kaynaklanan problemlerin yer aldığı bu alan 18 madde olarak belirlenmiştir.

Araştırmada kullanılan Problem Tarama Listesi Ek 1'de verilmiştir.

Problem Tarama Listesinin Puanlanması

Öğrencilerin işaretledikleri her problem maddesi için "1" puan, işaretlemedikleri, bir başka deyişle boş bıraktıkları her problem maddesi için "0" puan verilmiş ve o problemin öğrencide olmadığı varsayılmıştır.

Öğrencilerin problem tarama listesinden aldıkları puanın yüksek oluşu problemin çokluğunu, puanın düşük oluşu ise problemin azlığını ifade etmektedir.

Örnekleme katılan her öğrencinin problem tarama listesinden aldıkları puanlar saptanmış, kişisel niteliklere göre tablolar halinde hazırlanmıştır.

Kişisel Bilgi Anketi

Bu ankette öğrencilerin kişisel nitelikleri hakkındaki bilgileri toplama amacı ile, araştırmada inceleme konusu olan

değişkenlerle ilgili sorulara yer verilmiştir.

Kişisel Bilgi Anketi (Ek 2) hazırlanırken, aynı amaçla hazırlanan ve uygulanan anketlerden de yararlanılmış ve anket onüç sorudan oluşmuştur. Bu sorular cinsiyet, program türü, sınıf, ailede bulunan çocuk sayısı, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi, anne mesleği, baba mesleği, ailenin ortalama aylık geliri, anne-baba tutumu, okul başarısı, yaşamın çoğunun geçirildiği yer, barınma türü bağımsız değişkenleri ile ilgilidir.

Öğrencilere Problem Tarama Listesi, bu listeye ait cevap kağıdı ve Kişisel Bilgi Anketi birlikte verilmiştir. Uygulama süresi açıklamalar dahil olmak üzere 25-35 dakika sürmüştür. Öğrenciler cevaplamaya yakın ilgi göstermişlerdir.

Bilgilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya başlamadan önce Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünden gerekli resmi izin alınmıştır (Ek 3). Problem Tarama Listesi ve Kişisel Bilgi Anketi, örnekleme alınan sınıflarda ders saatleri içinde araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Bu araştırmada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde okumakta olan öğrencilerin problemleri belirlenerek, bazı bağımsız değişkenlerle olan ilişkileri incelenmiştir.

Örnekleme alınan öğrencilerden üçüne ait problem tarama listesi, evli oldukları için değerlendirmeye alınmamıştır.

Bilgilerin analizinde, önce araştırmada uygulanan Problem Tarama Listesinin her bir maddesinin frekansı, daha sonra örnekleme katılan her bir öğrencinin ayrı ayrı problem puanları saptanmıştır. Son olarak bağımsız değişkenlere göre, öğrenci problemlerinin dağılımları saptanarak, elde edilen veriler tablolar halinde hazırlanmıştır.

Problem Tarama Listesinde bulunan sekiz problem alanındaki problem sayıları eşit olmadığından her problem alanı için, o alanla ilgili işaretlenen problemlerin toplamı, o alanda bulunan problem sayısı ve işaretleyen öğrenci sayısı göz önünde bulundurularak, öğrencilerin hangi alanda daha problemlili olduğunu saptamak amacı ile problem yoğunluk değerlerini bulmak gerekmiştir.

Bunu için aşağıdaki formül kullanılmıştır.²

$$\text{Yoğunluk Değeri} = \frac{\text{Bir Alanda İşaretlenen Problemlerin Toplamı}}{\text{O Alandaki X Öğrenci Problem sayısı} \times \text{Öğrenci sayısı}} \times 100$$

Bilgilerin analizinde bilgisayardan yararlanılacağı için bilgiler kodlanarak bilgisayara verilecek duruma getirilmiştir. Gerekli istatistiksel işlemler yapılmıştır.

Denencelerin test edilmesinde, denencenin özelliğine göre bağımsız değişkenlerle problemler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacı ile tekyönlü varyans analizi tekniği, ikili grupların arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile ortalamalar arası t-testi tekniği kullanılmıştır. Ortalamalar arası farkın önemli olup olmadığını test etmek amacı ile Newman-Keuls testi kullanılmıştır.

Denencelerin test edilmesinde gözlenen sayısal farkların "önemli" ya da "önemsiz" olduğu, .05'lik hata payı dikkate alınarak belirtilmiştir.

Bilgilerin çözümlenmesinden sonra elde edilen sonuçlar, araştırmanın alt problem ve denencelerine cevap olabilecek bir düzen içinde bulgular bölümünde sunulmuştur.

² C.R.Hicks, Deney Düzenlemede İstatistiksel Yöntemler, Çev: Zehra Muluk ve diğerleri, (Aktaran: T.F.Karahan: Lise öğrencilerinin Problemlerini Etkileyen Faktörler), (Ankara: Akademi Matbaası, 1985), ss.29-31.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölüm, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerden Problem Tarama Listesi ve Kişisel Bilgi Anketi yolu ile alınan cevaplar ve bunların istatistiksel olarak incelenmesini kapsamaktadır.

Bu bölümde ilk olarak öğrencilerin genel olarak en belirgin problemlerine ilişkin bulgular incelenmiştir. Sonra problem alanlarına göre öğrencilerin problemleri sunulmuştur. Daha sonra da, araştırmada dikkate alınan bireysel nitelikler bakımından öğrencilerin problemleri incelenmiştir.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Genel Olarak En Belirgin Problemlerine İlişkin Bulgular

Örnekleme giren öğrenciler üzerinde yapılan Problem Tarama Listesi uygulaması sonucunda, öğrencilerin belirttiği toplam problem sayısı 24.857, öğrenci başına düşen ortalama problem sayısı 48, işaretlenen problem türü 171'dir. Problem Tarama Listesi'nde bulunan 171 problem maddesinin her birine verilen cevap sayısı 10 ile 383 arasında değişmektedir.

Öğrencilerin işaretledikleri en belirgin problemlerin toplam sayıları ve yüzdeleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, genel olarak en belirgin öğrenci problemi okulun temiz olmaması (%75) ile ilgili bulunmaktadır.

Önem sırasına göre diğer önemli problemler şöyle sıralanmıştır; öğretim ezbere dayalı (%71), çıkara dayalı arkadaşlıklar beni üzüyor (%70), insanların iki yüzlü

olmalarından rahatsız oluyorum (%68), okul yemekleri kalitesiz ve genellikle aynı yemekler çıkmakta (%68), okulda boş zamanları değerlendirecek yerler yeterli değil (%63), insana yeteri kadar değer verilmemesi beni üzüyor (%61), ders araçları ve laboratuvar malzemeleri eksik ve kalitesiz (%60), sosyal yaşamda ve ileride kullanabileceğim bilgilere yeterince yer verilmiyor (%56), dersler monoton geçiyor, bu durum derslere ilgimi azaltıyor (%56) vb.

Tablo 3

Öğrencilerin Genel Olarak En Belirgin Problemleri

Sıra No	Problemler	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	Okul (yemekhane, kantin, sınıf, tuvalet vb. yerler) yeterince temiz değil.	383	75
2	Öğretim ezbere dayalı	362	71
3	Çıkara dayalı arkadaşlıklar beni üzüyor.	356	70
4	İnsanların iki yüzlü olmalarından rahatsız oluyorum.	346	68
5	Okul yemekleri kalitesiz ve genellikle aynı yemekler çıkmakta.	346	68
6	Okulda boş zamanları değerlendirecek yerler yeterli değil.	324	63
7	İnsana yeteri kadar değer verilmemesi beni üzüyor.	311	61
8	Ders araçları ve laboratuvar malzemeleri eksik ve kalitesiz.	306	60
9	Sosyal yaşamda ve ileride kullanabileceğim bilgilere yeterince yer verilmiyor.	286	56
10	Dersler monoton geçiyor, bu durum derslere ilgimi azaltıyor.	286	56
11	Öğrenci işlerinin okul binasında olmayışı sorun yaratıyor.	276	54
12	Günlerimin boş geçtiğini düşünüyorum.	276	54

13	Samsun'da kültürel faaliyetler az.	275	54
14	Okulun araştırma, inceleme olanakları az.	267	52
15	Olaylardan fazla etkileniyorum.	265	52
16	Öğrenciler araştırmaya yönlendirilmiyor.	261	51
17	Yemek kuyruğunda beklemek bana zor geliyor.	259	50
18	Sınav sistemleri bilginizi yeterince ölçemiyor.	254	50

Tablo 3'teki bilgilere göre işaretleyen öğrenci sayısı en fazla olan 18 problem maddesi içinde 11 madde okul ile ilgili problemlerdir. Bu dikkat çekici bir durumdur.

Öğrencilerin en az işaretledikleri problemlerin toplam sayıları ve yüzdeleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Öğrencilerin Genel Olarak En Az İşaretledikleri Problemleri

Sıra No	Problemler Sayısı	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	Bedensel özürüm beni üzüyor.	10	1
2	Arkadaşlık ilişkilerinde dışlanıyorum.	7	1
3	Annemle babamın ayrı yaşaması beni üzüyor.	14	2
4	Karşı cinse has özellikler gösteriyorum.	13	2
5	Ailem, kardeşlerim çok olduğundan, bana yeterince ilgi gösteremiyor.	20	3
6	Arkadaşlarımla iyi ilişki kuramıyorum.	19	3
7	Yaşam boyu devam edecek bir hastalığım var.	16	3
8	Yüzümdeki sivilceler yüzünden kendimi farklı hissediyor, bunalıyorum.	17	3

9	Babam yok, bu yüzden eziklik duyuyorum.	25	4
10	Çoğu insanın benden nefret ettiği hissine kapılıyorum.	21	4
11	Başkaları benimle alay ediyor hissine kapılıyorum.	27	5
12	Ailemden ilk kez ayrıldığım için oldukça zorlanıyorum.	40	7
13	Arkadaşsız kalmaktan korkuyorum.	40	7
14	Ailem bana fazla baskı yapıyor.	44	8
15	insanlarla iletişim güçlüğü çekiyorum.	46	9
16	insanları sevemiyorum.	47	9
17	Ailemle yeterince haberleşemiyorum.	48	9

Tablo 4'teki bilgilere göre bedensel özürüm beni üzüyor (%1), arkadaşlık ilişkilerinde dışlanıyorum (%1), en az işaretlenen problemler arasında ilk sıralarda yer almaktadır.

Bunları sıra ile annemle babamın ayrı yaşaması beni üzüyor (%2), karşı cinse has özellikler gösteriyorum (%2), ailem, kardeşlerim çok olduğundan bana yeterince ilgi gösteremiyor (%3), arkadaşlarımla iyi ilişki kuramıyorum (%3), yaşam boyu devam edecek bir hastalığım var (%3), yüzümdeki sivilceler yüzünden kendimi farklı hissediyor, bunalıyorum (%3), babam yok, bu yüzden eziklik duyuyorum (%4), çoğu insanın benden nefret ettiği hissine kapılıyorum (%4) gibi problemler izlemektedir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi, en az işaretlenen 17 problem maddesi içinde, 6 madde aile ile 4 madde ise benlik ile ilgili problemlerdir.

Problem Tarama Listesi'nde yer alan 171 problem maddesine öğrencilerin verdikleri cevapların tamamı frekansları ile

birlikte Ek1'de verilmiştir.

**Öğrencilerin Problemlerinin
Problem Alanlarına Göre Dağılımı**

Örnekleme giren öğrenciler üzerinde yapılan problem tarama listesi uygulaması sonucu elde edilen bulgular, problem alanlarına göre Tablo 5'te verilmiştir.

**Tablo 5
Öğrencilerin Problemlerinin Problem
Alanlarına Göre Dağılımı**

Problem Alanları	Alandaki Prob. Maddesi Sayısı	İş.Prob. Sayısı	Yoğunluk Değeri	Önem Derecesi
Başkaları ile ilişki Kurma	8	1524	37.5	1
Okul Yaşamı	50	9286	36.5	2
Diğer (Ulaşım, Yurt, Sosyal Et.)	18	3011	32.9	3
Gelecekteki iş ve öğrenim Yaşamı	6	852	27.9	4
Benlik	38	5162	26.7	5
Arkadaşlık ilişkileri	18	1968	21.5	6
Sağlık	15	1605	21	7
Aile Yaşamı	18	1449	15.8	8

Tablo 5'te yer alan bilgilere göre, örnekleme giren öğrencilerin her alan için işaretledikleri problemlerin yoğunluk değerleri karşılaştırıldığında, en yoğun problem alanının başkaları ile ilişki kurma ile ilgili problem alanı olduğu görülmektedir.

Bunu sıra ile okul yaşamı, diğerleri (ulaşım, yurt ve sosyal etkinlikler), gelecekteki iş ve öğrenim yaşamı, benlik,

arkadaşlık ilişkileri, sağlık ve aile yaşamı ile ilgili problem alanları izlemektedir.

Her Problem Alanı İçin Öğrencilerin Problemleri

Bu kısımda, öğrencilerin problemleri alanlara göre ayrı ayrı incelenmiştir.

1. Başkaları ile İlişki Kurma ile İlgili Problemler

Tablo 5'teki sayısal bilgiler, öğrencileri en çok üzen problem alanının, başkaları ile ilişki kurma ile ilgili olduğunu göstermekte idi.

Örnekleme giren öğrencilerin başkaları ile ilişki kurma ile ilgili olarak belirttiği toplam problem sayısı 1524, problemlerin yoğunluk değeri 37.5 ve bu alanda bulunan problem maddesi sayısı 8'dir. Bu alandaki 8 problem maddesinden kendilerini üzmede olanları işaretleyen öğrenci sayısı 46 ile 346 arasında değişmektedir.

Öğrencilerin başkaları ile ilişki kurma ile ilgili önemli problemlerinin dağılımı tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6
Öğrencilerin başkalarıyla ilişki kurma ile ilgili problemleri.

Sıra No	Problemler	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	insanların iki yüzlü olmalarından rahatsız oluyorum.	346	68
2	insana yeteri kadar değer verilmemesi beni üzüyor.	311	61
3	insanın sahip olduğu değerlerle alay edilmesi beni üzüyor.	248	48
4	insanlara güvenemiyorum.	185	36

5	İnançlarımı gereği gibi yaşayamadığımdan rahatsızlık duyuyorum.	179	35
6	İnsanları tanımada güçlük çekiyorum.	126	24
7	Başkaları tarafından yanlış anlaşılıyorum.	83	16
8	İnsanlarla iletişim güçlüğü çekiyorum.	49	9

Tablo 6'da verilen bilgilere göre, bu alanda öğrencileri en çok üzen problem, insanların iki yüzlü olmalarıdır (%68). Bunu sıra ile insana yeteri kadar değer verilmemesi beni üzüyor (%61), insanın sahip olduğu değerlerle alay edilmesi beni üzüyor (%48), insanlara güvenemiyorum (%36), inançlarımı gereği gibi yaşayamadığımdan rahatsızlık duyuyorum (%35), vb. problemler izlemektedir.

Başkaları ile ilişki kurma ile ilgili problemler arasında öğrencilerin en az işaretledikleri problem maddesi insanlarla iletişim güçlüğü çekiyordur (%9).

2. Okul Yaşamı ile İlgili Problemler

Tablo 5'teki sayısal bilgiler, öğrencileri en çok üzmemekte olan ikinci problem alanının, okul yaşamı ile ilgili problem alanı olduğunu göstermekte idi.

Örnekleme giren öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili olarak belirttiği toplam problem sayısı 9286, problemlerin yoğunluk değeri 36.5 ve bu alanda bulunan problem maddesi sayısı 50'dir. Bu alandaki 50 problem maddesine verilen cevap sayısı 54 ile 383 arasında değişmektedir.

Öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili önemli problemlerin dağılımını tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7
öğrencilerin okul ile ilgili önemli problemleri.

Sıra No	Problemler	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	Okul (yemekhane, kantin, sınıf, tuvalet vb. yerler) yeterince temiz değil.	383	75
2	Öğretim ezbere dayalı.	362	71
3	Okul yemekleri kalitesiz ve genellikle aynı yemekler çıkmakta.	346	68
4	Ders araçları ve labratuvar malzemeleri eksik ve kalitesiz.	306	60
5	Sosyal yaşamda ve ilerde kullanabileceğim bilgilere yeterince yer verilmiyor.	286	56
6	Dersler monoton geçiyor, bu durum derslere ilgimi azaltıyor.	286	56
7	Öğrenci işlerini okul binasında olmayışı sorun yaratıyor.	276	54
8	Okulun araştırma, inceleme olanakları az.	267	52
9	Öğrenciler araştırmaya yönlendirilmiyor.	261	51
10	Yemek kuyruğunda beklemek bana zor geliyor.	259	50
11	Sınav sistemi bilgimizi yeterince ölçmüyor.	254	50
12	Öğrenci kredisi az, ihtiyaçları karşılayıcı nitelikte değil.	249	49
13	Okulumuzda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yeterince yürütülmüyor.	239	47
14	Çalışmadan sınıf geçme yolunu deneyenlere kızıyorum.	227	44
15	Verilen sağlık hizmetlerini yetersiz buluyorum.	226	44
16	Okul yeterince ısınmıyor.	215	42
17	Sınavlarda umduğum başarıyı gösteremiyorum.	213	41
18	Ders çalışma isteğim yok.	200	39
19	Öğretim elemanları ile aramızdaki iletişim yetersiz.	196	38
20	Sınav kaygısı duyuyorum.	196	38

Tablo 7'de verilen bilgilere göre, okul yaşamı ile ilgili olarak öğrencileri en çok bunaltan problem, Okulun (yemekhane, kantin, sınıf, tuvalet vb. yerlerin) yeterince temiz olmayışıdır (%75). Bunu sıra ile öğretim ezberine dayalı (%71), okul yemekleri kalitesiz ve genellikle aynı yemekler çıkmakta (%68), ders araçları ve laboratuvar malzemeleri eksik ve kalitesiz (%60), sosyal yaşamda ve ileride kullanabileceğim bilgilere yeterince yer verilmiyor (%56), dersler monoton geçiyor, bu durum derslere ilgimi azaltıyor (%56), öğrenci işlerinin okul binasında olmayışı sorun yaratıyor (%54), okulun araştırma ve inceleme olanakları az (%52), öğrenciler araştırmaya yönlendirilmiyor (%51), yemek kuyruğunda beklemek bana zor geliyor (%50), sınav sistemi bilgimizi yeterince ölçemiyor (%50), öğrenci kredisi az, ihtiyaç karşılayıcı nitelikte değil (%49) vb. problemler izlenmektedir.

Tablo 7'de verilen öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili önemli problemleri arasında ilk 20 sırayı alan problemler gözden geçirildiğinde, 7'sinin okulun olanakları ile, 5'inin öğretim ile, 4'ünün öğrencilerin kendileriyle, 2'sinin okulun fizik şartları ile, 1'inin ise öğretmen, öğrenci ilişkisi ile ilgili olduğu görülmektedir.

Okul yaşamı ile ilgili olan problem maddeleri arasında öğrenciler tarafından en az işaretlenen problem maddesi ise dersler bana ağır geliyordur (%10).

3. Diğer (Ulaşım, Barınma, Sosyal Etkinlikler

ile ilgili) Problemler

Tablo 5'teki sayısal bilgiler, öğrencileri en çok üzen üçüncü problem alanınının ulaşım, barınma ve sosyal etkinlikler ile ilgili problem maddelerinden oluşan diğer problemler

başlığı altında toplanan alan olduğunu göstermekte idi.

Örnekleme giren öğrencilerin bu alan ile ilgili olarak belirttiği toplam problem sayısı 3011, problemlerin yoğunluk değeri 32.9, bu alanda bulunan problem maddesi 18'dir. Bu alanda 18 problem maddesine verilen cevap sayısı 51 ile 324 arasında değişmektedir.

Öğrencilerin ulaşım, barınma, sosyal etkinlikler ile ilgili olan diğer problemlerinin dağılımı tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8

Öğrencilerin Diğer (Ulaşım, Barınma, Sosyal Etkinlikler)
Problemlerinin Dağılımı

Sıra No	Problemler	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	Okulda boş zamanları değerlendirecek yerler yeterli değil.	324	63
2	Samsun'da kültürel faaliyetler az.	248	48
3	Okulun spor tesisleri yetersiz.	275	54
4	Okulda sosyal faaliyetlere yeterince önem verilmiyor.	229	45
5	Kitap okuma alışkanlığım az.	205	40
6	Günlük olayları izleyemiyorum.	189	37
7	Yurt odaları çok kalabalık.	179	35
8	Yurt yemekleri pahalı.	173	34
9	Yurtta uygun çalışma ortamı yok.	165	32
10	Öğrenciye kiralık ev verilmemesi beni üzüyor.	164	32
11	Yurt yemekleri kalitesiz ve çeşit az.	162	31
12	Derslerin yoğunluğu nedeniyle istediğim kitapları okuyamıyorum.	152	29
13	Bazı nedenlerle sosyal ve sportif faaliyetlere katılamıyorum.	142	27

14	Yurt yeterince temiz değil ve yeterince ısınmıyor.	127	25
15	Yurt kurallarına yeterince uyulmaması uykumu almamı engelliyor.	87	17
16	Yurt yaşamına alışamadım.	70	13
17	Yurt kuralları çok katı.	69	13
18	Öğrenci evinde kaldığımdan ev işleri ve öğrenciliği birlikte yürütmede zorlanıyorum.	51	10

Tablo 8'de yer alan sayısal bilgilerden anlaşılacağı üzere bu alanda öğrencileri en çok üzmemekte olan problem okulda boş zamanları değerlendirecek yerlerin olmayışıdır (%63). Bunu sıra ile Samsun'da kültürel faaliyetler az (%54), okulun spor tesisleri yetersiz (%48), okulda sosyal etkinliklere yeterince önem verilmiyor (%45), kitap okuma alışkanlığım az (%40), günlük olayları izleyemiyorum (%37), yurt odaları çok kalabalık (%35), yurt yemekleri pahalı (%34), yurttaki uygun çalışma ortamı yok (%32), öğrenciye kiralık ev verilmemesi beni üzüyor (%32), yurt yemekleri kalitesiz ve çeşit az (%31) vb. problemlerin izlediği görülmektedir.

Bu alanda öğrenciler tarafından en az işaretlenen problem maddesi öğrenci evinde kaldığımdan ev işleri ve öğrenciliği birlikte yürütmede zorlanıyorumdur (%10).

4. Gelecek ile ilgili Problemler

Tablo 5'teki sayısal bilgiler, öğrencileri en çok üzmemekte olan dördüncü problem alanının gelecek ile ilgili problem alanı olduğunu göstermekte idi.

Örnekleme giren öğrencilerin bu alan ile ilgili olarak belirttiği toplam problem sayısı 852, problemlerin yoğunluk

değeri 27.9 ve bu alanda bulunan problem maddesi sayısı 6'dır.

Bu alanda bulunan 6 problem maddesine öğrenciler tarafında verilen cevaplar 79 ile 183 arasında değişmektedir. Öğrencilerin gelecek ile ilgili problemlerinin dağılımı tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9
Öğrencilerin Gelecek ile İlgili
Problemlerinin Dağılımı

Sıra No	Problemler	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	Mezun olduktan sonra iş bulamama ihtimali beni endişelendiriyor.	183	36
2	Evlilik yaşamında aradıklarımı bulamamaktan korkuyorum.	174	34
3	Mesleki yaşamda aradıklarımı bulamamaktan korkuyorum (statü, saygınlık, maddi gelir).	168	33
4	Anadolu'nun uzak yerlerine gitme ihtimali beni korkutuyor.	161	31
5	Dünyadaki hızlı değişim beni endişelendiriyor.	87	17
6	Meslekte başarı gösteremeyeceği endişesi içindeyim.	79	15

Tablo 9'da yer alan bilgilere göre, öğrencileri bu alanda en çok üzen problem, mezun olduktan sonra iş bulamama ihtimalidir (%36). Bunu sıra ile evlilik yaşamında aradıklarımı bulamamaktan korkuyorum (%34), mesleki yaşamda aradıklarımı bulamamaktan korkuyorum (statü, saygınlık, maddi gelir) (%33), Anadolu'nun uzak yerlerine gitme ihtimali beni korkutuyor (%31), dünyadaki hızlı değişim beni

endişelendiriyor (%17) problemleri izlemektedir.

Görüldüğü gibi gelecek ile ilgili problem alanında en az işaretlenen problem maddesi dünyadaki hızlı değişim beni endişelendiriyordur (%17).

5. Benlik ile ilgili Problemler

Tablo 5'teki sayısal bilgilere göre öğrencileri en çok üzen problemler arasında, benlik ile ilgili problemlerin oluşturduğu problem alanı beşinci sırada yer almakta idi.

Öğrencilerin bu alanla ilgili olarak işaretledikleri toplam problem sayısı 5162, problemlerin yoğunluk değeri 26.7 ve bu alanda bulunan problem maddesi sayısı 38'dir. Bu alanda bulunan 38 problem maddesine verilen cevap sayısı 2 ile 276 arasında değişmektedir.

Öğrencilerin benlik ile ilgili en önemli problemlerinin dağılımı tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10

Öğrencilerin Benlik ile ilgili En önemli Problemleri

Sıra No	Problemler	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	Günlerimin boş geçtiğini düşünüyorum.	276	54
2	Olaylardan fazla etkileniyorum.	265	52
3	Çabuk sinirleniyorum.	244	48
4	Çoğunlukla iç sıkıntısı hissediyorum.	237	46
5	Karar vermekte genellikle güçlük çekiyorum.	217	42
6	Planlarıma uygun davranamıyorum.	208	40
7	İnsanlara çabuk güveniyor, sonunda hayal kırıklığına uğruyorum.	205	40
8	Hata yapmaktan korkuyorum.	197	38

9	Haksızlık karşısında sesimi çıkaramamam beni rahatsız ediyor.	195	38
10	Çoğu zaman yalnızlık hissediyorum.	192	37
11	Kendimden fazla ödün veriyorum.	190	37
12	Sahip olduğum değerler ile yaşantılarım arasındaki çelişki beni rahatsız ediyor.	187	36
13.	Duygu ve düşüncelerimi açığa vurmaktan çekiniyorum.	178	35
14	Çok heyecanlıyım.	170	33
15	Karamsarım.	156	30
16	Aile katkısı ile okumak bana zor geliyor.	153	30
17	Aldığım kararları uygulamakta güçlük çekiyorum.	149	29
18	Çok alınganım.	146	28
19	Başkaları tarafından yanlış anlaşılıyorum.	142	27
20	Toplum içinde konuşmakta zorlanıyorum.	138	27

Tablo 10'daki bilgilere göre bu alana günlerinin boş geçtiği düşüncesinde olan öğrenciler (%54) çoğunluktadır. Bunu sıra ile olaylardan fazla etkileniyorum (%52), çabuk sinirleniyorum (%48), çoğunlukla iç sıkıntısı hissediyorum (%46), karar vermekte güçlük çekiyorum (%42), planlarıma uygun davranamıyorum (%40), insanlara çabuk güveniyor, sonunda hayal kırıklığına uğruyorum (%40), hata yapmaktan korkuyorum (%38), haksızlık karşısında sesimi çıkaramamam beni rahatsız ediyor (%38), çoğu zaman yalnızlık hissediyorum (%37), kendimden fazla ödün veriyorum (%37) vb. problemler izlemektedir.

Bu alanda en az işaretlenen problem maddesi karşı cinse has özellikler gösteriyordumdur (%2).

Benlik ile ilgili problem alanında bulunan depresyon ile

ilgili sayılabilecek olan problem maddeleri arasında, en fazla işaretlenen yoğunlukla iç sıkıntısı hissediyorum (%46) maddesi olup, en az işaretlenen ise hayatı yaşanmaya değer bulmuyorumdur (%11).

Ayrıca sahip olduğum değerler ile yaşantılarım arasındaki gelişki beni rahatsız ediyor diyenlerin, örnekleme giren öğrencilerin %36'sını teşkil ettiği saptanmıştır.

6. Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili Problemler

Tablo 5'teki sayısal bilgiler, öğrencileri en çok üzen altıncı problem alanının arkadaşlık ilişkileri ile ilgili olduğunu göstermekte idi. örnekleme giren öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri ile ilgili olarak belirttiği toplam problem sayısı 1968, problemlerin yoğunluk değeri 21.5 ve bu alanda bulunan problem maddesi sayısı 18'dir. Bu alanda 18 problem maddesine verilen cevap sayısı 7 ile 356 arasında değişmektedir.

öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri ile ilgili problemlerinin dağılımı tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11

öğrencilerin Arkadaşlık ilişkileri ile ilgili Problemlerinin Dağılımı

Sıra No	Problemler	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	Çıkara dayalı arkadaşlıklar beni üzüyor.	356	70
2	Gruplaşmalardan rahatsız oluyorum.	155	30
3	Arkadaşlarımı çocuksu buluyorum.	148	29
4	Arkadaşlarım ön yargılı esnek değililer.	137	26

5	Her konuda anlaşabileceğim bir arkadaşım yok.	123	24
6	Başkalarının açık saçık kıyafetler giymesinden rahatsızlık duyuyorum.	122	24
7	Arkadaşlık ilişkisi çevrede iyi algılanmıyor.	115	22
8	Sevdiğimden ayrı olmama üzülüyorum.	100	19
9	Başkalarının aşırı kapalı giymesinden rahatsız oluyorum.	85	16
10	Sınıf arkadaşlarımla kaynaşamadığıma üzülüyorum.	77	15
11	Arkadaşlarımı tanımakta güçlük çekiyorum.	77	15
12	Karşı cinsten bir arkadaşım olsun istiyorum.	74	14
13	Arkadaş olmak istediğim karşı cinsten birinin benimle ilgilenmemesine üzülüyorum.	72	14
14	Karşı cinsle arkadaşlık kurmada güçlük çekiyorum.	67	13
15	Arkadaşsız kalmaktan korkuyorum.	40	7
16	Kız erkek arkadaşlığı beni çok rahatsız ediyor.	23	4
17	Arkadaşlarımla iyi ilişki kuramıyorum.	19	3
18	Arkadaşlık ilişkilerinde dışlanıyorum.	7	1

Tablo 11'de görüldüğü gibi öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri ile ilgili en belirgin problemi çıkara dayalı arkadaşlıklardır (%70). Bunu sıra ile gruplaşmalardan rahatsız oluyorum (%30), arkadaşlarımı çocuksu buluyorum (%29), arkadaşlarım önyargılı, esnek değiller (%26), her konuda anlaşabileceğim bir arkadaşım yok (%24), başkalarının açık saçık kıyafetler giymesinden rahatsızlık duyuyorum (%24), arkadaşlık ilişkisi çevrede iyi algılanmıyor (%22), sevdiğimden ayrı olmama üzülüyorum (%19), başkalarının aşırı kapalı giymesinden rahatsızlık duyuyorum (%16), sınıf

arkadaşlarımla kaynaşamadığıma üzülüyorum (%15), arkadaşlarımı tanımakta güçlük çekiyorum (%15) vb. problemler izlemektedir.

Bu alanda öğrenciler tarafından en az işaretlenen problem maddesi arkadaşlık ilişkilerinde dışlanıyorumdur (%1).

7. Sağlık ile ilgili Problemler

Tablo 5'teki sayısal bilgiler, öğrencileri en çok üzen yedinci problem alanının sağlık ile ilgili problem alanı olduğunu göstermekte idi.

örnekleme giren öğrencilerin sağlık ile ilgili olarak belirttiği toplam problem sayısı 1605, problemlerin yoğunluk değeri 21 ve bu alanda bulunan problem maddesi sayısı 15'dir. Bu alanda 15 problem maddesine verilen cevap sayısı 10 ile 191 arasında değişmektedir. öğrencilerin, sağlık ile ilgili problemlerinin dağılımı tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12

öğrencilerin Sağlık ile ilgili Problemlerinin Dağılımı

Sıra No	Problemler	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	Sağlığıma yeteri kadar dikkat edemiyorum.	191	37
2	Dengeli ve yeterli beslenemiyorum.	158	31
3	Dişlerimle ilgili sorunum var.	151	29
4	Sık sık soğuk algınlığına (grip, boğazağrısı, bademcik, nezle) yakalanıyorum.	149	29
5	Gözlerimden rahatsızım.	141	27
6	Zaman zaman mide şikayetlerim oluyor.	139	27
7	Sık sık başım ağrıyor.	123	24

8	Saçlarım çok dökülüyor.	123	24
9	Uykuya dalmakta güçlük çekiyorum.	113	22
10	Fazla sigara içiyorum.	92	18
11	Yersiz korkularım var.	74	14
12	Geceleri uyuyamıyorum.	66	12
13	Yüzümde sivilceler var.	59	11
14	Yaşam boyu devam edecek bir hastalığım var.	16	3
15	Bedensel özürüm beni üzüyor.	10	1

Tablo 12'de görüldüğü gibi öğrencileri en çok kaygılandıran sağlık ile ilgili problem, sağlıklarına yeteri kadar dikkat edememeleridir (%37). Bunu sıra ile dengeli ve yeterli beslenemiyorum (%31), dişlerimle ilgili sorunum var (%29), sık sık soğuk algınlığına yakalanıyorum (%29), gözlerimden rahatsızım (%27), zaman zaman mide şikayetlerim oluyor (%27), sık sık başım ağrıyor (%24), saçlarım çok dökülüyor (%24), uykuya dalmakta güçlük çekiyorum (%22), fazla sigara içiyorum (%18), yersiz korkularım var (%14), geceleri uyuyamıyorum (%12), yüzümde sivilceler var (%11), yaşam boyu devam edecek bir hastalığım var (%3), bedensel özürüm beni üzüyor (%1) izlemektedir.

8. Aile Yaşamı ile ilgili Problemler

Tablo 5'teki bilgilere göre, aile yaşamı ile ilgili problemler sekizinci sırada yer almakta idi.

Örnekleme giren öğrenciler tarafından bu alanla ilgili olarak işaretlenen toplam problem sayısı 1449, problemlerin yoğunluk değeri 15.8, bu alanda bulunan problem maddesi sayısı 18'dir. Bu alanda bulunan 18 problem maddesine verilen

cevap sayısı 14 ile 199 arasında değişmektedir. Öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili problemlerinin dağılımı tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13
Öğrencilerin Aile Yaşamı ile ilgili
Problemlerinin Dağılımı

Sıra No	Problemler	İşaretleyen Öğrenci Sayısı	%
1	Annemin, babamın daha çok eğitilmiş (eğitim görmüş) ve kültürlü olmalarını isterdim.	199	39
2	Ailemin benden çok fazla şey beklediği inancındayım.	150	29
3	Anne ve babamı kaybetme korkusu duyuyorum.	126	24
4	Ailemi çok özlüyorum.	102	20
5	Ailem ile görüş ayrılığım beni rahatsız ediyor.	100	19
6	Ekonomik yetersizlik içindeyim.	98	19
7	Ailem büyüdüğümü ve değiştiğimi kabul edemiyor.	91	17
8	Çıktığım kişi ile ailemin anlaşamayacağını düşündüğümünden kaygılanıyorum.	83	16
9	Annem, babam karşı cinsle arkadaşlık etmemi hoş görmüyor.	80	15
10	Ailemin eksikliğini sürekli hissediyorum.	77	15
11	Aile içi geçimsizlikler beni huzursuz ediyor.	77	15
12	Ailemin gelir düzeyinin düşüklüğü nedeniyle çeşitli faaliyetlere katılamıyorum.	75	14
13	Ailemle yeterince haberleşemiyorum.	48	9
14	Ailem bana biraz fazla baskı yapıyor.	44	8
15	Ailemden ilk kez ayrıldığım için oldukça zorlanıyorum.	40	7
16	Babam yok, bu yüzden eziklik duyuyorum.	25	4

17	Ailem, kardeşlerim çok olduğundan, bana yeterince ilgi gösteremiyor.	20	3
18	Annemle babamın ayrı yaşaması beni üzüyor.	14	2

Tablo 13'te görüldüğü gibi aile yaşamı ile ilgili olarak öğrencilerin en çok işaretledikleri problem, anne ve babalarının daha çok eğitim görmüş ve kültürlü olmalarıdır (%39). Bunu sıra ile ailemin benden çok fazla şey beklediği inancındayım (%29), anne ve babamı kaybetme korkusu duyuyorum (%24), ailemi çok özleyorum (%20), ailem ile görüş ayrılığım beni rahatsız ediyor (%19), ekonomik yetersizlik içindeyim (%19), ailem büyüdüğümü ve değiştiğimi kabul etmiyor (%17), çıktığım kişi ile ailemin anlaşamayacağını düşündüğümden kaygılanıyorum (%16), annem, babam karşı cinsle arkadaşlık etmemi hoş görmüyor (%15), ailemin gelir düzeyinin düşüklüğü nedeniyle çeşitli faaliyetlere katılamıyorum (%14) vb. problemler izlemektedir.

Öğrencilerin bu alanda en az işaretledikleri problem maddesi annemle babamın ayrı yaşaması beni üzüyordur (%2).

Problem Alanlarına Göre Öğrencilerin Problemlerindeki Farklılıklar

Denece 1: "Diğer problem alanlarına göre öğrencilerde, okul ile ilgili problemler daha yoğundur."

Problem alanlarına göre öğrenci problemleri üzerinde tek yönlü varyans analizi uygulanmış ve sonuçlar tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14

Problem Alanlarına Göre Öğrenci Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO
Denemeler Arası	7	22.723	3.246
Denemeler İçi	4056	144.684	0.036

$F_H=90.167 > F_T=2.01$ $P < .05$ önemli

Tablo 14'deki bilgilere göre problem alanlarına göre öğrenci problemleri arasındaki fark önemli düzeyde bulunmuştur.

Bu farklılığın nereden kaynaklandığını anlamak amacı ile problem alanlarına göre öğrenci problemleri üzerinde Newman-Keuls Testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15

Problem Alanlarına Göre Öğrenci Problemleri Üzerinde Uygulanan Newman-Keuls Testi Sonuçları

Problem Alanları	\bar{X} Arası Fark	Test Değeri	Farkın Önemi
Okul-Benlik	.099 >	.030	önemli
Okul-Sağlık	.152 >	.032	önemli
Okul-Aile	.206 >	.036	önemli
Okul-Arkadaşlık	.167 >	.034	önemli
Okul-Gelecek	.086 >	.028	önemli
Okul- Diğer Prob.	.034 >	.023	önemli
Başk.İlişki Kur.-Benlik	.110 >	.032	önemli
Başk.İlişki Kur.-Sağlık	.163 >	.034	önemli
Başk.İlişki Kur.-Aile	.217 >	.036	önemli

Başk.ilişki Kur.-Okul	.011	<	.023	önemsiz
Başk.ilişki Kur.-Arkadaşlık	.178	>	.035	önemli
Başk.ilişki Kur.-Gelecek	.097	>	.030	önemli
Başk.ilişki Kur.-Diğer Prob.	.045	>	.028	önemli
Diğer Prob.-Benlik	.065	>	.028	önemli
Diğer Prob.-Sağlık	.118	>	.030	önemli
Diğer Prob.-Aile	.172	>	.034	önemli
Diğer Prob.-Arkadaşlık	.133	>	.032	önemli
Diğer Prob.-Gelecek	.052	>	.023	önemli
Gelecek-Benlik	.013	<	.023	önemsiz
Gelecek-Sağlık	.066	>	.028	önemli
Gelecek-Aile	.120	>	.032	önemli
Gelecek-Arkadaşlık	.081	>	.030	önemli
Benlik-Sağlık	.053	>	.023	önemli
Benlik-Aile	.107	>	.030	önemli
Benlik-Arkadaşlık	.068	>	.028	önemli
Arkadaşlık-Aile	.039	>	.023	önemli
Sağlık-Aile	.054	>	.028	önemli
Sağlık-Arkadaşlık	.015	<	.023	önemsiz

Tablo 15'deki bilgilere göre okul yaşamı ile başkalarıyla ilişki kurma, gelecek ile benlik, sağlık ile arkadaşlık ilişkileri problem alanları arasındaki fark .05 düzeyinde önemsiz olup, diğer tüm alanlar arasındaki fark .05 düzeyinde önemlidir.

Tablo 14 ve Tablo 15'te verilen bilgilerden anlaşılacağı gibi, araştırmanın birinci denencesi doğrulanmaktadır. Yani, öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problemleri, diğer problem alanlarına göre daha fazladır.

Cinsiyete Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 2: "Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre problemleri daha yoğundur."

Öğrencilerin cinsiyete göre problemleri üzerinde t - testi uygulanmıştır. Sonuçlar tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16

Cinsiyete Göre Öğrencilerin Problemlerine Uygulanan t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	Sx^2
Kız	294	.2890	.0175
Erkek	214	.2540	.0135

$T_H = 3.160 > T_T = 1.64$ $P < .05$ önemli

Tablo 16 incelendiğinde, iki grup arasında yapılan t-testi sonucunda farkın önemli olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre problemleri daha yoğundur denencesini doğrulamaktadır. Yani öğrencilerin cinsiyeti ile problemleri arasında .05 düzeyinde önemli bir ilişki vardır.

Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 3: "Fakülte I. ve IV. sınıf öğrencilerinin problemleri II. ve III. sınıf öğrencilerine göre daha fazladır."

Öğrencilerin sınıf düzeyine göre problemlerine ilişkin olarak t testi uygulanmış, sonuçlar tablo 17'da verilmiştir.

Tablo 17

Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri
Üzerinde Uygulanan t-testi Sonuçları

Sınıflar	n	\bar{X}	Sx^2
I. ve IV.	206	.2858	.0163
II. ve III	302	.2664	.0158

$T_H = 1.688 > T_T = 1.64$ $P < .05$ önemli

Tablo 17 incelendiğinde, iki grup arasında yapılan t testi sonucunda aralarındaki farkın .05 düzeyinde önemli olduğu görülmektedir. Sınıf düzeyine göre elde edilen sonuçlar; I. ve IV. sınıf öğrencilerinin problemleri II. ve III. sınıf öğrencilerine göre daha fazladır denencesini doğrular niteliktedir.

izlenen Program Türüne Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 4: "Fen içerikli program izleyen öğrencilerin problemleri, sosyal içerikli program ve güzel sanatlar programı izleyen öğrencilere göre daha yoğundur."

Bu denenceyi test etmek amacı ile t testi uygulanmış, sonuçlar tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18

izlenen Program Türüne Göre Öğrencilerin Problemleri
Üzerinde Uygulanan T Testi Sonuçları

Program türü	n	\bar{X}	Sx^2
Fen	175	.2731	.0171
Sos.ve Güzel Sn.	333	.2749	.0156

$T_H = -0.145 < T_T = 1.64$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 18 incelendiğinde fen programı izleyen öğrenciler ile sosyal ve güzel sanatlar programını izleyen öğrencilerin problemleri arasındaki farkın .05 düzeyinde önemsiz olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmanın dördüncü denencesi doğrulanmamıştır.

Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 5: "Çocuk sayısı dört ve daha fazla olan ailelerden gelen öğrencilerin problemleri, çocuk sayısı daha az olan ailelerden gelen öğrencilere göre daha fazladır."

iki grup arasında uygulanan t testi sonuçları tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19

Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan T Testi Sonuçları

A.Çocuk sayısı	n	\bar{X}	Sx^2
Dört ve fazla	262	.2699	.0146
Dörtten az	246	.2795	.0177

$T_{H} = -0.901 < T_{T} = 1.64$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 19 incelendiğinde, ailelerindeki çocuk sayısı dört ve daha fazla olanların problemleri ile ailelerindeki çocuk sayısı dörtten az olanların problemleri arasındaki farkın 0.05 anlamlılık düzeyine göre önemsiz olduğu görülmektedir. Sonuçlar denenceyi doğrular nitelikte değildir.

Anne-Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 6: "Anne-babaları otoriter, koruyucu ve ilgisiz tutum içinde olan ailelerden gelen öğrenciler, anne-babaları demokratik tutum içinde olan ailelerden gelen öğrencilere göre daha fazla problemlidirler."

Bu denenceyi test etmek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Sonuçlar tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20

Anne-Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Sd	KT	K0
Denemeler Arası	3	0.050	0.017
Denemeler İçi	504	8.097	0.016

$F_H = 1.062 < F_T = 2.60$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 20'deki sonuçlara göre anne-babaları otoriter, koruyucu ve ilgisiz tutum içinde olan ailelerden gelen öğrencilerin problemleri, anne-babaları demokratik tutum içinde olan ailelerden gelen öğrencilerin problemlerine göre daha yoğun olmadığı görülmektedir. Bulgular denenceyi doğrulamamaktadır.

Anne Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 7: "Anne öğrenim düzeyi düşük ve orta olan öğrencilerin problemleri, yüksek olanlara göre daha yoğundur."

Bu denence tek yönlü varyans analizi ile test edilmiş olup, sonuçlar tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21

Anne Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO
Denemeler Arası	2	0.052	0.026
Denemeler İçi	505	8.096	0.016

$F_H = 1.63 < F_T = 3.00$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 21 incelendiğinde, anne öğrenim düzeyine göre öğrencilerin problemleri arasındaki farkın .05 düzeyinde önemsiz olduğu görülmektedir. Anne öğrenim düzeyi düşük ve orta olan öğrencilerin problemleri, yüksek olanlara göre daha yoğundur denencesi doğrulanmamıştır.

Baba Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 7: "Baba öğrenim düzeyi düşük ve orta olan öğrencilerin problemleri, yüksek olanlara göre daha yoğundur."

Bu denenceyi test etmek için tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22

Baba Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri
Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Sd	KT	K0
Denemeler Arası	2	0.024	0.024
Denemeler İçi	505	8.124	0.016

$F_H = 0.75 < F_T = 3.00$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 22 incelendiğinde, baba öğrenim düzeyine göre öğrencilerin problemleri arasında farkın .05 düzeyinde önemsiz olduğu anlaşılmaktadır. Baba öğrenim düzeyi düşük ve orta olan öğrencilerin problemleri, yüksek olanlara göre daha yoğun bulunmamıştır. Elde edilen bulgular denenceyi doğrulamamaktadır.

Anne Mesleğine Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 9: "Anneleri ev hanımı olan öğrencilerin, anneleri işçi, memur, esnaf, zenaatkar ve serbest meslek sahibi olan öğrencilere göre problemleri daha yoğundur."

Anne mesleği ile öğrencilerin problemleri arasındaki ilişki tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Sonuçlar tablo 23'de verilmiştir.

Tablo 23

**Anne Mesleğine Göre Öğrencilerin Problemleri
Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları**

Kaynak	Sd	KT	K0
Denemeler Arası	4	0.024	0.006
Denemeler İçi	503	8.123	0.016

$F_H = 0.38 < F_T = 2.37$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 23 incelendiğinde, anneleri ev hanımı olan öğrencilerle, anneleri işçi, memur, esnaf, zenaatkar ve serbest meslek sahibi olan öğrencilerin problemleri arasındaki farkın .05 düzeyine göre önemsiz olduğu görülmektedir. Denence doğrulanmamıştır.

Baba Mesleğine Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 10: "Babaları işçi yada memur olan öğrencilerin, babaları esnaf, zenaatkar ve serbest meslek sahibi olan öğrencilere göre problemleri daha yoğundur."

Baba mesleği ile öğrencilerin problemleri arasındaki ilişki tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş olup, sonuçlar tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24

Baba Mesleğine Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde
Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Sd	KT	K0
Denemeler Arası	2	0.072	0.036
Denemeler İçi	505	8.075	0.016

$F_H = 2.25 < F_T = 3.00$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 24 incelendiğinde, babaları işçi ya da memur olan öğrencilerle, babaları esnaf, zenaatkar ve serbest meslek sahibi olan öğrencilerin problemleri arasındaki farkın .05 düzeyinde önemsiz olduğu görülmektedir. Denence doğrulanmamıştır.

Ailelerin Gelir Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 11: "Ailelerinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin problemleri orta ve yüksek olanlara göre daha fazladır."

Bu denenceyi test etmek amacı ile öğrenciler, ailelerinin aylık gelirlerine göre ekonomik durumları düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Bu denenceyi test etmek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Sonuçlar tablo 25'de verilmiştir.

Tablo 25

Ailenin Gelir Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri
Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO
Denemeler Arası	2	0.047	0.024
Denemeler İçi	505	8.100	0.016

$F_H = 1.5 < F_T = 3.00$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 25 incelendiğinde ailelerin gelir düzeyine göre öğrencilerin problemleri arasındaki farkın .05 düzeyinde önemsiz olduğu görülmektedir. Ailelerinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin problemleri orta ve yüksek olanlara göre daha fazladır denencesi doğrulanmamaktadır.

Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 12: "öğrencilerin başarı düzeyi zayıf ve orta olanların problemleri, başarı düzeyi iyi ve çok iyi olanlara göre daha fazladır."

Öğrencilerin fakülteadaki başarı durumları ile problemleri arasındaki ilişki tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Sonuçlar tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26

Başarı Durumuna Göre Öğrencilerin Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Sd	KT	K0
Denemeler Arası	3	0.081	0.027
Denemeler İçi	504	8.066	0.016

$F_H = 1.69 < F_T = 2.60$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 26 incelendiğinde başarı düzeyi zayıf ve orta olan öğrencilerle, başarı düzeyi iyi ve çok iyi olan öğrencilerin problemleri arasında .05 düzeyinde önemli farkın olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla onikinci denence doğrulanmamaktadır.

Öğrencilerin Yaşamının Çoğunu Geçirdikleri Yere Göre Problemleri

Denence 13: "Yaşamlarının çoğunu köy ve kasabada geçiren öğrencilerin problemleri, diğerlerine göre daha yoğundur."

Bu denenceyi test etmek için öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere ilişkin bilgi toplarken, yaşamın çoğunun geçirildiği yer köy, kasaba ya da ilçe, küçük şehir, büyük şehir ve yurt dışı biçiminde gruplandırılmıştır. Ancak yurt dışı seçeneği bir kişi tarafından işaretlendiği için değerlendirmeye alınmamıştır.

Bu denence varyans analizi ile test edilmiştir. Sonuçlar tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27

Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yere Göre Öğrenci Problemleri Üzerinde Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kaynak	Sd	KT	KO
Denemeler Arası	2	0.052	0.028
Denemeler İçi	505	8.095	0.016

$F_H = 1.63 < F_T = 3.00$ $P > .05$ önemsiz

Tablo 27'ye göre, yaşamlarının çoğunu köy ya da kasabada geçiren öğrencilerin problemleri ile küçük şehir ya da büyük şehirde geçiren öğrencilerin problemleri arasında .05 düzeyinde farkın önemsiz olduğu görülmektedir. Yaşamlarının çoğunu köy ve kasabada geçiren öğrencilerin, problemleri diğerlerine göre daha yoğundur denencesi doğrulanmamaktadır.

Barınma Türüne Göre Öğrencilerin Problemleri

Denence 14: " Ailelerinin yanında kalmayan öğrencilerin problemleri, ailelerinin yanında kalanlara göre daha fazladır."

Ailelerinden uzakta okumakta olup, değişik yerlerde barınan öğrenciler bir grupta toplanmış, ailelerinin yanında kalan öğrencilerle problemlerini karşılaştırmak amacıyla t-testi kullanılmıştır. Sonuçlar tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28

Barınma Türüne Göre Öğrencilerin Problemleri

Üzerinde Uygulanan

t-testi

sonuçları.

Barınma Türü	n	\bar{X}	Sx^2
Aile Yanında	374	.2813	.0177
A.Yanında Değil	134	.2547	.0111

$T_H = 2.332 > T_T = 1.64$

$P < .05$

önemli

Tablo 28 incelendiğinde, iki grup arasındaki farkın .05 düzeyinde önemli olduğu görülmektedir. öğrenimleri sırasında ailelerin yanında kalmayan öğrencilerin, ailelerinin yanında kalanlara göre daha problemlili olduğu görülmektedir. Denence doğrulanmıştır.

B Ö L Ü M V

T A R T I Ş M A V E Y O R U M

Bu bölümde önce öğrencilerin problemlerinin alanlara göre dağılımı daha sonra sıra ile cinsiyet, sınıf düzeyi, program türü, ailedeki çocuk sayısı, anne-baba tutumu, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi, anne mesleği, baba mesleği, ailenin gelir düzeyi, başarı durumu, yaşamın çoğunun geçirildiği yer, barınma türü değişkenleri ile problemler arasındaki ilişkiler tartışılarak yorumlanmıştır.

1. Problem Alanlarına Göre Öğrencilerin Problemleri

Bu araştırmada öğrencilerin belirttiği toplam problem sayısı 24857 ve işaretlenen problem maddesi sayısı 171'dir.

En çok işaretlenen problem maddesi okulun temiz olmayışıdır. Bunu önem sırasına göre öğretimin ezbere dayalı olması, arkadaşlıkların çıkara dayalı olması, insanların iki yüzlü olmasından rahatsız olma, okul yemeklerinin kalitesizliği ve çeşitlerinin aynılığı gibi problemler izlemektedir.

Bu araştırmada yoğunluk değeri hesaplamaları sonucu öğrencilerin başkaları ile ilişki kurma ile ilgili problemlerinin ilk sırada yer aldığı belirlenmiştir.

Bu alanı sıra ile okul, diğer problemler (ulaşım, barınma, sosyal etkinlikler), gelecek, benlik, arkadaşlık ilişkileri, sağlık, aile ile ilgili problem alanları izlemektedir.

Öğrencilerin okul ile ilgili problemleri, diğer alanlara göre daha fazladır, denencesi incelendiğinde ise, okul ile ilgili problemler diğerlerine göre daha fazla bulunmuştur.

Başkaları ile ilişki kurma ile ilgili problem alanının, diğer problem alanlarına göre yoğunluk değeri açısından ilk sırada yer alması, ülkemizdeki hızlı teknolojik gelişmeler ve buna bağlı olan toplumsal değişikliklere dayandırabilir.

Çeşitli toplumların değerlerinden iletişim ağındaki hızlı gelişim dolayısıyla haberdar olunmaktadır. Maddi zorluk ve felaket zamanlarında insani değerlerde yıkım olacağı bilinen sosyolojik bir gerçektir. Değerlerle ilgili yıkım olduğunda aşırı uçlara kayma, bir takım değerlere sığınma ihtiyacı doğar. Gençlerin içinde buldukları, dengeli, kişilikli, güvenli, kendi değerleri, doğruları olan kişiler olarak yetişmesinde ailenin ve okulun önemi büyüktür. Bu nedenle, öğrencilerin her yönden kendilerini gerçekleştirmesini sağlayacak öğretim ortamı içinde eğitimci ve öğretmenlere düşen görev ve sorumluluklar artmaktadır. Bu araştırmada öğrencilerin problemlerinin okul ile ilgili alanda olanlarının, diğer problem alanlarına göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Okul ile ilgili problemler genel olarak değerlendirildiğinde okulun olanaklarındaki yetersizlikler, öğretim, okulun fizik şartları, öğretmenler, öğrencilerin kendileri ile ilgili problemlerin önem bakımından birbirini izlemekte olduğu görülmüştür.

Okul olanakları ve fizik şartları, uygun öğretim ortamı hazırlamada ön koşul olarak düşünülürse, okul olanaklarının yetersizliği ve fizik şartlarının uygunsuzluğunun öğretimdeki verimliliği azaltan bir etken olduğu söylenebilir.

Öğretim sistemimizde ilkokuldan itibaren diğer öğretim kademelerinde de devam eden ve her zaman şikayetçi olunan

ezberciliğe iten öğretim metodları, öğrencinin hem derse ilgisini azaltmakta hem de araştırmaya yöneltmeyip, yaratıcılığını engellemektedir.

Temel eğitim öncesinde ailede çocuğa demokratik bir ortam içinde çocuğa özgüveni sağlayacak olan yapabileceği işleri kendisinin yapmasına, fikir üretmesine ve karar vermesine teşvik ve destek verilmelidir. Yine öğretim kademelerinin her birinde de uygun öğretim ortamları sağlanarak geliştirilebilecek olan yaratıcılık, öğretmenlerin ders ve konulara ilişkin olarak seçecekleri çağdaş öğretim metodları ile mümkün olacaktır.

Ayrıca öğretmen davranışlarının öğrenciye dersi sevdirci ve çalışmaya isteklendirici tarzda etkisi ve önemi bilinmektedir. Bu nedenle, öğretmen öğrenci ilişkisinin önemi de dikkate alınması gerekli bir durumdur.

Özellikle birinci sınıfta öğrencilerin, dersler ve yönetmelik hakkında akademik danışmanların hizmetine ihtiyaçları vardır. Öğrencilerin kendi algılamalarıyla ilgili olarak, okula ilişkin belirttikleri problemler ise, bu konudaki bilgi eksikliğinden kaynaklanabilir şekilde yorumlanmıştır.

2. Cinsiyete Göre

Öğrencilerin Problemleri

Bu araştırmada kız öğrencilerle erkek öğrencilerin problemleri değerlendirilmiş ve kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha problemlili olduğu görülmüştür.

Günümüzde kadının yeri ve değeri ile ilgili bir takım çalışmalar yürütülmektedir. Toplumumuzdaki hızlı değişikliklerle ilgili olarak kadının yeri de sorgulanmaktadır. Ancak geleneklerin değişimi hızlı olmamaktadır. Düşüncede kabul gören bazı şeyler davranışta değişmeyip aynı şekilde

sürmektedir. Toplumumuzda cinsiyet ile ilgili olarak geleneksel görüşler, kadınların yüksek öğrenim görmesi, meslek edinip çalışması mümkün olup, bu durumun giderek artmasına rağmen devam etmektedir.

Aile içinde halan okuyan kız çocuklardan, okumayan kız çocuklarının davranışları beklenmektedir. Geleneksel köklü yargılara bağlı olarak beklentilere uygun davranan kız öğrencilerin başarılarının diğerlerine göre daha düşük olduğu görülmüştür. Aile içinde kızların sosyal faaliyetlere katılımlarının engellenmesi de bu geleneksel yargılara bağlanabilir. Dolayısıyla kızların zamanlarını daha çok ev içinde geçirdikleri, daha baskı altında oldukları söylenebilir. Bu durumlar da kız öğrencilerin daha fazla problemlili olmasına neden olmaktadır diye yorumlanmıştır.

3.Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin problemleri

Bu araştırmada, öğrencilerin okudukları sınıf düzeyi ile öğrencilerin problemleri arasında önemli düzeyde bir ilişki olduğu; I.ve IV.sınıf öğrencilerinin problemlerinin, II.ve III.sınıf öğrencilerine göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

I.sınıf öğrencilerinin problemlerinin fazla olmasına neden olarak, üniversite öğreniminin beraberinde getirdiği bazı yeniliklere uyum güçlüğü söylenebilir. Bunlar, fakülte ders programı, dersler, alt öğrenim kademelerinden daha farklı olan öğretmen-öğrenci ilişkisi, yönetmelik, ders geçme sistemi yanında okulu ve çevresini tanıma, farklı çevrelerden gelen öğrencilerle yeni arkadaşlık ilişkileri kurma ailesinden uzakta okuyanlar için aile özlemi, barınma sorunu, barınılan yere özgü sorunlar vb. biçiminde sıralanabilir.

IV. Sınıf öğrencilerinin problemlerinin fazla olması

öğrenim görülen bölüme göre değişen staj gibi sorumlulukların yanında, öğrenimi zamanında tamamlama düşüncesi, öğrenim tamamlandığında öğrenime uygun iş bulabilme, mecburi hizmet zorunluluğu ve Anadolu'nun ücra köşelerinde görev alma, alanında yeterli olup olmama, eş seçme, aile kurma vb. ile ilgili kaygılar sıralanabilir.

4. Program Türüne Göre

öğrencilerin Problemleri

Bu araştırmada, izlenen program türüne göre öğrencilerin problemleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. İstatistiksel işlemler sonucunda fen içerikli program izleyen bölümlerde okuyan öğrenciler ile sosyal içerikli ve güzel sanatlar bölümünde okuyan öğrencilerin problemlerinin benzer yoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır.

Farklı program izleyen bölümlerde okuyan öğrencilerin problemlerinin, niceliksel olarak benzer olmasına rağmen okul ile ilgili problem alanı içinde bazı farklılıklar gösterdiği izlenmiştir. Bu farklılıklar program türüne bağlı olarak değişmektedir.

5. Ailedeki Çocuk Sayısına

Göre öğrencilerin Problemleri

Bu araştırmada çok çocuklu ailelerden gelen öğrencilerin, az çocuklu ailelerden gelen öğrencilere göre daha çok problemlili olacakları varsayılmıştır. Ancak istatistiki işlemler sonucunda ailedeki çocuk sayısının öğrenci problemlerini artırıcı nitelikte olmadığı ortaya çıkmıştır.

6. Anne-Baba Tutumuna Göre

öğrencilerin Problemleri

Bu araştırmada, öğrenci problemleri ile anne-baba tutumu arasında önemli bir ilişki saptanamamıştır.

ilişki olmamasına rağmen, konu ile ilgili başka araştırmaların yapılmasına ihtiyaç olduğu söylenebilir.

7. Anne Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri

Bu araştırmada anne öğrenim düzeyi farklı olan öğrencilerin problemleri arasındaki farkın önemli düzeyde olacağı varsayılmıştır. Yüksek öğrenim gören annelerin çocuklarına karşı daha yeterli ilgi göstereceği ve onların problemlerinin çözümlerine eğilmede daha başarılı olacağı düşünülmüştür. Ancak, elde edilen istatistikî sonuçlar, ilgili denenciyi desteklememiştir.

Bu durum, orta ve düşük öğrenim gören annelerin çocuğa ilgi ve tutumunun da yeterli olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Yine de, bu sonuç başka araştırmalarla desteklendiği zaman anlam kazanabilir.

8. Baba Öğrenim Düzeyine Göre Öğrencilerin Problemleri

Sekizinci denencede incelendiği gibi, babalarının öğrenim düzeyi orta ve düşük olan öğrencilerin problemlerinin daha fazla olması beklenmekte idi. Ancak, bu araştırmada babalarının öğrenim düzeyi yüksek olan öğrenciler ile diğerleri arasındaki farkın önemli olmadığı anlaşılmıştır.

Bu sonuç, babanın öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrenci problemleri arasında bir ilişki olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak, bu konu ile ilgili başka araştırmaların yararlı olacağı söylenebilir.

9. Anne Mesleğine Göre Öğrencilerin Problemleri

Bu araştırmada anneleri ev hanımı olan öğrencilerin anneleri işçi, memur, esnaf, zenaatkar, serbest meslek sahibi olan

işçi, memur, esnaf, zenaatkar, serbest meslek sahibi olan öğrencilere göre daha problemlili olacakları denencesi, ev hanımlarının daha az öğrenim görmüş, daha çok ev işleri ile meşgul, çevre ile iletişim ve etkileşimleri çalışanlara göre daha az düşüncelerine dayanarak kurulmuştur. Ancak, elde edilen sonuçlara göre öğrenci problemleri arasındaki farkın önemli olmadığı saptanmıştır.

Anne mesleğine göre öğrenci problemleri arasında önemli bir ilişki olmadığı söylenebilir. Ancak, bu sonucun başka araştırmalarla sınınanmasında fayda olacağı söylenebilir.

10. Baba Mesleğine Göre

öğrencilerin Problemleri

Baba mesleğine göre öğrenci problemleri arasındaki fark incelendiğinde, babaları farklı meslek gruplarında olan öğrencilerin problemleri arasındaki farkın önemli olmadığı bulunmuştur.

11. Ailenin gelir düzeyine Göre

öğrencilerin Problemleri

Bu araştırmada ailenin gelir düzeyinin orta, düşük ya da yüksek oluşu ile öğrenci problemleri arasında önemli bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuçtan giderek ekonomik durumun tek başına öğrenci problemleri üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı, ailenin çocuğa yeterli sevgi, ilgi, anlayış göstermesi ve desteğinin daha önemli olabileceği söylenebilir.

12. Başarı Durumuna Göre

öğrencilerin Problemleri

Bu araştırmada öğrencilerin başarı durumu ile problemleri arasındaki ilişki incelendiğinde, başarı durumları farklı olan

Bu sonuca göre öğrencilerin problemlerinin başka nedenlerden kaynaklanmış olabileceği söylenebilir.

13. Yaşamın Çoğunun Geçirildiği

Yere Göre Öğrencilerin Problemleri

Yaşamlarının çoğunu nüfus bakımından farklı olan yerlerde geçiren öğrencilerin problemlerinin farklı olacağı varsayılan bu araştırmada, istatistiki sonuçlara göre fark önemsiz bulunmuştur.

Bu sonuç Samsun'un hem büyük şehir hem küçük şehir özellikleri taşıması dikkate alınarak yorumlanabilir.

14. Barınma Türüne Göre

Öğrenci Problemleri

Bu araştırmada ailelerinin yanında kalan öğrencilerin problemlerinin ailelerinden uzakta öğrenim gören öğrencilere göre daha az olacağı denencesi, istatistiki işlemler sonucu doğrulanmıştır.

Ailelerinden uzakta öğrenim gören öğrencilerin aile özlemi çektikleri, uyum zorluklarının daha fazla olduğu söylenebilir.

B Ö L Ü M V I V A R G I V E Ö N E R İ L E R

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin problemleri ile cinsiyet, sınıf düzeyi, barınma türü değişkenleri arasında önemli düzeyde ilişki olduğu anlaşılmıştır. Ancak, program türü, ailedeki çocuk sayısı, anne-baba tutumu, anne öğrenim düzeyi, baba öğrenim düzeyi, anne mesleği, baba mesleği, ailenin gelir düzeyi, okul başarısı, yaşamın çoğunun geçirildiği yer değişkenleriyle, öğrenci problemleri arasında önemli düzeyde bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır.

Problem alanları arasında önemli yoğunluk farkları belirmiştir. Öğrencilerin problemlerinin okul ve başkaları ile ilişki kurma ile ilgili alanlarda daha yoğun olduğu saptanmıştır.

Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin problemlerini en alt düzeye indirme amacına yönelik olarak şunlar önerilebilir:

1. Mediko-Sosyal Merkezince yürütülen Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri daha etkin hale getirilebilir.

2. Bünyesinde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı bulunan fakültelerde, bölümün gözetiminde psikolojik yardım hizmetleri verilebilir.

3. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servislerinin uygulamalarında başarılı olabilmesi için öğretmen ve yöneticilerin yeterli ve ortak bir rehberlik anlayışına sahip olmaları gerekmektedir. Böylelikle problemlili öğrencilerin

gerekli yardımların sağlanmasında kolaylık getirilebilir.

4. Psikolojik Danışma ve Rehberlik etkinliklerinin kapsamında, öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmesine katkıda bulunmak için, sosyal etkinliklere daha fazla önem verilmeli, bunun için gerekli ortam sağlanmalıdır.

5. Bu araştırmanın bulguları öğrencileri en çok üzen problemlerin okul ile ilgili problemler olduğunu ortaya koymuştur. Okulun fizik şartlarını düzeltme, olanaklarını artırma amacıyla resmi ve özel kurumlardan yardım sağlama yoluna gidilebilir.

6. Eğitim Fakültesi dışındaki fakülte öğrencilerinin problemleri de problem tarama listesi ile saptanıp, elde edilen sonuçların karşılaştırılması araştırmacılara önerilebilir.

7. Bu araştırmanın her bir problem alanı araştırma konusu olabilecek niteliktedir. Her bir alan ayrı ayrı ele alınıp daha sonra ayrıntılı araştırmalar yapılabilir.

8. Üniversitelerde yürütülmekte olan psikolojik yardımın etkililikleri araştırmacılar tarafından araştırılabilir.

K A Y N A K L A R

- Adasal, R. Normal ve Anormal Yönleriyle Yeni Medikal Psikoloji, 3.Baskı, (İstanbul: Minnetoğlu Yayınları, 1977).
- Araptarlı, N. "Gençlerin Cinsel Bilgi Düzeyi, Tutumları ve Ailelerin Cinsel Tutumlarının Karşılaştırılması", XXII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, (İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1986), ss.1-3.
- Arseven, A. "Çocukta Benlik Gelişimine Ailenin Etkisi ve Çocuğun Okuldaki Başarısı", Anadolu Üniversitesi Aile Yapısı ve Çevresi Sempozyumu, 1985, s.4.
- Aydın, B. "Üniversite Öğrencilerinin Bir Kesiminde Çalışmaya Yönelim ve Ansiyete", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.64.
- Aydın, C. "Çocuk Eğitiminde Aile ve Toplumun Önemi", XXII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, (İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1986) s.864.
- Aydın, C. "Toplum Örnekleminden Bir Grup Ergen ile Çocuk psikiyatrisine Başvuran Ergenlerin Sorun Alanlarının Karşılaştırılması", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), ss.47-48.
- Aydın, G. "Üniversite Öğrencilerinde Depresyon, Açıklama Biçimi ve Akademik Başarı ilişkisi", Psikoloji Dergisi, c.6, s.22, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1988), ss.11-12.
- Aydın, G.ve Demir A., "O.D.T.Ü. öğrencilerinde Depresif Belirtilerin Yaygınlığı", İnsan Bilimleri Dergisi, VIII/7, 1989, s.28.
- Baltaş A.ve Baltaş Z., Stres ve Başa Çıkma Yolları, 10.Basım, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1990).
- Barım, R. Gençlik Çağının Fiziksel, Duygusal, Zihinsel Gelişim özellikleri, (Ankara: M.E.B. Planlama, Araştırma ve Koordinasyon Dairesi, Yayın No:14, 1975).
- Baymur, F. Genel Psikoloji, 7.Baskı, (İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1985).
- Baykal, S. "Üniversite öğrencilerinin Cinsiyet Rollerine İlişkin Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, c.1,s.2, (Ankara: Akademi Matbaası, 1991), ss.69-71.
- Bilal, G. Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana-Baba Tutumlarının Çocukların Uyum Düzeyine Etkisi, (Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1984), ss.134-137.

- Boggiano, A.K., Barrett, M. "Gender Differences in Depression in College Students", SexRoles: A Journal of Research, v.25, n.11-12, p.595-605, Dec. 1991. p.595-605.
- Bozak, M. "Ansiyete ve Okul Başarısı Arasındaki İlişkiye Ait Bir Araştırma", Psikoloji Dergisi, c.4,s.16, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1982), ss.24-30.
- Cüceloğlu, D. İnsan insana, (İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1987).
- Çağlar, A. "Marmara Üniversitesi Öğrencilerine Uygulanan Bir Anketin Değerlendirilmesi", Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu, Bilimsel Çalışmaları, (Ankara: Bilkent Üniversitesi, 1989), s.15-72.
- Çulha, M. ve Atlas A. Dereli "Atılgnalık Eğitimi Programı", Psikoloji Dergisi, c.6,s.21, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1987), ss.124-126.
- Doğan, O. "Sivas Liselerindeki Öğrencilerin Durumluk Sürekli Ansiyete Düzeyleri ve Bazı Değişkenlerle İlişkisi", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.49.
- Ekşi, A. "Psikolog ve Antropologların Görüş Açısından Gençlik Dönemi", Psikoloji Dergisi, s.8, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1979), s.10.
- Ekşi, A. "Gençlik Dönemi ve Davranış Sorunları", Aile ve Çocuk, Gençlik Yılı Konferansları, (İstanbul, Hilal matbaacılık, 1985), ss.26-27.
- Eğrilmez, A. S.Kültür, N.Ulun, "Suisid Girişiminde Bulunan Ergenlerde Psikiyatrik Tanı", Depresyon, Anksiyete ve Benlik Saygısı", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.19.
- Ersanlı, K. Benliğin Gelişimi ve Görevleri, (Samsun: 1981).
- Gökler, B. "Nörotik Kadın Hastaların İlkokul Çağındaki Çocuklarının Ruhsal Belirtiler Yönünden Değerlendirilmesi", Psikoloji Dergisi, c.5, s.18, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1985), ss.35-36.
- Güneysu, S. Ş.Bilir, "Üniversite Gençlerinin Kendini Kabul Düzeyine Algılanan Ana-baba Tutumlarının Etkisi", Psikoloji Dergisi, c.6, s.22, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1988), s.132.
- Harnish, R.J. And Others, "Factors Effecting the Misperception of Friendliness Cues in Initial Interactions", 15 p.; Paper Presented at the Annual Meeting of the Eastern Psychological Association (60th, Boston, MA March 30-April 2, 1989)

- Hicks, C.R. Deney Düzenlemede İstatistiksel Yöntemler , Çev: Zehra Muluk ve diğerleri, (Aktaran: T.F.Karahan: Lise öğrencilerinin Problemlerini Etkileyen Faktörler), (Ankara: Akademi Matbaası, 1985), ss.29-31.
- Hisli, N. "Beck Depresyon Envanterinin Üniversite öğrencileri için Geçerliliği, Güvenirliliği", Psikoloji Dergisi, C.7, s.23 (Ankara: Psikologlar Dergisi, 1989), s.3.
- Hojat, M. "Loneliness as a Function of Parent-Child and Peer-Relations", Journal of Psychology, v.12, n.1, p.129-33, Sep. 1982.
- Inceoğlu, D. VE Aytar G. "Bir Grup Ergende Atılğan Davranış Düzeyi Araştırması", Psikoloji Dergisi, c.6, s.21, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1987), s.24.
- Karahan, T.F. Lise öğrencilerinin Problemlerini Etkileyen Faktörler, (Samsun: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1991), ss.128-132.
- Kaya, M. Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin Benlik Tasarımı, (Samsun: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1988).
- Kepçeoğlu, M. Psikoloji Danışma ve Rehberlik, 4.Baskı, (Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1989), s.144.
- Kızıltan, G. Üniversite öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler, (Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1984), ss.214-215.
- Köknel, Ö. "Gençlik Çağında Kız-Erkek Arkadaşlığı", Aile Yazıları 3, Birey, Kişilik, Toplum, (Ankara: Devran Matbaası, 1990), s.278.
- Kuzgun, Y. Rehberlik, Ders Notu, (Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Araştırma Merkezi, 1981), s.129.
- Lopez, F.G. And Others, "Constructions of Current Family Functioning Among Depressed and Nondepressed College Students", Journal of College Student Development, v.30, n.3, p.221-26, May 1989.
- Lostar, S., Saltık, A., Aykut, L., Kargı, N. "Trakya Üniversitesi öğrencilerinde Depresyon", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), ss.148-149.
- Moore, S., Boldero, J. "Psychosocial Development and Friendship Functions in Adolescence", SexRoles: A Journal of Research, v.25, n.9-10, p.521-36, Nov. 1991.
- Oğuzhanoğlu, N.K., Kültür, S. "Lise öğrencilerinde Benlik Saygısı ve Bunu Etkileyen Etmenlerin Araştırılması", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.48

- Oskay, G. "Değer Yargıları Yönünden Ana-baba Ergen Çatışması", Psikoloji Dergisi, s.14-15, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1982), ss.46-47.
- öksüz, Y. Lise Öğrencilerinin Uyum Düzeylerine Anne-Baba Tutumlarının Etkisi, (Samsun: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1991), ss.75-78.
- Özgüven, İ.E. "Üniversite Öğrencilerinin Uyum Sorunları ve Başetme Yolları", Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu, Bilimsel Çalışmaları, (Ankara: Bilkent Üniversitesi, 1989), s.24.
- Öztürk, M.O. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, (Ankara: Nurol Matbaacılık, 1988), s.93.
- Richards, P.S. "Religious Devoutness in College Students: Relation with Emotional Adjustment and Psychological Separation from Parents", Journal of Counseling Psychology, v.38, n.2, p.186-96, Apr. 1991.
- Roberts, G.H., White, W.G.Jr. "Health and Stress in Developmental College Students", Journal of College Student Development, v.30, n.6, p.515-21, Nov. 1989.
- Rocheblave - Spenle, A.M. Ergenlik Psikolojisi Ergen ve Dünyası, Çev: Bekir Onur, (Ankara: Maya Matbaası Matbaacılık, 1980), ss.5-10.
- Saraçoğlu, Ş., Balcı, F.A. "Samsun Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin Psikolojik Sorunları", Samsun Koruyucu Ruh Sağlığı Şube Müdürlüğünce Hazırlanan Rapor, ss.1-10.
- Satıcı, Ö., Budak, T. "Dicle Üniversitesi öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler", Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 16(2), 1989, ss.61-72.
- Savaşır, Y. "Affektif Bozukluklar", Ed.M.O.Öztürk, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, (Ankara: Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği Yayın, No: 7, 1981), s.173.
- Shafer, K. "Meta Communication Behaviors Used by Adult Best Friends", 30 p.; Paper Presented at the Annual Meeting of the Western States Communication Association (Sacramento, CA., Feb.14-20, 1990), Best available copy.
- Tan, H. Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Teori ve Uygulama, (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1986), s.163.
- Tan, H. "Ergenlerin Anne ve Babaları ile Olan En Önemli Problem Alanları-I", Onuncu Milli Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Ayrı Baskı, (Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1974), ss.301-308.
- Tanör, Ö.Ö. "Ansiyetenin öğrenme ve Hafızaya Etkisi", Psikoloji Dergisi, s.16, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1982), ss.31-35.

Tufan, B. "Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygıları Üzerine Bir İnceleme", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.149

Türkçe Sözlük 2, 7.Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları-505/2, s.1076.

WHO, Basic Documents of the World Health Organization 26th Ed, (Genova, 1976), s.1.

Wohlgemuth, E.,Betz, N.E. "Gender as a Moderator of the Relationships of Stress and Social Support to Physical Health in College Students", Journal of Counseling Psychology, v.38, n.3, p.367-74, Jul. 1991.

Yavuzer, H. Çocuk Psikolojisi I (Duygusal ve Toplumsal Gelişim), (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 2927, 1987), ss.15-16.

Yavuzer, H. Çocuk Psikolojisi, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1987), s.320.

Yörükoğlu, A. Çocuk Ruh Sağlığı, 3.Baskı, (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 189, 1980), s.3.

Yörükoğlu, A. Gençlik Çağı, 2.Baskı, (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 270, 1986), s.217-218.

Yörükoğlu, A. "Ruh Sağlığı ve Ruh Hastalıklarıyla Savaş", Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Ed.M.O.Öztürk, (Ankara: Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği, Yayın No:7, 1987), s.399.

Yurtbay, T. "Başarısız olan Lise öğrencilerinin Sürekli Ansiyete Bulguları", XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Serbest Bildiri Özetleri, (Ankara: G.A.T.A. Basımevi, 1988), s.49.

Yurt-Kur'da Öğrenci-Yönetici İlişkileri, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, ss.51-56.

Yüksel, N. "Bilişsel İşlevler Yönünden Normallerle Depresif Hastaların Karşılaştırılması", Psikoloji Dergisi, c.5, s.17, (Ankara: Psikologlar Derneği, 1984), s.16.

Zeidler, A.L. And Others, "Adult Children's Perception of Parentchild Relations: Implications for Families as Educators", 20 p.; Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, (71st, Washington, DC April 20-24,1987).

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEMLERİNİ TARAMA LİSTESİ
VE KİŞİSEL BİLGİ ANKETİ

Açıklama:

Sevgili öğrenci,

Bu Problem Tarama Listesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin problemleri ile ilgili bilimsel bir çalışma yapmak amacıyla uygulanmaktadır. Araştırmanın amacına ulaşması için doğru ve içtenlikle cevaplamanız beklenmektedir.

Bu listede yer alan her problem maddesini okuyunuz. Eğer o maddedeki problem sizin probleminiz ise cevap kağıdı üzerinde sıra numarası yanındaki parantez içine (x) işareti koyunuz. Eğer o maddedeki problem sizi ilgilendirmiyorsa işaretleme yapmadan sonraki problem maddesine geçiniz. Listedeki yer almayan ancak sizi üzen probleminiz varsa cevap kağıdının arka yüzüne yazınız.

Problem Tarama Listesi ile birlikte hakkınızda bazı kişisel sorulara yer verilen kişisel bilgi anketi bulunmaktadır. Bu ankette bulunan soruları okuyarak her maddede durumunuza uygun seçenekleri bularak parantez içine (x) işareti koyunuz.

Verdiğiniz cevaplar gizli tutulacak ve araştırma dışında kullanılmayacaktır.

Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Mayıs-1992

SAMSUN

Psikolog Şadiye SARAÇOĞLU

Psikolojik Danışma ve Rehberlik

Yüksek Lisans öğrencisi

EK 1

PROBLEM TARAMA LİSTESİ

1. Çoğu zaman yalnızlık hissediyorum.	192
2. Olaylardan fazla etkileniyorum.	265
3. Çabuk yüzüm kızarıyor.	125
4. Çok heyecanlıyım.	170
5. Başkaları tarafından yanlış anlaşılıyorum.	142
6. Karamsarım.	156
7. Günlerimin boş geçtiğini düşünüyorum.	276
8. Fiziki görünümümü beğenmiyorum.	55
9. Yüzümdeki sivilceler yüzünden kendimi farklı hissediyor, bunalıyorum.	17
10. Çabuk sinirleniyorum.	244
11. Çok unutkanım.	124
12. Başkalarının etkisi altında kalıyorum.	85
13. Çoğunlukla iç sıkıntısı hissediyorum.	237
14. Bazen beni kimse sevmiyor diye düşünüyorum.	79
15. Karar vermekte genellikle güçlük çekiyorum.	217
16. Duygu ve düşüncelerimi açığa vurmaktan çekiniyorum.	178
17. Çoğu insanın benden nefret ettiği hissine kapılıyorum.	21
18. Kendimden fazla ödün veriyorum.	190
19. İnsanlara çabuk güveniyor, sonunda hayal kırıklığına uğruyorum.	205
20. Hayatı yaşanmaya değer bulmuyorum.	60
21. Haksızlık karşısında sesimi çıkaramamam beni rahatsız ediyor.	195
22. Sıkılganım.	125
23. Sıklıkla kendime olan güvenimi kaybediyorum.	88
24. Başkaları benimle alay ediyor hissine kapılıyorum.	27
25. İnsanları sevemiyorum.	47

26. Toplum içinde konuşmakta zorlanıyorum.	138
27. Eleştirilmeye tahammül edemiyorum.	80
28. Karşı cinse has özellikler gösteriyorum.	13
29. Planlarıma uygun davranamıyorum.	208
30. Mutlu bir evlilik yapamayacağımdan korkuyorum.	118
31. Sahip olduğum değerler ile yaşantılarım arasındaki çelişki beni rahatsız ediyor.	187
32. Aldığım kararları uygulamakta güçlük çekiyorum.	149
33. Çok alınganım.	146
34. Aile katkısı ile okumak bana zor geliyor.	153
35. Gelecekte üstleneceğim rolleri başaramayacağımdan korkuyorum.	104
36. Yaşamım boyu silik bir kişi olacağımdan korkuyorum.	73
37. Kendimi yeterince tanımıyorum.	76
38. Hata yapmaktan korkuyorum.	197
39. Yaşam boyu devam edecek bir hastalığım var.	16
40. Bedensel özürüm beni üzüyor.	10
41. Sağlığıma yeteri kadar dikkat edemiyorum.	191
42. Dengeli ve yeterli beslenemiyorum.	158
43. Sık sık başım ağrıyor.	123
44. Gözlerimden rahatsızım.	141
45. Dişlerimle ilgili sorunum var.	151
46. Saçlarım çok dökülüyor.	123
47. Yüzümde sivilceler var.	59
48. Zaman zaman mide şikayetlerim oluyor.	139
49. Sık sık soğuk algınlığına (grip, boğaz ağrısı, bademcik, nezle) yakalanıyorum.	149
50. Geceleri uyuyamıyorum.	66
51. Uykuya dalmakta güçlük çekiyorum.	113

52. Yersiz korkularım var.	74
53. Fazla sigara içiyorum.	92
54. Ailemden ilk kez ayrıldığım için oldukça zorlanıyorum.	40
55. Ailemi çok özleyorum.	102
56. Ailemin eksikliğini sürekli hissediyorum.	77
57. Ailemle yeterince haberleşemiyorum.	48
58. Babam yok, bu yüzden eziklik duyuyorum.	25
59. Annemle babamın ayrı yaşaması beni üzüyor.	14
60. Ailem, kardeşlerim çok olduğundan, bana yeterince ilgi gösteremiyor.	20
61. Aile içi geçimsizlikler beni huzursuz ediyor.	77
62. Anne ve babamı kaybetme korkusu duyuyorum.	126
63. Ekonomik yetersizlik içindeyim.	98
64. Ailemin gelir düzeyinin düşüklüğü nedeniyle çeşitli faaliyetlere katılamıyorum.	75
65. Ailem büyüdüğümü ve değiştiğimi kabul edemiyor.	91
66. Ailem ile görüş ayrılığım beni rahatsız ediyor.	100
67. Annemin, babamın daha çok eğitilmiş (eğitim görmüş) ve kültürlü olmalarını isterdim.	199
68. Çıktığım kişi ile ailemin anlaşamayacağını düşündüğümünden kaygılanıyorum.	83
69. Ailem bana biraz fazla baskı yapıyor.	44
70. Annem, babam karşı cinsle arkadaşlık etmemi hoş görmüyor.	80
71. Ailemin benden çok fazla şey beklediği inancındayım.	150
72. Okul yeterince ısınmıyor.	215
73. Okul (yemekhane, kantin, sınıf, tuvalet vb. yerler) yeterince temiz değil.	383

74. Ders araçları ve laboratuvar malzemeleri eksik ve kalitesiz.	306
75. Okul yemekleri kalitesiz ve genellikle aynı yemekler çıkmakta.	346
76. Yemek kuyruğunda beklemek bana zor geliyor.	259
77. Sınıf düzeni (sınıf içi yerleşim vb.) beni rahatsız ediyor.	117
78. Kütüphane dar, ders çalışmaya uygun değil.	125
79. Kütüphane kaynakları yetersiz ve düzeyi düşük.	155
80. Kütüphanenin mesaisi öğrenci çalışma saatlerine uygun değil.	89
81. Derslerin bazılarını gereksiz buluyorum.	226
82. Dersler bana ağır geliyor.	54
83. Kaynak kitap bulmakta sıkıntı çekiyorum.	132
84. Ders programı düzensiz.	179
85. dersler oldukça erken saatte başlıyor.	143
86. Dersler çok yoğun.	89
87. Derslerim çakıştığı için bazı derslere giremiyorum.	64
88. Seçmeli dersler oldukça az.	81
89. Branş dersleri dışındaki dersleri seçme imkanım yok.	79
90. Bilgisayar derslerinde yeterince uygulama olanağı bulamıyorum.	83
91. Öğretmenlik uygulama saatleri yetersiz.	176
92. Sosyal yaşamda ve ileride kullanabileceğim bilgilere yeterince yer verilmiyor.	286
93. Okulun, araştırma inceleme olanakları az.	267
94. Sınav sistemi bilgimizi yeterince ölçemiyor.	254
95. Sınav kaygısı duyuyorum.	196
96. Sınavlarda umduğum başarıyı gösteremiyorum.	213
97. Öğretim ezbere dayalı.	362

98. Derslerde fazla not tutturuluyor.	113
99. Dersler monoton geçiyor, bu durum derslere ilgimi azaltıyor.	286
100. Dersler ilgimi çekmiyor, sıkıcı buluyorum.	122
101. Okuduğumu anlamakta güçlük çekiyorum.	60
102. Ders çalışma isteğim yok.	200
103. Öğreniminin uzaması ihtimali beni endişelendiriyor.	169
104. Derslerde aktif olamıyorum.	154
105. Öğrenciler araştırmaya yönlendirilmiyor.	261
106. Derslerde yeterince kendimi ortaya koyma fırsatı bulamıyorum.	127
107. Öğretim elemanları ile aramızdaki iletişim yetersiz.	196
108. Öğrenciler arasında ayırım yapılıyor.	171
109. Çalışmadan sınıf geçme yolunu deneyenlere kızıyorum.	227
110. Öğretim elemanlarından yeterince saygı görmüyorum.	81
111. Öğretim elemanlarının eleştirileri yapıcı değil.	134
112. Öğrenci işlerinin okul binasında olmayışı sorun yaratıyor.	276
113. Yönetmelikleri tam olarak bilemiyorum.	230
114. Akademik danışmanlarımız sorunlarımızla yeterince ilgilenmiyor.	187
115. Okulumuzda Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri yeterince yürütülmüyor.	239
116. Verilen sağlık hizmetlerini yetersiz buluyorum.	226
117. Bölümlere verilen burs kontenjanları yetersiz.	195
118. Öğrencilere verilen burs miktarı az.	178
119. Öğrenci kredisi az, ihtiyaçları karşılayacak nitelikte değil.	249
120. Barındığım yer ile okul arasındaki uzaklıktan dolayı ulaşım da zorluk çekiyorum.	132

121. Otobüs sayısı yetersiz. 194
122. Her konuda anlaşabileceğim bir arkadaşım yok. 123
123. Arkadaşsız kalmaktan korkuyorum. 40
124. Arkadaşlık ilişkisi çevrede iyi algılanmıyor. 115
125. Gruplaşmalardan rahatsız oluyorum. 155
126. Arkadaşlarımla iyi ilişki kuramıyorum. 19
127. Arkadaşlık ilişkilerinde dışlanıyorum. 7
128. Sınıf arkadaşlarımla kaynaşamadığıma üzülüyorum. 77
129. Arkadaşlarım ön yargılı esnek değiller. 137
130. Arkadaşlarımı çocuksu buluyorum. 148
131. Arkadaşlarımı tanımakta güçlük çekiyorum. 77
132. Çıkara dayalı arkadaşlıklar beni üzüyor. 356
133. Arkadaş olmak istediğim karşı cinsten birinin benimle ilgilenmemesine üzülüyorum. 72
134. Karşı cinsle arkadaşlık kurmada güçlük çekiyorum. 67
135. Sevdiğimden ayrı olmama üzülüyorum. 100
136. Karşı cinsten bir arkadaşım olsun istiyorum. 74
137. Kız erkek arkadaşlığı beni çok rahatsız ediyor. 23
138. Başkalarının açık saçık kıyafetler giymesinden rahatsızlık duyuyorum. 122
139. Başkalarının aşırı kapalı giymesinden rahatsız oluyorum. 85
140. inançlarımı gereği gibi yaşayamadığımdan rahatsızlık duyuyorum. 179
141. insana yeteri kadar değer verilmemesi beni üzüyor. 311
142. insanları tanımada güçlük çekiyorum. 126
143. insanların iki yüzlü olmalarından rahatsız oluyorum. 346
144. insanlarla iletişim güçlüğü çekiyorum. 46
145. insanlara güvenemiyorum. 185

146. Başkaları tarafından yanlış anlaşılıyorum. 83
147. İnsanın sahip olduğu değerlerle alay edilmesi beni üzüyor. 248
148. Mezun olduktan sonra iş bulamama ihtimali beni endişelendiriyor. 183
149. Anadolu'nun uzak yerlerine gitme ihtimali beni korkutuyor. 161
150. Meslekte başarı gösteremeyeceğim endişesi içindeyim. 79
151. Evlilik yaşamında aradıklarımı bulamamaktan korkuyorum. 174
152. Mesleki yaşamda aradıklarımı bulamamaktan korkuyorum (statü, saygınlık, maddi gelir). 168
153. Dünyadaki hızlı değişim beni endişelendiriyor. 87
154. Okulda sosyal faaliyetlere yeterince önem verilmiyor. 229
155. Bazı nedenlerle sosyal ve sportif faaliyetlere katılamıyorum. 142
156. Okulda boş zamanları değerlendirecek yerler yeterli değil. 324
157. Okulun spor tesisleri yetersiz. 248
158. Samsun'da kültürel faaliyetler az. 275
159. Günlük olayları izleyemiyorum. 189
160. Derslerin yoğunluğu nedeniyle istediğim kitapları okuyamıyorum. 152
161. Kitap okuma alışkanlığım az. 205
162. Yurt odaları çok kalabalık. 179
163. Yurtta uygun çalışma ortamı yok. 165
164. Yurt yeterince temiz değil ve yeterince ısınmıyor. 127
165. Yurt yemekleri pahalı. 173

166. Yurt yemekleri kalitesiz ve çeşit az. 162
167. Yurt kurallarına yeterince uyulmaması uykumu almamı engelliyor. 87
168. Yurt kuralları çok katı. 69
169. Yurt yaşamına alışamadım. 70
170. Öğrenciye kiralık ev verilmemesi beni üzüyor. 164
171. Öğrenci evinde kaldığımdan ev işleri ve öğrenciliği birlikte yürütmeye zorlanıyorum. 51

EK 2

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
KİŞİSEL BİLGİ ANKETİ

1. Cinsiyetiniz nedir?
 - a.() Kız
 - b.() Erkek
2. Bölümünüz nedir? Yazınız.
3. Halen kaçıncı sınıfta okumaktasınız?
 - a.() 1.Sınıf
 - b.() 2.Sınıf
 - c.() 3.Sınıf
 - d.() 4.Sınıf
4. Kendiniz dahil kaç kardeşsiniz?
 - a.() Tek çocuk
 - b.() 2-3
 - c.() 4 ve daha fazla
5. Annenizin öğrenim düzeyi nedir?
 - a.() Okur-yazar değil
 - b.() Okur-yazar ya da ilkokul mezunu
 - c.() Ortaokul mezunu
 - d.() Lise ya da dengi okul mezunu
 - e.() Yüksekokul ya da fakülte mezunu
6. Babanızın öğrenim düzeyi nedir?
 - a.() Okur-yazar değil
 - b.() Okur-yazar ya da ilkokul mezunu
 - c.() Ortaokul mezunu
 - d.() Lise ya da dengi okul mezunu
 - e.() Yüksekokul ya da fakülte mezunu
7. Annenizin mesleği nedir? (emekli ise önceki işini yazınız)
 - a.() Ev hanımı
 - b.() İşçi
 - c.() Memur
 - d.() Esnaf, zenaatkar (Bakkal, terzi, berber, ayakkabıcı, vb.)
 - e.() Serbest meslek (Doktor, avukat, tüccar,çiftçi vb.)
8. Babanızın mesleği nedir?
 - a.() İşçi
 - b.() Memur
 - c.() Esnaf, zenaatkar (Bakkal, terzi, berber, ayakkabıcı, vb.)
 - d.() Serbest meslek (Doktor, avukat, tüccar,çiftçi vb.)

9. Evinize aylık olarak giren para miktarı ne kadardır?
- a.() 0-1.000.000 TL.
 - b.() 1.000.001-2.000.000 TL.
 - c.() 2.000.001-3.000.000 TL.
 - d.() 3.000.001- ve daha fazla
10. Anne ve babanızın aile içindeki tutumu size karşı genellikle nasıldır?
- a.() Demokratik
 - b.() Otoriter
 - c.() Koruyucu
 - d.() ilgisiz
11. Okuldaki başarı durumunuz sizce nasıldır?
- a.() Zayıf
 - b.() Orta
 - c.() iyi
 - d.() Çok iyi
12. Yaşamınızın çoğunu nerede geçirdiniz?
- a.() Köyde (Nüfusu 2000 ve daha az)
 - b.() Kasaba ya da ilçede (2000-20.000)
 - c.() Küçük şehirde (20.000-200.000)
 - d.() Büyük şehirde (200.001 ve daha fazla)
 - e.() Yurt dışında
13. Samsun'da nerede kalıyorsunuz?
- a.() Ailemin yanında
 - b.() Kredi Yurtlar Müd. bağlı yurttta
 - c.() özel öğrenci yurdunda
 - d.() Akraba ya da tanıdık yanında
 - e.() Pansiyon ya da otelde
 - f.() Arkadaşlarla birlikte kiralık evde
 - g.() Tek başıma kiralık evde
 - h.() Başka yerde

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN

PROBLEM TARAMA LİSTESİ

CEVAP KAĞIDI

1.()	38.()	72.()	109.()	143.()
2.()		73.()	110.()	144.()
3.()	39.()	74.()	111.()	145.()
4.()	40.()	75.()	112.()	146.()
5.()	41.()	76.()	113.()	147.()
6.()	42.()	77.()	114.()	
7.()	43.()	78.()	115.()	148.()
8.()	44.()	79.()	116.()	149.()
9.()	45.()	80.()	117.()	150.()
10.()	46.()	81.()	118.()	151.()
11.()	47.()	82.()	119.()	152.()
12.()	48.()	83.()	120.()	153.()
13.()	49.()	84.()	121.()	
14.()	50.()	85.()		154.()
15.()	51.()	86.()	122.()	155.()
16.()	52.()	87.()	123.()	156.()
17.()	53.()	88.()	124.()	157.()
18.()		89.()	125.()	158.()
19.()	54.()	90.()	126.()	159.()
20.()	55.()	91.()	127.()	160.()
21.()	56.()	92.()	128.()	161.()
22.()	57.()	93.()	129.()	162.()
23.()	58.()	94.()	130.()	163.()
24.()	59.()	95.()	131.()	164.()
25.()	60.()	96.()	132.()	165.()
26.()	61.()	97.()	133.()	166.()
27.()	62.()	98.()	134.()	167.()
28.()	63.()	99.()	135.()	168.()
29.()	64.()	100.()	136.()	169.()
30.()	65.()	101.()	137.()	170.()
31.()	66.()	102.()	138.()	171.()
32.()	67.()	103.()	139.()	
33.()	68.()	104.()		
34.()	69.()	105.()	140.()	
35.()	70.()	106.()	141.()	
36.()	71.()	107.()	142.()	
37.()		108.()		

EK 3

T. C.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM FAKÜLTESİ

Sayı : SEP B.30.2.ODM.0.36.00.00/370-763
Konu : Tez Çalışması Hk.

SAMSUN
25.05.1992

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrenciniz Şadiye Saraçoğlu'nun "Problem Tarama Envanteri" adlı tez çalışmasını Fakültemiz öğrencilerine uygulanması isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ve rica ederim. Saygılarımla.

Prof. Dr. Bayram KODAMAN
Dekan

26.05.1992

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**